

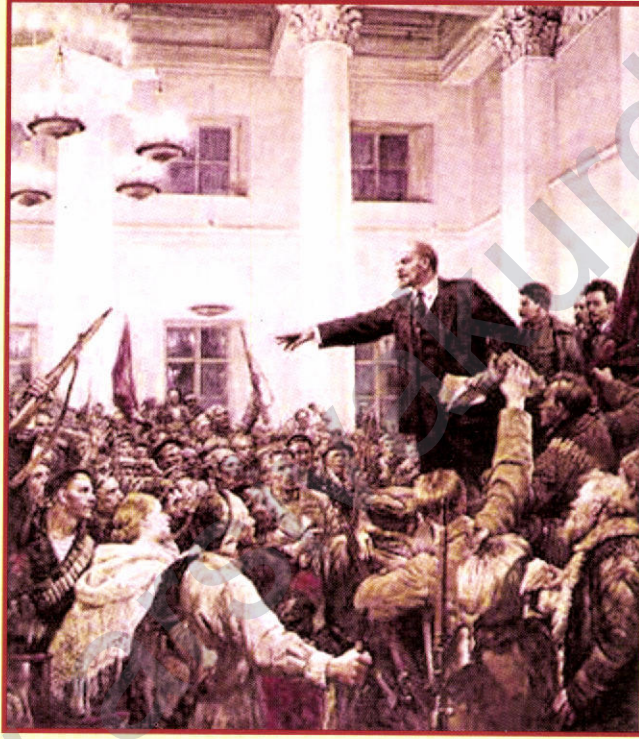

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

Aylık Teorik/Politik Dergi

Sayı: 7 Ekim: 2004

2.000.000 TL

- MESOP-G 3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi
- MDG 1. Toplantı Sonuçları
- Tartışmanın yöntemi üzerine notlar...
- Kendi gündemimizi oluşturmak
- Marksizm, sosyalizm, komünizm kavramları üzerine
- Ayak bağı alışkanlıklar

SOSYALİST MEZOPOTAMYA

AYLIK TEORİK-POLİTİK DERGİ

Gün Yayıncılık Tic. Ltd. Şti Adına
Sahibi ve Sorumlu Yazışmaları Müdürü
Murat Yılmaz

Yönetim Yeri ve Yazışma Adresi
İnönü Mah. Babil Sok.
No:27/3 80230
Harbiye / İstanbul

Telefon/Faks
(0212) 219 69 06

e-mail
sosyalistmezopotamya@mynet.com

Banka Hesap No:
İş Bankası Taksim Şb.
1052 767790
Döviz (Euro) Hesabı
1052 3335933

Baskı
Ser Matbaacılık
0 212 565 17 74
Fazılpaşa Cad. 4. Zer Sanayi
Sitesi No:16/26 Topkapı
İstanbul

Gaziantep İrtibat Bürosu
Yasin Yetişgen

Tel/Faks
0 342 220 59 94

Atatürk Bul. Bina No: 49
N. Akınal Apt. B Blok
Kat: 6 D: 6
Şahinbey / Gaziantep

İÇİNDEKİLER

Yeniye güçlendirmek üzere bir adım daha...

Sunu 1

MESOP Girişimi

3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi 4

Mezopotamya Devrimci Gençliği

1. Toplantı Sonuçları 19

Tartışmanın yöntemi üzerine notlar...

S. Çiftyürek 22

Kendi gündemimizi oluşturmak

Ali Çınar 32

Gerçeğin çetin boyutları

Munzur Gülapuşağı 36

Marksizm, sosyalizm, komünizm kavramları üzerine

Veysel Çamlıbel 40

Ayak bağı alışkanlıklar

Aziz Mahmut Ak 46

Toplumsal sorunlarda kolaycı yaklaşımlar üzerine

Ferit Söker 51

Türkiye solunun geride bıraktıkları...

Lokman Öğülmüş 57

NATO'nun yeni ana karargahı İzmir oluyor

Tuncay Atmaca 62

- sunu -

Yeniye güçlendirmek üzere bir adım daha...

Temmuz ayında yayınladığımız 6. sayıdan bu yana kısa bir ara verdik. Bunun üç temel nedeni vardı: İlki, derginin onca yazarının olmasına rağmen yazarlarımızın bir kısmının gereken ilgiyi göstermeyerek yazılarını zamanında yetiştirememesiydi; ikincisi, maddi koşulların yarattığı zorlamaydı; üçüncüsü ve en önemlisi ise MESOP Girişimi'nin eylül ayı başında yapmayı planladığı ve yayınlı ilgili sorunların da tartışılacağı 3. Genel Toplantı'yı beklemektir.

Kuşkusuz, ilk gerekçeyi aşmak mümkün olabilirdi. Ancak henüz işin başında olan bir Girişim'in yayın organı olmak gibi ciddi bir sorumluluğu üstlenen bir dergi açısından, bu doğru değildi. Eli kalem tutan birkaç Kürt komünist/sosyalistin dergi sayfalarını doldurma adına bir çaba içine girmesi, henüz Girişim evresinde olan ve çokça fikrin tartışılmasının arzulandığı bir dönemde, arzulanan zenginliğin oluşmasına da engel olabilirdi. Girişim çalışmalarına destek sunan veya bizzat Girişim'de yer alan her Kürt sosyalistin yanı sıra, sosyalistlere ve sosyalizme düşmanlık etmemek; kendisi dışındaki kimseyi küçümsememek ve aşağılamamak; diğer Kürt

veya Türk örgüt ve şahsiyetlerine "küfretmemek" kaydıyla Kürt sorununun çözümüne ve sosyalizme ilişkin tartışmalara katkı sunmak isteyen herkese açık olan bir derginin, bunca büyük iddialara karşın sadece birkaç yazar ile kalması, Yayın Kurulumuzu da zorladı. Hem bu olumsuzluk hem de ikinci gerekçemiz olan ekonomik koşullarımızın yetersizliği, MESOP Girişimi 3. Genel Toplantısı sonrasında kadar yayına ara vermemize neden oldu.

Üçüncü gerekçemiz olan "MESOP Girişimi 3. Genel Toplantısı'nı bekleme" mizin nedeni de, daha önce kararlaştırılan ancak Yayın Kurulumuzun yaptığı değerlendirme sonrasında ertelemek zorunda kaldığımız tabloid boyta geçiş projemizdi. Hatırlanacağı gibi Girişim'in İstanbul'da yapılan 2. Genel Toplantısında, "Yayın çalışması üzerine yapılan tartışmalarda; aylık yayınlanan Sosyalist Mezopotamya dergisinin halihazırda hem ideolojik-teorik, hem de politik-pratik öğeleri birden içermesi nedeniyle bazı güçlüklerle karşılaşıldığı, bu güçlüklerin haydi deyince kısa sürede aşılamayacağı belirlenmiştir. Bu nedenle Sosyalist Mezopotamya dergisinin birkaç sayı sonra tabloid ebada geçmesi yönündeki öneri genel

kabul gördü. Bu kararın hayata geçirilmesindeki zamanlama, ikinci toplantıda GYK'dan bağımsız olarak oluşturulan yayın kurulunun inisiyatifine bırakıldı." kararı alınmıştı. Bu kararın yaşama geçirilmesi için toplanan Yayın Kurulu, hem tabloid boyu geçişin yaratacağı yeni kadro istihdamı, hem de ekonomik olanakların yetersizliği nedeniyle tabloid boy projesini erteleme ve sorunu 3. Genel Toplantıya taşıma kararı aldı.

Sadece dergi formatında yayınlanmak, yazarların çoğunun uzun olmasının yanı sıra okurların önemli bir bölümü tarafından da eleştirilen, günceli yakalamaktan uzak teorik değerlendirmelerle okur karşısına çıkma gibi bir problemle yüz yüze gelmemizi beraberinde getiriyor. Bunu aşmak için ayrı bir yayın organı ya da gazete çıkarma gibi bir olanağımız da şu anda yok. Bu nedenle hem teorik, hem de güncel politik içeriği birlikte ele alabileceğimiz, farklı düşünen yazarların günceli değerlendiren köşe yazılarıyla katkıda bulunabileceği, dergiye göre daha esnek çalışma olanağı sunan tabloid boyu geçişin daha uygun olacağı düşünüldü. MESOP Girişimi 3. Genel Toplantısı'nda da görüldü ki bu düşüncemizde ciddi bir değişim yok. Ancak her düşünüleni yaşama geçirmek de o kadar kolay değil. Her şeyden önce dergi formatında bir yayın için, çok fazla sayıda kadroyu istihdam etmeye gerek yok. Teknik eleman ve muhabir gereksinimi olmayan dergi formatındaki bir yayını, birikimli 1-2 kadroyla götürmek mümkün. Ancak teknik kadro ve muhabir gereksinimi kaçınılmaz olan ve ilk etapta aylık da olsa giderek 15 günlük ve haftalık olması düşünülen tabloid bir gazeteyi mevcut ekonomik olanaklarımızla uzun süre götüremeyeceğimizi anladık. Yeni kadroları istihdam etmek, onlara asgari de olsa belirli bir ücret ödemek, şimdilik ne yazık ki mümkün olmadı. Bu nedenle tabloid boyu geçiş ve yayın periyodunun kısaltılması projemizi, en azından Girişim evremiz boyunca ertelemek zorunda kaldık.

***

7. sayımızla daha dolu ve giderek yönü daha belirginleşecek bir dergi ile karşınıza çı-

Başta MESOP Girişimcileri olmak üzere kendisini sorunla yakından ilintili gören herkesin, 3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi'nde yer alan "sorunlama" metnini tartışmasını bekliyoruz. Katkı sunacak herkese dergimizin sayfaları açıktır.

kıyoruz. Bilindiği gibi eylül ayının 4 ve 5. günlerinde, MESOP Girişimi katılımcıları, Antep'te 3. Genel Toplantılarını yaptılar. Bunun öncesinde de 21 ve 22 Ağustos günlerinde toplanan MESOP'lu gençler Mezopotamya Devrimci Gençliği (MDG) adı ile örgütlenme kararı aldı-

lar. Her iki toplantının sonuçları da, geniş biçimiyle dergimizin sayfalarında yerlerini alıyor. Ancak bu toplantıların, özellikle MESOP Girişimi 3. Genel Toplantısı'nın önümüze koyduğu ciddi sorumluluklarla yüz yüzeyiz. Başta MESOP Girişimcileri olmak üzere kendisini sorunla yakından ilintili gören herkesin, 3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi'nde yer alan "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğü (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" başlıklı metni tartışmasını bekliyoruz. Bu metnin tartışılmasına; yanı sıra önüne koyduğu girişim ve hareket evrelerinden sonra partileşecek olan MESOP Girişimi'nin program ve tüzüğüne, Kürt ulusal demokratik mücadelesine, sosyalizmin genel ve öznel sorunlarının tartışılmasına katkı sunacak herkese; Sosyalist Mezopotamya'nın sayfaları açıktır.

***

Son yıllarda giderek belirgenleşen bir tutum öne çıktı. İnsanlar çokça konuşmaya, ancak konuştuklarını belgelemekten kaçmaya başladı. Bunu yaparken de, "artık ideolojiye gereksinimimiz yok" gibi, ne idüğü belirsiz bir kalkanın ardına sığınmaya başladı. Oysa bugün yeniden ideolojik olarak donanımlı olmamızın tam zamanıdır. Birileri bizleri dört bir yanımızdan ideolojik olarak sarmalıyor ve kendi köhnemiş ideolojilerini bizlere yutturmaya çalışıyor. Kürt sosyalistleri, bu köhnemiş ideolojik sarmala karşı mücadele vermeli; söyledikleriyle kalmamalı, her sözlerini tarihe belge olarak kaydetmelidir. "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğü (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" ile ilgili olarak Sosyalist Mezopotamya'nın sayfalarına yansıtacak her tartışma metni, aynı zamanda tarihe bırakılacak bir belge olacaktır. Hiçbir sosyalistin bu sorumluluktan kaçma hakkının olmadığına inanıyoruz.

***

Bir sözümler de gençlere ve kadınlara: Onların da çokça söyleyecek sözlerinin olduğuna inanıyoruz. Ancak şurası da bir gerçektir ki, "söz uçar, yazı kalır." Gençlerin ve kadınların, söyle-

yecekleri sözleri Sosyalist Mezopotamya sayfalarına aktarmalarının tam zamanıdır. Dergimiz sayfalarında yayınlanan MESOP Girişimi ile MDG bildirelerinin bu anlamda sunduğu çokça perspektif var. Öyle olmalı ki, her açılımın değerlendirilmesine Sosyalist Mezopotamya'nın sayfaları yetmemeli.

***

Başından beri çokça tartıştığımız bir olgu da Kürtçe yazma üzerinedir. Ne yazık ki dergimizin sayfalarında Kürtçe'ye yeterince yer veremedik. Bunun, Yayın Kurulu'ndan kaynaklanan nedenleri olduğu gibi, Kürtçe yazabilenlerden de kaynaklanan nedenleri var. Yayın Kurulu en azından Kürtçe yazabilenleri teşvik edebilirdi. Bunu yapamadı. Doğrusu, tümüyle Kürtçe bir dergi çıkarmanın ön hazırlıklarının yapılması gerektiği yönündeki öngörüler, Sosyalist Mezopotamya'da Kürtçe'ye yer verilmesine yönelik çabaların azalmasına neden oldu. Mevcut olanaklarla kısa sürede Kürtçe bir dergi çıkaramayacağımız ortaya çıkmış durumda. Bu nedenle dergide Kürtçe yazılara daha fazla yer vermeli; kültürel, sanatsal, edebi içerikli yazıların yanı sıra Kürtçe teorik yazılar da yayınlatabilmeliyiz. Bunun için Yayın Kurulu'nun çabaları yalnız başına yeterli değil. Bu konuda Kürtçe yazabilen her-

MESOP Girişimi ve dolayısıyla Sosyalist Mezopotamya, büyük iddiaları olan, ancak bu büyük iddialarla orantılı olmayan ekonomik olanaklara sahip. Desteğimiz, yalnızca Girişim'e güç verenler ve okurlardır.

kese görev düşmektedir. Elbette ki alternatiflerin oluşması durumunda, Yayın Kurulu'nun yapabileceği en önemli şey, yayınlanacak yazılarda Kürtçe'ye öncelik vermek olacaktır.

***

MESOP Girişimi ve dolayısıyla Sosyalist Mezopotamya, büyük iddiaları olan ancak bu büyük iddialarla orantılı olmayan ekonomik olanaklara sahip. Bırakın büyük çaplı, çokça para gerektiren çalışmaları, derginin yayına hazır hale getirilip okura ulaştırılması bile başlı başına ekonomik bir handikap. Desteğimiz, yalnızca Girişim'e güç verenler ve okurlardır. Meşru olmayan hiçbir yöntemle gelişmeyi hedeflemiyoruz. Hedefimiz, adım adım ama inananların desteğiyle gelişmektir. Sağlam ve kalıcı olan budur.

Bu nedenledir ki, daha işin başında olduğumuz bugünlerde sıkıntılarla karşılaşmaktayız. Bu sıkıntıların aşılması için desteğe ihtiyacımız var. MESOP Girişimi 2. Genel Toplantısında bu amaçla bir çağrı yapılmıştı. Bu çağrıyla 3. Genel Toplantı'da yapılan bir çağrıyla da birleştirebilir ve yineliyoruz:

"Sosyalist Mezopotamya'nın içeriğinin güçlendirilmesi; bire bir ilişkiye dayalı dağıtım başta olmak üzere dağıtımın yaygın ve etkin kılınması; derginin ulaşılan ve ulaşılamayan bölgelerde amaçlı dağıtımının geliştirilmesinde her katılımcının aktif çaba harcaması," ertelenemez görevlerimiz arasında olmalıdır.

Gelecek sayılarda buluşmak dileğiyle...

Sosyalist Mezopotamya Yayın Kurulu

MESOP Girişimi

3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi

(Izlenecek Belli Başlı Aşamalar ve Sorunlama Belgesi)

Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi, 4-5 Eylül 2004 tarihlerinde 50'yi aşkın katılımcıyla Antep'te toplanarak 3. Genel Toplantı'sını yapmış, gündemindeki maddeleri görüşmüş, yeni Geçici Yürütme'yi seçmiş ve aşağıdaki sonuç bildirisi ile "Sorunlama Belgesi"ni kamuoyuna yayınlamayı kararlaştırmıştır.

MESOP Girişimi'nin ilan edildiği 11-12 Ekim 2003 tarihli toplantısından bu yana en geniş katılımı toplanan katılımcılar arasında, daha öncekilerden farklı olarak Kürt illeri ile Türkiye metropollerinden gelenlerin yanı sıra yurtdışından gelen yoldaşlar da vardı. Oldukça verimli geçen toplantıda, MESOP Girişimi'nin ilk toplantıda belirlediği temel il-

kesel yaklaşıma, bir diğer deyimle, "Mevcut iradenin ulaştığı her bağlayıcı sonucun, bir sonraki daha geniş katılımı toplantılarda yeniden şekillenebilir" diye açıklanmış, (...) hareket-parti içerisinde sosyalist demokrasi ilkesini işletilebilirlik ilkesine uygun olarak oluşturulan gündem katılımcı yoldaşların onayına sunulmuş ve bazı yoldaşların önerileri ile yapılan değişiklikler sonrasında seçilen divanın yönetiminde, gündem tartışılmaya başlanmıştır.

* * *

Geçici Yürütme tarafından hazırlanan ve ağırlıklı olarak iki toplantı arasındaki politik-pratik çalışmaları içeren Faaliyet Raporu'nun okunmasından son-

ra, gerçekleştirilen ve gerçekleştirilmesi öngörülen politik-pratik çalışmaların değerlendirilmesine geçilmiştir. Girişim'in mali olanakları, kapasite ve kapsayıcılığıyla orantılı olarak yapılan çalışmalar ağırlıklı olarak olumlu değerlendirilmiş ve tespit edilen eksiklerin giderilmesi için hem süreçte yeni katılan yoldaşlar hem de Girişim'in ilk gününden bu yana süreçte yer alan yoldaşlar önerilerde bulunmuşlardır. Özellikle panel çalışmaları üzerinde duran yoldaşlar, Girişim'i tanıtan toplantılara ağırlık verilmesinin daha doğru olacağını, bu türden toplantılara katılacak konuşmacıların Girişim katılımcıları arasından seçilmesinin daha yararlı olacağını belirtmişlerdir.

Öte yandan, İkinci Genel Toplantı'da kararlaştırılan yak-

laşıma uygun olarak, Diyarbakır ve İstanbul'da dışımızdaki Kürt ilerici, yurtsever, demokrat, sosyalist çevreler ve Kürt aydınlarının katılımıyla ortak sempozyumların düzenlenmesi ve bu sempozyumlarda özel olarak Girişim'i tanıtmak yerine Kürt ulusal demokratik hareketinin sorunlarının irdelenmesi, yaşanan realiteye çözümler geliştirilmesi için dışımızdaki Kürt çevreleriyle, aydın, ilerici, sosyalist, yurtsever ve demokratlarla işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğine dikkat çekmişlerdir.

***

Gençlik örgütlenmesi, en çok tartışılan konulardan biriydi

Bilindiği gibi İkinci Genel Toplantı'da kararlaştırılan yaklaşıma uygun olarak MESOP Girişimi gençliği 21-22 Ağustos tarihlerinde toplanarak, bundan sonraki çalışmalarını Mezopotamya Devrimci Gençliği (MDG) adı ile yürütmeyi kararlaştırmıştı. Bu toplantıdan sonra ortaya çıkan yeni durum, yani MESOP Girişimi ile MDG arasında nasıl bir ilişki kurulacağı, MDG'nin özerk yapısının nasıl korunacağı, MDG'nin MESOP Girişimi'ne, MESOP Girişimi'nin MDG'ye karşı görev ve sorumluluklarının neler olacağı gibi sorunlar başta olmak üzere gençliğin ülkemizdeki sorunları bu gündem maddesinde yoğun olarak tartışılmıştır. Tartışılan konu üzerinde farklı görüşler olmasına rağmen, ağırlıklı olarak MDG toplantısı sonrasında yayınlanan sonuç bildirgesindeki iradeye saygı duyulması bir yöntem olarak benimsenmiştir. MDG Toplan-

MESOP olarak; girişim, hareket ve parti evrelerinde olgunlaşmamış, aceleci adımların yanı sıra gecikmiş adımlardan da sakınmamız gerekiyor. MESOP açısından bu her iki eğilimi de besleyecek, iradi olduğu kadar nesnel koşullar da vardır.

tısı Sonuç Bildirgesi'nde yayınlanan, "MDG iradesi, MESOP'un ideolojik, felsefi yeniden üretim için saptamış olduğu ana yöntemi benimser ve kendisini de bağlayacak olan ideolojik yeniden üretim sürecine her MDG'liyi aktif katılım sağlamaya çağırır." ilkesinin esas itibarıyla MESOP Girişimi ile MDG arasındaki ilişkileri belirleme açısından bağlayıcı olduğuna dikkat çeken, öte yandan "MDG'nin örgütsel olarak bağımsız işleyişe sahip olmasını benimser." yaklaşımının henüz bırakın partileşmeyi hareket bile olamamış bir girişimin gençliği açısından ağır bir sorumluluk gerektirdiğini belirten katılımcılar, ileride daha ciddi sorunlarla karşılaşmamak için bu konunun Sosyalist Mezopotamya'da geniş bir biçimde özellikle gençler tarafından tartışılmasının doğru olacağını tespit etmişlerdir.

***

Mezopotamyalı Sosyalistler, Ekim 2003'teki ilk toplantıda MESOP Girişimi ile "ülkemizde uzun soluklu mücadele sürecinde yeni bir açık partinin yaratılmasını; bu mücadelenin öncelikle hareket olarak geliştirilip, süreçte partiye dönüştürülmesini" kararlaştırmışlardı. Sürece yeni katılan ve ağırlıklı bir oran oluşturan yeni katılımcıların bilgisine sunulan bu yaklaşım, toplantı sonrasında oy birliği ile kabul

edilen yeni bir belgeyle "süreci üç aşamada ele alma" biçiminde detaylandırılmıştır. "Girişim Evresi", "Hareket Evresi" ve "Parti Evresi" olarak özetlenebilecek bu üç evrenin temel görevleri de ana hatlarıyla belirlenmiş ve bu sonuç bildirgesi ile kamuoyunun bilgisine sunulması kararlaştırılmıştır.

MESOP Girişimi katılımcıları tarafından oy birliği ile kabul edilen ve Girişim'in izleyeceği aşamaları programlayan belge aşağıdaki gibidir:

MESOP Girişimi'nin İzleyeceği Belli Başlı Aşamalar ve Her Aşamanın Öne Çıkacak Olan Temel Görev ve Hedefleri

MESOP olarak; girişim, hareket ve parti evrelerinde olgunlaşmamış, aceleci adımların yanı sıra gecikmiş adımlardan da sakınmamız gerekiyor. MESOP açısından bu her iki eğilimi de besleyecek, iradi olduğu kadar nesnel koşullar da az çok vardır. "Erken partileşelim" diyenlerin yanı sıra "partileşmeyi uzak bir tarihe bırakmak gerekir" diyenler de var ya da olabilir. Ayrıca ülke, bölge, dünyadaki rutinin dışında beklenmedik gelişmeler, erken veya geç partileşmeyi gündeme getirebilir.

Bu her iki eğilimin üzerinde hareket edeceği ve temel rotada az çok örtüşecekleri bir planlamaya ihtiyaç vardır. Fakat kilit sorunumuz zamanın planlanması mı, yoksa her evredeki görev, sorumluluk ve yapılacakların planlanması mı? Bu ikilemin aşılmasında anahtar yöntemimiz şu olmalıdır: Asıl olan her evredeki görevlerin, sorumlulukların, yapılacakların, hedeflerin belirlenip planlanmasıdır. Zamanın plan-

lanması buna bağılı olarak belirlenmeli.

Anahtar yöntemimizde bas-
kın (belirleyici) olan, görevle-
rin, sorumlulukların, hedefle-
rin planlanmasıdır; tali ya da
tabi olan (olacak olan) ise za-
manın planlanmasıdır. Yani
zamanın planlanması, her ev-
renin öne çıkan belli başlı tem-
el görevlerine, sorumlulukla-
rına, hedeflerine bağılı olarak
içerik kazanmalıdır.

Çünkü MESOP dinamiği;

* Bu coğrafyada bir kez da-
ha yeniden dağıtmak/çürüt-
mek üzere toparlanmayı he-
deflemiyor.

* İşçi-emekçi halkta ve
kadrolarda; siyasal, toplumsal,
kültürel yaşamda az çok karşı-
lığı yani kazanımları olmayan
yeni yorgunluklara, enerji bo-
şalımına neden olacak bir yü-
rüyüşe kalkmak istemiyor.

* Organik birlikle sonuç-
lanmayacak bir hareket/partiye
enerji taşımayı hedeflemiyor.

* İşçilerin, emekçilerin,
gençliğin ve halkların sosyal,
kültürel, siyasal yaşamlarını
devrimci hedeflere bağılı ola-
rak değiştiren, dönüştüren bir
hareket/parti olmada iddiası
ve hedefi olmayan; sadece dü-
şünen, araştıran, tartışan bir
partiyi hiç mi hiç kurmayı he-
deflemiyor.

* Tıkanacak, bürokratikle-
şecek ve kendini tekrarlayarak
işlevsizleşecek olan bir örgüte,
partiye bugünden zihin harita-
sında yer vermeyi düşünmü-
yor.

Bu vb. görüşlere, yönelim-
lere bağılı kalarak MESOP;
esas olarak önündeki her evre-
nin görevlerini, sorumlulukla-
rını, hedeflerini planlamalı,
zamanın planlanması ise buna
bağılı olarak içerik kazanmalı-

MESOP dinamiği; bu coğ-
rafyada bir kez daha yeni-
den dağıtmak/çürütme-
k üzere toparlanmayı hedefle-
miyor. Tıkanacak, bürokrati-
kleşecek ve kendini tekrar-
layarak işlevsizleşecek olan
bir partiye zihin haritasında
yer vermeyi düşünmüyor.

dır.

Bu bağlamda MESOP,
önündeki her evrenin görevle-
rini, sorumluluklarını, hedefle-
rini belli başlı aşamalar olarak
planlamıştır.

Birinci aşama: Girişim Evresi

Bu aşamanın başat görevi
olarak ideolojik, felsefi yeni-
den üretimle yeni bir senteze
varabilmeliyiz. Bu amaçla
zengin sorunlama ve arayışı
teşvik etmeli; yereli esas al-
mak kaydıyla her düzeyde
zengin bir tartışma ve arayışı
pratik yürüyüşle birlikte örgüt-
lemeli; kadrolar, aydınlar,
gençler, kadınlar ve işçi-emek-
çi kitle önderleri arasında ide-
olojik-politik mayalanmayı de-
rinleştirebilmeli; zihinsel ay-
dınlanmaya katkı sunabilmeli-
yiz. Bu evrenin diğer temel
hedeflerinden biri de yurtse-
ver-sosyalist-komünist kadrola-
rıyla organik ilişkilerin geliştiri-
lmesi; genel bir toparlanma
ve örgütlenmenin yaratılması;
işçi-emekçi yığınlarla, gençlik-
le ilk ve yeni temas halkaları-
nın yakalanmasıdır.

Bu aşamada MESOP'un ül-
kede sosyalist hareketi temsil
ettiği iddiası güçlendirilmeli-
dir.

Bu aşamanın bazı araçları:

a) Aylık dergi Sosyalist Me-
zopotamya'nın içeriğinin güç-
lendirilmesi ve bire bir ilişkiye
dayalı dağıtım başta olmak
üzere dağıtımın yaygın ve et-

kin kılınması.

b) Panel, sempozyum ve
benzeri toplantıların belirlen-
miş amaç doğrultusunda sür-
dürülmesi.

c) "Politik Bildirge, Prog-
ram ve Tüzüğü (Örgütlenme-
nin) Belli Başlı Çizgileri Üzeri-
ne Tartışma ve Pratik Yürüyü-
şe İlişkin Sorunlama" belgesi
üzerinde yine başta yerel ol-
mak kaydıyla her düzeyde ya-
zılı, sözlü ve örgütlü tartışma-
ların geliştirilmesi.

İkinci aşama: Hareket Evresi

MESOP'un girişimden ide-
olojik, politik bir harekete ev-
rilme/dönüşme evresi önü-
müzdeki en zor aşamadır. Bu
evrede ideolojik, felsefi yeni-
den üretimde az çok ama
mutlaka yol almamız gereki-
yor. Zengin "ben"imiz içeri-
sinde "bizim" olanı belli başlı
belgeleriyle üretmiş olmamız
gerekıyor. Kadrolar hareketi
olmaktan halk hareketi olma-
ya doğru yol almalıyız. Bu ev-
renin öne çıkacak olan pratik-
politik görevi olarak işçi-
emekçi yığınlar içerisinde ye-
niden ve derinlemesine kök
salabilmeliyiz.

Bu aşamada kadrolar ya-
şam ile siyaset, yaşam ile ör-
güt arasında yeniden köprü
kurabilmek için her alanda ba-
kir toprakları yeniden sürebil-
mekle/işleyebilmekle yüzyüze
kalacaklardır. İdeolojik, felsefi
yeniden sentez ile işçi-emekçi
yığınlar arasında yeniden kök
salma arayışını hedefleyen
pratik-politik mücadele birbiri-
ni besleyerek gelişecek. Çün-
kü hem Mezopotamya ve Tür-
kiye'de hem de dünyada 21.
yüzyılın başında yüzleştiğimiz
sorunların çözümü sadece te-
ori ya da pratikten gelmeye-

Bu aşamada MESOP'ü bekleyen görevler:

a) Teorik-politik derginin yanı sıra etkili bir haftalık gazete çıkarılmalı.

b) Mali sorunun çözümünde az çok yol alınmış olmalı.

c) Gövdede güçlü örgütlenme önemli oranda başarılı olmalı. Yani üçüncü evrede partiye dönüştüğümüzde, tıkanmayacak, bürokratikleşmeyecek ve kendini tekrarlamayacak bir partinin güvenceleri bu aşamada oluşturulabilmeli.

d) Politik bildirge taslağı MESOP bünyesinde ve geniş kamuoyunda tartışmaya açılarak sonuçlandırılmalı. Program ve tüzük için ön hazırlık yapılmalı.

Sonuç olarak; bu evrede hareket/partinin ideolojik-politik dokusu genel çizgileriyle artık şekillenmiş olmalı. Şekillenmiş ideolojik duruş olarak "bizim" olanın yanı sıra, hareket/partinin sürekli bir iç dinamizmi olarak zengin "ben" varlığını korumalı ve "ben" yaklaşımının tüzüksel, daha da önemlisi kültürel güvencesi oluşturulabilmeli.

Üçüncü aşama: Parti Evresi

a) Bu aşamada, ikinci aşamadan sarkan sorunlar hızla aşılmalı.

b) Program ve tüzük hazırlanmalı; kuruluş kongresi ile parti start almalı.

***

"MESOP Girişimi'nin İzleyeceği Belli Başlı Aşamalar ve Her Aşamaların Öne Çıkacak Olan Temel Görev ve Hedef-

Şekillenmiş ideolojik duruş olarak "bizim" olanın yanı sıra, hareket/partinin sürekli bir iç dinamizmi olarak zengin "ben" varlığını korumalı ve "ben" yaklaşımının tüzüksel, daha da önemlisi kültürel güvencesi oluşturulabilmeli.

leri" başlıklı belgenin oy birliği ile kabul edilmesi öncesinde verilen önergeler de tartışılmış ve kabul edilen belgeye ek olarak aşağıdaki yaklaşımın da belgeyi zenginleştiren ek yaklaşım olarak benimsenmesi kararlaştırılmıştır:

* Mücadele süreçlerinin plansız olamayacağını, ancak mücadele yaşamının çoğu zaman planlara sığamayacağını öngören Girişim katılımcıları, ülkemizdeki 1-1,5 yıllık zaman diliminin önümüze çıkarabileceği ani gelişmeler ve ihtiyaçların öngörülen çerçeveyi aşan müdahalelere ihtiyacı gündeme getirebileceğini de hesaba katarak, "MESOP Girişimi'nin İzleyeceği Belli Başlı Aşamalar ve Her Aşamaların Öne Çıkacak Olan Temel Görev ve Hedefleri" metninin temel alınmasını; ancak Girişim Evresi olarak belirlenen aşamanın en az 1 yıl daha sürdürülmesini ve bu evrede politik bildirge, program ve tüzüğe ilişkin zengin bir felsefi, ideolojik, politik yeniden üretimin başarılmasını; bu amaçla sunulmuş "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğün (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" metninin, toplantı katılımcıları tarafından yetkilendirilen Teknik Çalışma Komisyonu tarafından yeniden düzenlenerek, tartışma ve arayışın üzerinde sürdürüleceği bir belge haline getirilmesini benimsemişlerdir.

***

İlk toplantımızdan sonra üzerinde uzlaşılan ve Sosyalist Mezopotamya dergisinin ilk sayısında "Artık Yeninin Zamanıdır" başlığıyla yayınlanan ortak metnimizde, "Kürt halkının ulusal özgürlüğü ve sosyalizm mücadelesinin ihtiyaçlarının gereği olarak yaşama merhaba diyor ve ulusal özgürlük mücadelesinin sosyalist dinamiği olarak güncel ve tarihsel görevlerini yerine getirmeye adım atıyoruz," demiştik. Üçüncü Genel Toplantı'da, bu öngörümüzde haklı olduğumuzu gördük. Özellikle son yıllarda, gündemi katılımcıları tarafından belirlenen toplantılara pek şahit olunmuyordu. Daha çok da Kürtler, ne yazık ki ya çoğu kez önlerine konulan gündemi tartışıyorlardı; ya da kendi gündemsizliklerinden "tartışılan" gündeme takılıp gidiyorlardı. MESOP Girişimi, bunun tersini daha üçüncü toplantıda gerçekleştirmeyi başardı. Tamamen kendi gündemini tartıştı ve Kürt halkının ulusal özgürlüğünün sosyalist dinamiği olma yolunda neyi tartışması gerektiğini katılımcıları ile birlikte kendisi belirledi. Bu bağlamda yürütülen tartışmaların ikinci gününün büyük kısmı, kısaca "Sorunlama Belgesi" olarak adlandırabileceğimiz metne ilişkin tartışmalara ayrıldı. İkinci Genel Toplantı'da alınan karara uygun olarak Geçici Yürütme tarafından hazırlanan ve katılımcılara sunulan "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğün (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" başlıklı me-

tin, alabildiğine genişti ve belgenin tümünü tek toplantıda sonuçlandırmak mümkün değildi. Zaten böyle bir yöntem de benimsenmemişti. Geçici Yürütme tarafından önceden hazırlanan ve olanaklar elverdiğince toplantı öncesinde katılımcılara ulaştırılan metin üzerinde yapılan tartışmalar sonrasında görevlendirilen Teknik Çalışma Komisyonu, metne son şeklini verdi. Bu metinde yalnızca Kürt sosyalistlerinin değil, başta Kürtler olmak üzere tüm ilericilerin, sosyalistlerin, demokratların, yurtseverlerin neyi tartışması gerektiği üzerinde duruluyor.

Üçüncü Genel Toplantı'da alınan karar gereğince, bu bağlamda yürütülecek tartışmalara ev sahipliği yapacak olan Sosyalist Mezopotamya dergisinin sayfaları, metni tartışmak, görüş ve önerilerde bulunmak isteyen herkese açık olacaktır.

***

Politik Bildirge, Program ve Tüzüğün (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama

I- Yöntem

MESOP Girişimi daha ilk toplantısında,

"a) Ülkemizin, halkımızın, halklarımızın ve bölge ile dünyanın öne çıkan sorunlarına ilişkin, tabandan, yerelden zengin bir arayışı tetiklemeyi;

b) Bu ana yöntemle bağlantılı olarak hareket/parti sürecinde ideolojik, politik, örgütsel üretim ve arayışın yerelden güçlenerek yeni bir sentezle merkezileşmesini, bir diğer

Her MESOP'lunun, Mezopotamya'dan evrensele doğru derinleşen bir kavrayışı geliştirebilmesinin ilk koşulu ya da ilk adımı, "ayağımın bastığı yer merkezdir" misali yaşadığı alanı bütün çelişkileriyle, sorunlarıyla kavramasından geçer.

yöntem olarak izlemeyi," belirgin bir yaklaşım olarak ön plana çıkarmıştı.

Bu belirgin yaklaşıma bağlı kalarak;

* Gerek politik bildirge, program ve tüzük gibi temel bağlayıcı belgelerin üretilmesinde olsun, gerekse de örgüt/örgütlenmede olsun, yerelden, tabandan zengin bir tartışma ile pratik yürüyüşü birlikte geliştirmemiz gerekiyor. Bağlayıcı belli başlı tüm belgelerin yereldeki zengin ideolojik, politik, pratik mücadeleyle içerik kazanmasını temel bir yöntem olarak belirlemeliyiz.

* Her MESOP'lu, parçadan bütüne, yerelden evrensele doğru adım adım pratik yürüyüşle birbirini besleyen ideolojik, teorik, politik yeniden üretim ve kavrayışı derinleştirmekle yüzyüzedir. Mezopotamya'dan dünyaya doğru genişleyen, derinleşen yeni bir kavrayışı, yeni bir ideolojik, felsefi bakışı geliştirebilmeliyiz.

* Her MESOP'lunun, dolayısıyla MESOP'un ortak iradesinin Mezopotamya'dan evrensele doğru derinleşen bir kavrayışı geliştirebilmesinin ilk koşulu ya da ilk adımı, "ayağımın bastığı yer merkezdir" misali yaşadığı alanı bütün çelişkileriyle, sorunlarıyla kavramasından geçer. Yaşadığı alan; küçükten büyüğe doğru ailedir, işletmedir, fabrikadır, köydür, okuldur, sendikadır,

mahalledir, kenttir. Bunlar insan ve toplum yaşamının ana damarlarıdır. Bütün bu alanlarda Kürt ya da Mezopotamyalı işçi-emekçi yığınları, işsizleri, yoksul halkı, gençliği, aydınları, kadınları kuşatan temel ekonomik, siyasal, kültürel sorun, çelişki ve ilişkileri, yani kılcal damarları çok yönlü kavrayan bir ideolojik ve pratik yürüyüşü geliştirmeden, MESOP'lular, dolayısıyla MESOP yol alamaz. Dünyamız organik bir bütündür. Çok yönlü kavrayışı, öncelikle ayağımızın bastığı yeri merkez alarak sürdürmeliyiz.

* Ülkemizde sosyalist siyaset cephesinde ciddi bir boşluk var. Uzun yıllardır, Kürt ulusal demokratik siyaseti, sağlı ölçü olarak kendini tarif ediyor. MESOP ideolojik, politik, örgütsel alanda yeniden üretimle siyasetin solundaki boşluğu doldurabilir. Dolayısıyla bu uzun soluklu yürüyüşte MESOP her alanda dışındaki yurtsever, ilerici, Marksist hareket ve partileri eleştiriden çok, öncelikle kendini tarif etmelidir. Kendini tarif etmek; ideolojik, pratik, politik her alanda toprağı yeniden sürmek, çiğnenmiş yollardan ayrılmak ve özellikle burjuva siyasetin etki alanında bulunan geniş halk yığınlarına dönmek, dönebilmektir. Burada ana sorun; kadroların ötesinde, işçi-emekçi yığınlar, gençlik ve kadınlar nezdinde, özcesi halkı kuşatan sorun ve çelişkiler yumağı içerisinde MESOP'un gerekliliğinin yaratılmasıdır. MESOP'un yeni ve sağlam bir kitlenin damarı üzerinde temellenmesinin ilk ve esas koşulu budur.

* Yukarıdaki belli başlı yönelişler doğrultusunda sürdür-

receğimiz ideolojik, politik, pratik mücadele;

- Küçük olanı, yani MESOP fidanını adım adım ve sağlam zeminlerde büyütme içeriyor.

- Kadroların, Kürtlere, Mezopotamyalı işçi-emekçilere, yoksul halka, gençliğe, kadınlara, aydınlara yeniden dönmesini ve uzun soluklu mücadeleyle yaratılan yeni bir kitle damarına dayalı olarak siyaset ile yaşamın, örgüt ile yaşamın ilişkisinin yeniden kurulmasını hedefliyor.

- "Yerelin merkezleşmesi", "gövdede güçlü örgüt", "doğrudan demokrasi", "organik birlik" ve "özgürlük içinde disiplin" gibi belli başlı değerlere pratik-politik mücadele sürecinde içerik kazandırmayı amaçlıyor.

- Belli aşamalardan sonra MESOP ortak iradesinin ürünü olacak politik bildirge, program, tüzük vb. bağlayıcı belgelerle; geçmiş pratiklerde örgüt ile gövde, daha geniş anlamıyla örgüt ile taban arasında yaşanan kopukluğu, hatta yabancılaşmayı köklü aşmayı öngörüyor.

- Tarihsel kökünü bir yandan ülkemizde Feqiyê Teyran'dan Cegerxwîn'e uzanan emekçi-yurtsever-sosyalist damara; diğer yandan Marksizm ve bilimsel sosyalizm kuramına dayandıran MESOP, bugün ve önümüzdeki uzun soluklu süreçte Kürt ve Mezopotamyalı işçi-emekçi halkı, yoksul köylüyü, işsizi, aydını, gençliği ve kadını ulusal özgürlük ve sosyalizm kavgası içerisinde yeniden örgütlemeyi içeriyor.

Bu bağlamda aşağıda yayınlanan sorunlama metninin tartışılarak çözüm yöntemlerinin içeriğinin zenginleştirilme-

Demokrasi, özgürlük, adalet, eşitlik ve büyük kardeşlik gibi kavramlara; özel mülkiyet düzeni aşılmadan ya da özel mülkiyet düzeni içinde halklar, emek ve nihayet insanlık lehine içerik kazandırılabilir mi?

si, geniş katılımlı bir tartışma sürecinin yaşanması gerekmektedir. Bu tartışmalar yalnız MESOP'un gelişimine değil, aynı zamanda Kürt ulusal demokratik hareketinin gelişimine, dolayısıyla Mezopotamya ve Ortadoğu halklarının özgürlüğüne katkı sunacaktır. Kürt sosyalistleri bu tartışmalar sonrasında, aynı zamanda kendilerine dayatılan sahte gündemlerden kopacak ve sorunun aslına inerek çözümde zengin bir arayışı geliştirebileceklerdir.

II- Ana Başlıklarıyla Sorunlama ya da İdeolojik, Politik Yeniden Üretimin Özgün ve Genel Çerçevesi

A) İnsan

Tartışma ve sorunlamanın başlangıcı, hiç kuşkusuz insan ögesi üzerinden yürütülecektir. Bu bağlamda, genel olarak insanın, özel olarak ücretli emekçinin özgürleşmesi; uygarlık yürüyüşünün ilk adımları; ihtiyaç ve arayışın ürünü olan bilimin ilk filizleri ve bu aşamada aklın özgür arayışının özellikle doğa yasaları karşısındaki sınırlılığı; sınıflı topluma geçiş; Ortaçağ karanlığı; göksel tanrının yaratılışı (tek tanrılı dinler), bir diğer deyimle aklın yerini hurafelerin alması ve aklın zincire vurulması konuları kısaca da olsa sorunlama arayışımızın başlangıcını oluşturacaktır.

Bunun yanı sıra "İnsan" başlığı adı altında ağırlıklı olarak yanıtını aramamız gereken sorular vardır; şöyle ki:

- İnsanlığın uzun yürüyüşünde sınıflı toplumların yeri nedir? İnsanlık, sınıflı toplum evresine geçmek ve yaşamak zorunda mıydı?

- Reform, Rönesans, aydınlanma ile aklın yeniden özgürleşmesinin güçlenmesi; süreçte özgür aklı farklı yol ve yöntemlerle sınırlandıracak olan modern yasalar toplumu ile özgürlük arayışındaki aklın daha ilk adımdaki çatışmalı ilişkisi ya da kapitalist sanayi uygarlığının en "ileri" değeri olarak sunulan "özgür rekabet düzeni"nin, özgür aklın gelişiminin önüne koyduğu görünür ve görünmez bariyerler nelerdir, nasıl aşılır?

- Yasalara dayalı modern toplum ile özgür akıl arasında büyüyen çelişki ve çatışma, özgür insan lehine nasıl ve neyle aşılabılır?

- Demokrasi, özgürlük, adalet, eşitlik ve büyük kardeşlik gibi kavramlara; özel mülkiyet düzeni aşılmadan ya da özel mülkiyet düzeni içinde halklar, emek ve nihayet insanlık lehine içerik kazandırılabilir mi?

- Toplumsal insanın üretilmesinin, yani "insanın toplumun en üstün ve en evrensel ürünü olarak üretilmesinin" maddi ve manevi ön koşulları nelerdir? Kapitalizm bu açıdan neyi vaat etti, ne üretti? Yaşamış ve yaşanan sosyalist yönetimler neyi vaat etti, ne üretti? 21. yüzyılda sosyalizm ne vad ediyor? Ya da ne vaat etmeli?

"İnsan" başlığı altında sor-

gulanması gereken olgulardan biri de "kapitalizmin insan ve çalışma ilişkisi"dir. Sınıflı toplumlarla derinleşen bir süreç olarak, insan, iktisadi çalışmanın kölesi haline getirildi. Bu bağlamda yanıtını aramamız gereken sorular şunlar olmalıdır:

- Dünya çapında, insanın, hem kendi emeğine hem de üretimine yabancılaşmasının vardığı nokta kapitalizm değil midir?

- Çalışma; sermayenin daha fazla sömürü ve kar hırsıyla kullandığı bir disiplin olmaksızın çıkarılmadan, insanın ve ücretli emekçinin çalışmanın kuşatıcılığından kurtarılması mümkün müdür?

- Bilim ve teknolojinin üretim süreçlerine artan bir tempo ile uyarlanması, insanın ve ücretli emekçinin zamanının özgürleşmesi yönünde hangi imkanlar sunuyor? Günlük 12, 10 ya da 8 saat çalışmak yerine, bugün 6, 4, hatta 2 saat çalışmak mümkün değil mi? Kapitalizm koşullarında ücretli emekçinin çalışma zamanının özgürleşmesi mümkün mü?

- İnsanın organik bir parçası olduğu doğa ile barışık ilişkisi ya da özgür aklın doğa ile dansının bilimsel, tarihsel ve somut koşulları nelerdir? İnsanın özgürleşmesinde ve doğayla özgür ilişkisini geliştirmesinde aşılması gereken engel nedir?

- Doğu'da, zayıf bireye karşın, merkezleşmiş despotik güçlü devlet ve güçlü lider kültürünün tarihsel dayanakları nelerdir? Aynı tarihsel bakışla Batı'da liberalizmin ve güçlü birey/bireyciliğin tarihsel dayanakları bakımından neler söylenebilir?

Yüzyılı aşkındır Kürt halkına dayatılan zoraki asimilasyon ile ana dilde eğitim ve öğretimden yoksun oluşun, Kürt insanının manevi dünyası üzerindeki çok yönlü derin etkilerinin irdelenmesi gerekmektedir.

B) Ülkemizde İnsan Manzaraları

Bu başlık altında irdelenmesi gerekenler, Kürt insanının ve Mezopotamyalıların realitesinin hem A şikkında "İnsan" başlığı altında verilen sorunlamayla bağlantılandırılması hem de Kürt halkının halen özgürlük arayışında olan halkların son örneklerinden biri olması nedeniyle özel bir tartışma yürütmeyi de içermelidir. "İnsan" başlığı altında verilen her sorunlama, Kürt insanı ve özel olarak da Kürt ve Mezopotamyalı ücretli emekçi yönünden de ele alınıp irdelenmelidir. Elbette bu sorunlamayı yürütürken, Kürt ulusunun parti hariç, modern disiplin ve onun ürünü olan ulusal devlet başta olmak üzere kendi özgün kurumlarına daha ulaşamadığı gerçeğini unutmamız gerektiğine inanıyoruz.

Bunun yanı sıra bu başlık altında yürütülmesi gereken farklı sorunlama perspektiflerinin olması gerektiğine de inanıyoruz. Bir diğer deyimle yüzyılı aşkındır Kürt halkına dayatılan zoraki asimilasyon ile ana dilde eğitim ve öğretimden yoksun oluşun, Kürt insanının manevi dünyası üzerindeki çok yönlü derin etkilerinin irdelenmesi gerekmektedir. Kentsel alandan kırsala doğru Kürt dilinin asimilasyon ve baskıyla eritilmesi planı, özel Kürtçe kurslar vb. eğreti adımlarla ortadan kalkmaz. Buna karşı acil ve uzun vadeli

çözüm olarak neler önerebiliriz? Öte yandan Kürtlerle aynı kaderi paylaşan Ermeniler, Asuriler, Araplar vb. ulusal azınlıklar yönünden de bu sorunun irdelenmesi bir zorunluluktur.

Son yıllarda giderek belirginleşen diğer bir durum da, Kürt insanının ağırlıklı olarak AB'yi (Avrupa Birliği) "kurtuluş yolu" olarak algılamasına yönelik yaklaşımlardır. Kürt insanını buna yönlendiren gerekçeler nelerdir? Kürt işçileri, emekçileri, yoksulları, kadınları, gençleri ve hatta aydınlarının belirleyici olarak kendiliğinden bir bilinçle AB savunusunu geliştirmesinde, diğer bir deyimle AB savunusunun belirgin bir biçimde ortaya çıkmasında Kürtlerin yaşadığı reel sorunların rolü nedir? AB, Kürtler için kurtuluş mu?

Ülkemizde yaşanan sosyal ve psikolojik sorunların da, "Ülkemizde insan manzaraları" başlığı altında irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz. Ülkemizde, son yıllarda özellikle genç kadınlar arasında artan intiharların, yani iradi tükenişin, ekonomik, kültürel, siyasal nedenlerinin irdelenmesi gerekiyor. Genç kadınlarımızı, kızlarımızı iradi tükenişe iten nedenler nelerdir?

C) Tarihte Mezopotamya'nın Yeri, Uygarlığa Katkısı ve Kürdistan Coğrafyası

Bir çok tarihçi ve bilim adamı, uygarlığın ilk filizlendiği yer olarak Mezopotamya'yı adres gösterir. Kürtler başta olmak üzere tüm Mezopotamyalılar arasında sosyalizmi yeniden üretmek üzere yola çıkan MESOP, uygarlığın ilk filizlendiği yer olarak bilinen bu coğrafyanın tarihsel kökenine ve

günümüzdeki sonuçlarına bilimsel bir yaklaşımla inebilmedir. Bununla bağlantılı olarak; tarihte Kürt halkı ve Kürt halkının oluşum sürecinde karşılıklı etkileşim içerisinde olduğu halklar ile Kürt ulusunun şekillenmesinin irdelenmesi gerekmektedir. MESOP Girişimi, bu arayışı tetiklemek için aşağıdaki sorunlamayı gerekli görmektedir:

- Uygarlığın ilk filizlendiği coğrafyalardan biri olarak Mezopotamya'nın tarihteki yeri ve katkısı nedir?

- Tarihte Kürdistan coğrafyası ile bu coğrafyanın parçalanmışlığı, daha da ötesi parçalanmışlığın günümüze yansıyan sonuçları ile parçalar arası ilişkinin niteliği nedir ve ne olmalıdır?

- Türkiye'nin AB üyeliğine alınması durumunda bunun farklı egemenlikler arasında parçalanmış bir coğrafyaya ya da farklı coğrafyalardaki toplumsal ve bireysel ilişkilere yansımaları nasıl olur?

- Genel olarak Kürdistan coğrafyasının, özel olarak ise Kuzey'in siyasal statüsü sömürge mi, ilhak mı? Yoksa bu sorun programatik bir öge olarak ele alınmaktan öte artık geride bırakılması gereken akademik bir tartışma konusu mu?

Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi ve Ortadoğu'da barındırdığı değişim potansiyelinin de sorunlamamız arasında olması gerektiğine inanıyoruz.

Öte yandan, 21. yüzyıl başında genel olarak ulusal kurtuluş mücadeleleri ve özelde Kürt ulusal kurtuluş mücadelesinin seyri ve yöneliminin de irdelenmesi gerekiyor. Bu bağlamda;

- Kürt ulusal kurtuluş mücadelesi ve Ortadoğu'da ba-

Sınıfsal farklılaşmanın yol açtığı çelişkiler ile sonuçları; bu süreçte GAP ve yeni bir adım olarak DA'ın yeri ve kapitalizm öncesi üretim biçimlerinin halen ne oranda var olup olmadığının irdelenmesi, üzerinde durulması gereken ayrı sorunlamalardır.

rındırdığı değişim potansiyelinde genel olarak tüm coğrafyamızdaki mücadelenin, özelde ise Kuzey'deki mücadelenin yeri nedir?

- Günümüzde genelde milliyetçiliğe, özelde ise ezilen ulus milliyetçiliğine sosyalistlerin yaklaşımı ne olmalıdır? Koşullar ne olursa olsun emperyalizme karşı tutum almak, demokrat ya da sosyalist olmanın ölçütü mü? Burjuva yurtseverliği ile sosyalist/komünist yurtseverliğin içerdiği farklılıklar nelerdir?

- ABD emperyalizminin Avrasya'ya müdahalesinin Kürdistan coğrafyasına yansımaları nelerdir?

- Güneyli Kürt ulusal hareketine dönük bölge devletlerinin kısıkaçları nelerdir? Bunların yol açacağı sonuçlar Kürt halkı başta olmak üzere bölge halklarına ne gibi yeni sorunlar yaratabilir? Bu sorunların aşılmasında genelde sosyalistler/komünistler, özelde ise Kürt sosyalist/komünistlerinin sorumlulukları nelerdir?

- Genelde sosyalist/komünistler, özelde ise Kürt sosyalist/komünistlerinin Güney'deki Kürt Federe Devleti'ne bakışları nasıl olmalıdır?

- Genel olarak Ortadoğu'ya, özel olarak da Filistin halkının İsrail siyonizmine karşı özgürlük mücadelesine yaklaşımımız ne olmalıdır?

D) Kürt Toplumunu Derinden Kavrayışın Belli Başlı

Çizgileri

Sorunlama belgesinin bu bölümünde ağırlıklı Kuzey'deki Kürt toplumunun irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz. 3 ana başlık altında ortaya çıkan bu sorunlama metinlerinin ilkinde "Sosyo ekonomik yapı ve sınıflar", ikincisinde "Türkiye ve Kürdistan coğrafyası arasındaki ekonomik, sosyal, siyasal ve demografik ilişkilerin düzeyi ve sorunları", üçüncüsünde ise "Kürdistan coğrafyasında siyasal, kültürel değişimin perspektifleri"ne ilişkin sorunlamaları irdeleyeceğiz:

1. Sosyo ekonomik yapı ve sınıflar

- Kapitalist gelişme ile birlikte geleneksel ailenin çözülüşü ve çekirdek ailenin oluşumu ile toplumumuz ne gibi yeni sorunlarla karşılaşmıştır?

- Kent, kentleşme, özellikle hızla büyüyen kentleşmenin nedenleri, yol açtığı sorunlar nelerdir?

- Genel olarak Mezopotamya'da, özel olarak da Kürdistan coğrafyasında kapitalizm öncesi evrede toprak mülkiyetinin biçimi ve evrimi neydi, nasıl gelişti? Toprak feodallerin özel mülkiyetinde miydi, yoksa güçlü merkezi devletin mülkiyetinde mi? Ya da merkezi devlet ile yereldeki Kürt feodal beyleri arasındaki ilişkinin biçimlendirdiği mülkiyet biçimi mi söz konusuydu?

- Kürdistan coğrafyasındaki feodalizmin Batı Avrupa feodalizminden belli başlı farkları nelerdi? Doğu'da ve Güney yarımkürede devlet güçlü ve merkezi yapıda iken; Batı Avrupa'da devlet neden daha federal ya da konfederal olarak şekillendi?

- Kürdistan coğrafyasındaki sosyo-ekonomik yapı ve sınıf-

ların oluşumunun geçmiş tarihsel gelişimini irdelemek günümüze nazaran belki daha kolaydır. Ancak tüm handikaplarına, ekonomik olanaksızlıklarına ve kadro yetersizliğine rağmen, Kürdistan coğrafyasının günümüz koşulları da irdelenmelidir. Bu bağlamda, günümüzde kırsal, tarımsal alanda kapitalist gelişme tarzı, düzeyi, sınıfsal farklılaşma başta olmak üzere yol açtığı çelişkiler ile sonuçları; bu süreçte GAP ve yeni bir adım olarak DAP'ın yeri ve kapitalizm öncesi üretim biçimlerinin halen ne oranda var olup olmadığının irdelenmesi, üzerinde durulması gereken ayrı sorunlamalardır...

- Kürdistan coğrafyasında egemen üretim biçiminin ve çelişkinin yapısı, özel olarak da kapitalist emek rejiminin niteliğinin de irdelenmesi gerekiyor. Devlet ve özel kapitalist işletmelerde baskın üretim rejimi halen fordist emek rejimi mi? Antep, Maraş, Urfa, Malatya, Adıyaman, Elazığ başta olmak üzere, işletmelerde esnek ya da postfordist emek rejiminin yeri ya da gelişim düzeyi ne orandadır?

- Kuzey'de, genel olarak egemen güçlerin, özel olarak Kürt burjuvazisinin yapısının bilimsel veriler ışığında incelenmesi; bu kesimin Türkiye rejimi ve burjuvazisiyle ilişkilerinin niteliği ve düzeyinin sorgulanması; mavi ve beyaz yakalısıyla ya da kol ve kafa emekçisiyle Kürt işçilerinin yapısı, mücadele tarihi ve proletarleşme düzeyinin irdelenmesi; ekonomik, sosyal yaşamda Kürt kadınının yeri; genel olarak çalışma yaşamında, özel olarak da ücretli çalışmada ucuz işgücünün kaynağı olarak kadın ve çocuk emeği ger-

Bu anlamda, entegrasyonla ikiz kardeş olarak başından beri yürürlüğe konulan asimilasyonun, Kürt dili başta olmak üzere kültürel ve siyasal alandaki ağır tahribatlarının boyutlarının irdelenmesi gerekiyor.

çeğinin açığa çıkarılması, bu başlık altında üzerinde durulması gereken diğer sorunlamalardır...

2. Türkiye ve Kürdistan coğrafyası arasındaki ekonomik sosyal, siyasal ve demografik ilişkilerin düzeyi ve sorunları

- Rejimin sistemli ve amaçlı bir politika olarak geliştirdiği entegrasyonun niteliği, hedefi ve yol açtığı sonuçlar nelerdir? Bu anlamda entegrasyonla ikiz kardeş olarak başından beri yürürlüğe konulan asimilasyonun Kürt dili başta olmak üzere kültürel ve siyasal alandaki ağır tahribatlarının boyutlarının irdelenmesi gerekiyor.

- Türkiye metropollerinde yaşayan milyonlarca Kürt'ün ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel sorunları nelerdir?

- Türkiye işçi-emekçi halklarıyla Kürt işçi-emekçi halklarının ekonomik, sosyal ve demokratik haklar uğruna ortak mücadelesi ve bunun sendikal örgütlenmeye yansımaları nasıl olmalıdır?

- Türkiye ve Kürdistan coğrafyasındaki ulusal azınlıklar ve sorunlarının çözümü için neler yapılmalıdır?

3. Kürdistan coğrafyasında siyasal, kültürel değişimin perspektifleri

Genelde Kürt ulusal demokratik hareketinin, özeldense Kürt sosyalistlerinin üzerinde durulması gereken bir diğer

olgu ise Kürdistan coğrafyasında siyasal, kültürel değişimin perspektifleridir. Bu bağlamda irdelenmesi gereken sorunlamalar şunlardır:

- Kürt ulusal özgürlük mücadelesine ilişkin genel perspektifler olarak; ulusal sorunun çözümü, özü itibarıyla UKKTH çerçevesinde ulusal devletin kuruluşu mudur? UKKTH'nın bürüneceği biçim bağımsız ulusal devlet mi, yoksa Türkiye işçi, emekçi halkıyla federasyon mu? Ya da her ikisinin dışında bir başka biçim mi?

- Başat ulusal talepten hareketle, önce ulusal kurtuluş, ikinci aşamada sınıfsal/toplumsal kurtuluş mu strateji haline getirilecek? Yoksa ulusal ve sınıfsal kurtuluş birbirinden kopartılmaz tek bir stratejik hedef olarak mı belirlenecek? Ya da bir üçüncü seçenek mi?

- Devrim mi, reformlar mı? Ya da devrimci değişim hedefinde reformların işlevli kılınması mı? Eğer stratejik hedef devrim ise, devrimin niteliği ne olmalıdır?

- Tayin edici mücadele aracı, parlamento ve parlamenter mücadele mi? Yoksa sadece sokağın siyasal dili, halkın devrimci kitle eylemi mi? Ya da parlamentoyu da mücadele araçlarından biri olarak ele alan işçi/emekçiler ile ezilen halkların zengin ekonomik, kültürel ve siyasal mücadelesi mi?

- Kürdistan coğrafyasında devrimci değişimin tayin edici dinamikleri olarak sınıflara, ara katmanlara bakış ne olmalıdır? En dar ya da en temel ve en geniş boyutuyla devrimci değişimin dinamikleri kimlerdir? İttifaklar politikasının bileşeni, içeriği nedir? İşçi sınıfı-

nın ekonomik, sendikal örgütlenmesinin ötesinde sovyet, şura, konsey vb. doğrudan demokrasinin araçları olarak siyasal örgütlenmesinin gerekliliğinin yanı sıra olanakları nelerdir?

- Toprak ve tarım sorununda temel yaklaşımımız ne olmalıdır? Toprak reformu ile toprağın özel mülk olarak yoksul, topraksız ve az topraklı köylüye dağıtılması mı? Yoksa genel olarak toprakta, özel olarak da büyük toprak mülkiyetinde özel mülkiyetin kaldırılmasını hedefleyen, toprağın kamulaştırılması olarak tanımlanacak halk devrimi mi? Ya da bir başka seçenek mi?

- Orta köylülük, esnaf vb. ara katmanların ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesindeki yerleri nedir? Bu alandaki mevcut mesleki örgütlenmeye bakış ve yeni örgütlenme perspektifleri neler olabilir?

- Yerel yönetimler olarak belediyelerin işlevi ve kentsel sorunlara yaklaşımının belli başlı çizgileri neler olmalıdır?

- Ulusal/toplumsal kurtuluş mücadelesinde Kürt kadınının yeri; dünü, bugünü ve geleceği ile özgün kadın örgütlenmesine ilişkin perspektifler neler olmalıdır?

- Mezopotamya'da aydınlanmanın ilk filizleri ışığında günümüzde ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesinde yeni bir devrimci aydınlanma atağının geliştirilmesinin olanakları nelerdir? Devrimci değişimde kültür ve sanatın işlevine ilişkin derin bir kavrayışın kadrolar, aydınlar ve işçi-emekçi kitle önderlerinden başlayarak halka taşınmasının yol ve yöntemleri nelerdir?

Genel olarak aydınlarla, özel olarak da gittikçe büyüyen or-

Kürdistan coğrafyasında, özel olarak da Kuzey'de 20. yüzyılın ikinci yarısındaki aydınlanmanın belli başlı çizgileri ve dinamikleri olarak neleri görürüz? Bu aydınlanmada siyaset ile kültür-sanatın rolü neydi?

ganik aydın (entelektüel eylemci ve emekçi aydın) damarıyla siyaset arasında ilişkilerin günümüzde bürüneceği içerik nedir? Bu açıdan geçmiş aydın-siyaset, aydın-parti ilişkisi nasıl sorgulanmalıdır? Kürdistan coğrafyasında, özel olarak da Kuzey'de 20. yüzyılın ikinci yarısındaki aydınlanmanın belli başlı çizgileri ve dinamikleri olarak neleri görürüz? Bu aydınlanmada siyaset ile kültür-sanatın rolü neydi?

- İnsan ve dinle bağlantılı olarak genelde dine, özelde de siyasal kimlik kazanmış politik İslama bakışımız nedir?

- Ulusal demokratik ve milliyetçi hareketlere bakış ve Kürt ulusal hareketinin ortak paydaları üzerinde cephe vb. ittifak arayışlarına yeni yaklaşımlar neler olabilir?

- Açık bir parti olarak MESOP'un hukuki gereklerinin ötesinde Türkiye metropollerinde örgütlenmeye ilişkin yaklaşımı ne olmalıdır? Tersinden de, Türkiye devrimci ve komünist hareketinin Kürdistan coğrafyasındaki örgütlenmesine ilişkin yaklaşımımız nasıl olmalıdır? Türkiye sosyalist/komünist hareketi saflarında Kürt sosyalist/komünist hareketiyle birleşik örgütlenme vb. yönünde gelen görüş ve önerilerine bakışımız ne olmalıdır?

- Genel olarak Türkiye devrimci/komünist hareketinin Kürt ulusal sorununa bakışı

nedir, nasıl değerlendiriyoruz?

E) Emperyalist Kapitalist Sistem

İrdelenmesi gereken bir diğer olgu ise emperyalist kapitalist sistemdir. Bu olguyla bağlantılı olarak yapılacak sorunlamanın üç başlık altında irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz:

1. Tarihsel evre olarak kapitalizm

- Kapitalist üretimin yapı-sındaki belli başlı gelişmeler nelerdir?

- Taylorist/Fordist kitle üretimi ve postfordist emek rejimlerini nasıl değerlendirmeliyiz?

- Emegün yapısında ne değişti?

- Kapitalizm, teknolojik gelişme ve emek ilişkisi ile orantılı olarak, teknoloji günümüzde kimin hizmetinde?

2. Kapitalist sanayi uygarlığı, insan ve doğa

- Kapitalizm, insanlığa tarihi boyunca ne sundu? 21.

yüzyılda insanlığın yükünü taşıyabilir mi?

- Dünya çapında temel çelişki emek-sermaye çelişkisi mi, yoksa insan ile doğa arasındaki çelişki mi? Bu ikilemin yerine 21. yüzyılda insan-doğa çelişkisini de içselleştirmiş olan emek-sermaye çelişkisi mi konulmalı? Ya da bir üçüncü seçenek mi?

- Kapitalizmin dünya çapındaki krizinin boyutları hakkında neler söyleyebiliriz?

- Emperyalizme, Lenin'in emperyalizm teorisine ve bu teoriye ilişkin eleştirileri içeren 'İmparatorluk' vb. tezlerle bakışımız nedir?

- Belli başlı emperyalist güç merkezleri ve bunlar arasında-

ki çelişki ve çatışmalar nelerdir? Sosyalist/komünistler bu çelişkilerden yararlanabilirler mi? Nasıl?

3. Modernizm

- Modernizm esas olarak Batı merkezli olgu, felsefe ve akım mı? Modernizmin felsefi dokusu ve kurumları ile büyüyen sorunlarına ilişkin tutum ve yaklaşım ne olmalıdır?

- Kuzey yarımküre, özellikle Batı Avrupa ve ABD, modernizmin son durağı mı?

- Modernizmin çelişkili iç dünyası, 21. yüzyılda insanlığı taşıyabilir mi? Postmodernizm, modernizm krizinin ürünü mü, yoksa alternatifi mi?

- Kürt toplumu, modernizmin neresinde? Kürt toplumu modernizmi, sanayileşmeyi mutlaka yaşayarak mı aşmak zorunda?

F) Küreselleşme

Günümüzün en çok tartışılan olgularından biri de küreselleşmedir. Hem bu tartışmalar bağlamında hem de yaşanan gelişmeler ışığında irdelenmesi gerektiğine inanıyoruz. Küreselleşme başlığı altında ilkin tarihsel bir trend olarak küreselleşmeyi, ikinci olarak ise sermayenin etkinliğindeki küreselleşmenin kıtasal adımı olan AB ve ona karşı Kürt sosyalist/komünistlerinin tutumunu sorunlamayı amaçlıyoruz.

1. Tarihsel bir trend olarak küreselleşme

- Küreselleşme sermayenin bir stratejisi ya da kapitalizmin yeni bir aşaması mı? Yoksa halklar, toplumlar, uygarlıklar arası ekonomik, sosyal, kültürel, siyasal ve hatta askeri iliş-

Küreselleşme başlığı altında ilkin tarihsel bir trend olarak küreselleşmeyi, ikinci olarak ise sermayenin etkinliğindeki küreselleşmenin kıtasal adımı olan AB ve ona karşı Kürt sosyalist/komünistlerinin tutumunu sorunlamayı amaçlıyoruz.

kileri içeren tarihsel bir trend mi?

- Ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel küreselleşmenin belli başlı uğrakları ya da evreleri nelerdir?

- Kapitalist küreselleşme ve yol açtığı sonuçlar nelerdir?

- Hedeflenen, fakat yarı yolda kalan, emeğin etkinliğindeki küreselleşme olarak SSCB ve Sosyalist Blok'a bu açıdan bakış nasıl olmalıdır?

- Sosyalist sistemin yıkılmasının, ardından emperyalist sermayenin kapitalist küreselleşme sürecinin gaz pedalına basmasının sebepleri nelerdir?

- Küreselleşme, özel olarak da sermayenin etkinliğindeki küreselleşme ve ulus devletin ikili kıskaca alınmasına; merkezileşme ve yerelleşme trendlerine bakışımız ne olmalıdır? Ulus devletin dünü, bugünü ve geleceğine bakışımız nedir?

- Sermaye açısından ulus devlet işlevini tamamladı mı? Burjuvazi ulusal pazardan uluslararası pazarlara açılırken, ulus devletin elindeki ulusal bayrağı, ulusal sınırları ve ulusal parayı almasıyla, ulus devleti aşılıyor mu?

2. Sermayenin etkinliğindeki küreselleşmenin kıtasal adımı olarak AB

- Türkiye'nin AB süreci ve buna karşı Türkiye ve Kürdistan coğrafyasındaki sosyalist/komünist hareketinin durumu ne olmalıdır? Sermayenin ulus devleti aşma yönelişi kar-

şısında sorgulanması gereken iki temel çizgiden biri olan sol liberal eğilimin yanı sıra sol muhafazakar tutuma yaklaşımımız nedir?

- AB ulus devlet (milliyetçilik) ötesi bir olgu ve süreç iken; Kürt sorunu, AB'nin siyasal kriterlerinin sınırları içerisinde çözülür mü? Kürt milliyetçiliğini AB savunusuna yönlendiren belli başlı faktörler nelerdir? Milliyetçilik ile AB örtüşen mi, yoksa çatışan olgu ve süreçler mi?

G) Dünya Devrim Dinamikleri; Dünü, Bugünü ve Geleceği

Kürt sosyalistleri bir kez daha ve yeniden uzun erimli bir mücadele sürecine evrilirken, dünya devrim dinamiklerinin dünü ve bugününü de tartışmalı, daha da ötesi geleceğe dönük perspektifler oluşturabilmelidir. Şurası bir gerçek ki, 20. yüzyıl devrim dalgası tüm kıtalarda değişimi ve gelişmeyi zorladı; hatta yer yer gerçekleştirdi. Bu bağlamda, 20. yüzyıl devrimci dalgasının çapı, içeriği, hedefleri ve yol açtığı sonuçların insanlığa ve tarihe katkısı sorgulanmalıdır. Uzun soluklu ve sabırlı olmayı gerektiren bu sorunlamada, sosyalist sistem ve reel sosyalizmin yıkılışının belli başlı nedenlerinin yanı sıra dünya komünist hareketinin, kapitalizm ve siyasal rejimleri karşıındaki stratejik duruşu, tarihe katkısı ve evrildiği (gerilediği) zeminin de irdelenmesi gerekiyor.

1. Sosyalist sistemin ve reel sosyalizmin yıkılışının nedenleri

- Sosyalist sistem ve reel sosyalizmin yıkılışının temel

nedeni fosil, yani kendini yenilemeyen sınırlı enerji kaynaklarına bağımlılığın aşılması mı?

- Sınırlı enerji eşittir sınırlı mülkiyet; sınırlı mülkiyet eşittir sınırlı özgürlük; sınırlı özgürlük ise eşittir devletin sönmürlenmemesi mi? Tersinden sınırsız enerjinin yaratacağı sınırsız mülkiyetle, mülkiyetin çekiciliğinden soyutlanmasının sağlayacağı esneklikle devletin adım adım esnetilmesi (eritilmesi), yani özgürlük alanının genişletilmesi mümkün değil miydi?

- Fosil enerji kaynaklarının üzerinde ancak kapitalist sanayi uygarlığı yükselebildi. Aynı enerji kaynakları ve aynı enerji düzeneği üzerinde kültür egemen komünist uygarlık yükselebilir miydi? Yani SSCB ve diğer sosyalist toplumlarda, komünizmin alt aşamasından üst aşamasına sıçrayamamasının köklü nedenlerinin başında bu sorun mu var?

- Emperyalist-kapitalist kuşatma altındaki sosyalist devletin sönmürlenmek yerine güçlenmesi, dolayısıyla doğru dan demokrasi örgütleri olan Sovyetler'in tıkanması ve bürokrasi kaçınılmaz mıydı?

- Modernist disiplin ve onun belli başlı kurumları olarak çekirdek aileyi, ulus devleti vb. aşamaması ve tek başına genç SSCB'nin uzun yıllar hem iç savaşta yıpranması hem de 20 milyon insan kaybına yol açan 2. Emperyalist Paylaşım Savaşı'ndaki büyük enerji boşalımı mı?

- Sosyalist ülkelerde de devletin kökeni olarak sosyalist çekirdek ailenin aşılması, miras hukukunun devamı, özünde mülkiyet bariyerinin aşılması mıydı? Mülki-

Halen çözümlenmemiş olarak 21. yüzyıla sarkan ve sosyalizmle bağını kopartan az sayıdaki ulusal kurtuluş hareketinin emperyalist odaklarla işbirliği içerisinde çözüm arayışlarının nedenleri nelerdir? Bu işbirliği ulusal özgürlük getirebilir mi?

yet, özel mülkiyet olmaktan çıkarıldı, ancak halkın mülkiyeti haline getirilemedi, devletleştirildi. Mülkiyetin devletleştirilmesi, sosyalizmden komünist uygarlığa geçişte, başlıca bariyerlerden (engellerden) biri miydi?

- Tek ülkede sosyalizmin inşasının mümkün olduğunu SSCB ve diğer sosyalist ülkeler pratiği kanıtlamadı mı? Aynı zengin pratik tek ülkede sosyalist toplum inşasının mümkün olabileceğini, fakat komünizme, komünist uygarlığa sıçramanın tek ülkede mümkün olamayacağını kanıtı değil mi?

- Reel sosyalizmin yıkılışı tek tek bu nedenler ve bunların toplamının sonucu değil mi?

- 20. yüzyılın bir diğer evrensel dinamiği olan uluslararası emek hareketinin üstlendiği rol ve 20. yüzyılın sonlarına doğru gerilemesinin nedenleri nelerdir? Özel olarak da sendikaların dün, bugün ve geleceğinin sorgulanması gerekmiyor mu?

- 20. yüzyıl boyunca başta Latin Amerika olmak üzere dünya çapında "göçe akın eden kartallar" (Che'ler ve ardılları) olan devrimci demokrat akım ve hareketlerin emperyalizme meydan okuyan ve sistemi Asya'da, Afrika'da getirilen ulusal kurtuluş hareketlerinin üstlendiği işlev, başarıları ve 20. yüzyıl sonunda uğradıkları dönüşüm nasıl de-

ğerlendirilmelidir? Ulusal bağımsızlık hareketleri tarihsel evre olarak dünya çapında belirleyici yönüyle aşıldılar mı? Yoksa 21. yüzyılda da dünya devrim bileşeninin bir dinamiği midirler? Halen resmen varlığını sürdüren "Bağımsız Bağlantısızlar Hareketi" emperyalizm karşısında fiilen neyi temsil ediyor ve geleceğine ilişkin ne söylenebilir?

- Halen çözümlenmemiş olarak 21. yüzyıla sarkan ve sosyalizmle bağını kopartan az sayıdaki ulusal kurtuluş hareketinin emperyalist odaklarla işbirliği içerisinde çözüm arayışlarının nedenleri nelerdir? Bu işbirliği arayışları ulusal özgürlük getirebilir mi?

- 20. yüzyıl devrim dalgasının geri çekilmesi, çapı ile orantılı yol açtığı olgu ve kurumların zamanla içinin boşalmasını ve giderek yıkılmasını mı doğurdu?

- 20. yüzyıl devrimci, komünist hareket ve partileri, 20. yüzyıl sonunda yeni bir sosyal demokrat harekete mi evrildiler; ya da evriliyorlar mı? Burada kendini dayatan yeni bir kopuşla mı yüzyüzeyiz? Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve özellikle yeni sosyal forumlar, belirleyici olarak yeni bir sosyal demokrat harekete evrilen eski devrimci, komünist dinamiklerden gelmiyorlar mı? Çok az sayıdaki STK dışında belirleyici olarak STK ve sivil forumlar sermayenin sağladığı mali desteğin gölgesi altında değiller mi? STK ve sivil forumların değişim ya da reformlara bakışı ve komünist hareket ile ilişkileri nedir, ne olmalıdır?

- Özgün olarak Türkiye ve Kürdistan coğrafyasında yurtsever, devrimci, sosyalist dina-

mikler artışı ve eksisiyle nasıl bir işlev üstlendiler? Bugün ya da son 15-20 yıldan bu yanadır nereye doğru evrildiler, evriliyorlar? Eski kadro damarının belirleyici olarak sisteme doğru çözüldükleri doğru mu? Bunların şahsında emeğin ve halkların devrimci potansiyeli nasıl bir enerji boşalımına uğradı?

- Sermayenin ve siyasal rejimlerinin sosyalistlerin, devrimcilerin fikirlerini gasp ederek, dilini çarpıtarak ve düşüncelerini tersyüz ederek, demokrasi, özgürlük, eşitlik, paylaşım gibi kavram ve değerleri bugün bizzat devrimcilere, sosyalistlere karşı kullanması nasıl izah edilir ve önemlisi, bu durumun yarattığı olumsuzluk nasıl aşılır?

- Belirleyici olarak yeni bir sosyal demokrat harekete evrilen 20. yüzyıl komünist, devrimci hareketinden kopuş zorunlu mu, değil mi?

2. 21. yüzyıl devrim dalgası ve belli başlı dinamikleri, perspektifleri

- 21. yüzyıl devrimci dalgasının ilk filizleri ya da ayak sesleri hakkında bugün neyi algılayabiliyoruz? 21. yüzyıl devrimci dalgasını az çok arkalamadan yeni bir devrimci kitle damarı ve yeni bir devrimci kadro kuşağını yaratmanın olanakları nelerdir?

- 21. yüzyıl başında bütün derinliği ve zenginliğiyle değişimin dinamiklerine tarihin yeni bir davetinin olup olmadığının irdelenmesi gerekmiyor mu?

- İnsanlığın uygarlık yürüyüşünün tarihi boyunca radikal her değişim ve dönüşümün temel dinamiği daima ilerici, sol, emekçi, komünist hareket

İnsanlığın uygarlık yürüyüşünün tarihi boyunca radikal her değişim ve dönüşümün temel dinamiği daima ilerici, sol, emekçi, komünist hareket olmuştur. Sağ ise daima, olanı muhafaza etmiştir. "Elveda proletarya" yaklaşımı nasıl değerlendirilmelidir?

olmuştur. Sağ ise daima, olanı muhafaza etmiştir. 20. yüzyıl burjuva siyasetinden komünist siyasetine varana kadar, siyasetin olduğu yerden bir adım sağa kaydığı doğru mu? Doğruysa dünya çapında ve tek tek ülkelerde siyasetin solunu yani kapitalist sermaye karşısında radikal değişimin dinamiğini yeniden oluşturmakla yüz yüze değil miyiz?

- 21. yüzyılın belli başlı dinamikleri nelerdir? "Elveda proletarya" yaklaşımı nasıl değerlendirilmelidir? Uluslararası emek hareketinin bugünkü konumu nedir? Yeniden şekillenme ve stratejik duruş belirlemeyle yüzyüze olan uluslararası ya da uluslar ötesi komünist hareketin sorunları ve arayışı hakkında neler söyleyebiliriz? Genel olarak köylülük, özel olarak emekçi köylülüğün devrimci değişimdeki potansiyeli nedir?

- Yeni bir sosyalizm kavrayışının teorik ve pratiğinin belli başlı çizgileri nelerdir? Bir ülkede sosyalizmin kurulabilmesi için kapitalist üretimin son kertesine kadar gelişmesi mi gerekir? Kapitalist sanayileşme, modernleşme, batılılaşma evrensel model midir? Her toplum bunları yaşamak zorunda mı?

- Sosyalizm özünde paylaşım toplumu ve felsefesi midir? Ya da sosyalizm, ileri teknoloji ve üretime dayalı bir paylaşım toplumu mudur? Sosyalizmde gelişmenin, çağ-

daşlaşmanın, ilerlemenin kısıtası üretimin mi çok yönlü gelişmesi, yoksa insanın mı çok yönlü gelişmesidir?

H) Yeni Bir Örgüt/ Örgütlenme Arayışı ve MESOP

Özellikle bu başlık altında, aşağıda belirtilen (ya da belirtilemeyen) belli başlı önermeler üzerinde zengin eleştirel, sorgulayıcı ve derinlik katan bir yazılı, sözlü tartışma ile birlikte pratik yürüyüşün geliştirilmesiyle yüzyüzeyiz.

1. Partinin değil, halkın iktidarı

Partinin iktidarı değil de, şura, sovyet, cephe vb. adlar altında örgütlenmiş, doğrudan demokrasi işleyişine dayanan araçlarla işçi-emekçi halkın doğrudan iktidarı mümkün mü? Parti iktidarının; halkın iktidarının dışında ve üstünde değil, halkın iktidarı tarafından içselleştirilmesi sorunu, gerçekçi mi? Gerçekçi ise nasıl içselleştirilir? Bu perspektifle iktidarın, partide merkezden gövdeye; devlette ise partiden halka taşınmasının sorgulanması nasıl olmalıdır? Daha da ötesi, sosyalist toplumda parti, sendika, cephe ve şura ile devlet ilişkisi nedir, ne olmalıdır?

2. Parti örgütlenmesinde doğrudan demokrasi

Emperyalist saldırganlık ve bölgenin işgalci, gerici rejimleri altında ve bunlara karşı militan bir mücadeleyi geliştirmekle yüzyüze olan Mezopotamyalı bir hareket/partide örgüt işleyişi olarak doğrudan demokrasi mümkün mü? Ne düzeyde? Hareket ve partide kalıcı koltukları, değişmez liderleri, serokları aşmak zorun-

da değil miyiz? Doğrudan demokrasi işleyişi, merkezi mi, yoksa kalıcı koltukları, liderleri barındıran bürokratikleşmiş merkezi mi reddeder? Doğrudan demokrasi, merkezi yönü ve işleyişi belirleyici olan demokratik merkezîyetçi yapıyı dışlarken; demokratik yönü ve işleyişi belirleyici olan demokratik merkezîyetçi işleyişle uyumlu mu?

3. Yerelin merkezileşmesi

Yerelin merkezileşmesi; iktidarda ve hareket/parti işleyişinde, doğrudan demokrasiye ne oranda devrimci ruh ve içerik kazandırır? Yerelin merkezileşmesi; merkezde değil, gövdede güçlü örgüt/örgütlenme tezine, niyet ve sözün ötesinde ne katabilir? Ya da hangi nesnel güvenceleri yaratabilir? Neden merkezde değil de, gövdede güçlü örgütlenme? Gövdede güçlü örgütün ideolojik, politik ve önemlisi kapitalist üretimin yapısındaki değişim olarak dayanakları nelerdir? Her örgütlenmede olduğu gibi gövdede güçlü örgüt/örgütlenme hiyerarşiyi, merkezi, alt organları vb. dışlar mı, yoksa yeni doku ve işleyişle içerir mi? Gövdede güçlü örgüt; bugün partide, yarın iktidarda başka faktörlerle birlikte bürokrasinin panzehirini ne oranda oluşturabilir?

4. Özgürlük içinde disiplin mi? Disiplin içinde özgürlük mü?

Disiplin içinde özgürlük değil, özgürlük içinde disiplin; ya da disiplin mi özgürlüğe, özgürlük mü disipline içerik katacak? Parti örgütlenmesinde ve iktidarda disiplin içinde özgürlük 20. yüzyıl gerçeğiydi. Burada bu gerçeğin eleştiri-

Marks, Engels ve Marksizmin Büyük Doğu'ya yaklaşımı neydi? Ekim Devrimi, Bolşevizm, Marksizme ciddi ilk Doğu aşısı mı? Ekim Devrimi'nin ürünü olan SSCB'nin Batıcı, modernist çizgiyi taklit etmesi tıkanmasının nedenlerinden biri mi?

rilmesinden çok neden-sonuç ilişkisi içerisinde kavranması söz konusu. Yani 20. yüzyıl gerçeği olan disiplinin sınırları içerisinde özgürlük o günün tarihsel ve somut koşullarında kaçınılmaz mıydı? 21. yüzyıl da ise, tersine örgüt, parti, hareket ve iktidarda özgürlük içinde disiplin, kendi tarihsel ve somut koşullarının gereği olarak kaçınılmaz değil midir? Disiplin içinde özgürlük, merkezîyetçilikle sınırdış hatta örtüşük iken; özgürlük içinde disiplin, demokrasiyle daha da ötesi doğrudan demokrasiyle örtüşük olarak mı içerik kazanacak? Son olarak, özgürlük ve disiplin, özgürlük ve düzen; bu her ikisi de bir parti ya da örgütte yaşamsal öneme sahiptirler. Sorun, "disiplin mi özgürlüğe içerik katacak, yoksa özgürlük mü disipline içerik katacak ya da belirleyecek"te düğümleniyor?

5. Organik birlik

Organik birlik neyi içerir? Organik birliği aslına uygun içeriğe nasıl kavuşturabiliriz? Organik birlik ihtiyacı; yalnızca, ideolojik, politik, örgütsel vb. her bakımdan kendini yeniden kurgulayan ve farklı sosyalist damarlardan kadro ile değerlerin organik sentezini hedefleyen MESOP'un mu ihtiyacı? Yoksa gittikçe içeriği boşalan, boşaltılan yoldaşlık kavramının; kadrolar arası derinleşen güven erozyonunun; bu ve benzeri sorunların ana

kaynağını oluşturan ve devrimci öznenen çok, kastaşan, tarikataşan ve yer yer çıkar ilişkisine bürünen örgütsel yapıların; 20. yüzyıl kadro yapısının belirleyici çoğunluğuyla giderek sisteme, mülkiyete doğru çözülmesinin panzehiri olarak genelin ihtiyacı mıdır, organik birlik?

6. Asıl olan kadroların mı, yoksa yapıların mı demokratik olmasıdır?

Kadroların, yöneticilerin, başkanların, serokların demokrat olması önemlidir, ama asıl olan hareketin, örgütün, partinin demokratik işleyişidir. Yukarıda dile getirdiğimiz tezler ya da değerler; bugün hareket/partinin, gelecekte ise iktidarın demokratik işleyişine içerik katacaktır. Bu açıdan ele alınmalıdır.

Yukarıdaki saptamaların genel olarak örgütlenmede, özel olarak da hareket/parti sürecinde uyumlu, derinlikli bir sentezine ulaşıldığında, amaçlanan örgütlenmeye varılabilir mi? Ve şarkının yenilenmesinin yanı sıra enstrümanların yenilenmesinde de ciddi yol almış olur muyuz?

III- İdeolojik Üretimde Yeni Bir Sentez

- İdeoloji, fikirlerin bilimi ya da düşüncenin kuramı ise; insan, doğası gereği ideolojik bir varlık değil mi?

- İdeolojik olmayan örgüt, hareket, parti var mı? Olur mu? Hareket/parti süreciyle hedeflenen MESOP misyon partisi mi olacak? Yoksa kitle partisi mi olacak? Ya da misyon partisi olarak kitleleri kucaklaması mı hedeflenecek? Siyasal değişimin ve iktidarın

ön koşulu; işçi-emekçi halklar içerisinde ideolojinin, devrimci, yurtsever kültür ve sanatın derinlemesine mayalanması mıdır?

- Devlet sadece bir siyasal baskı aygıtı mıdır, yoksa baskı aygıtlarıyla uyumlu zengin sınıfsal, evrensel, bölgesel, yerel ideolojik araçları da mı içerir? Kürdistan coğrafyasında egemen devlet, halk ve toplum ile ilişkisinde sadece dışsal bir olgu mu, yoksa belli yönleriyle içsel bir olgu mu?

- Aydınlanma ve Marksizmin ilişkisi neydi, ne değildi? Marksizm, burjuva aydınlanmasının ve onun yol verdiği sanayi uygarlığının köklü bir eleştirisi değil miydi? Marksizm ve evrensel yönleriyle Leninizm, ideolojik yeniden üretimin ana zemini mi? İdeolojik yeniden sentezin belli başlı teorik (felsefi), pratik çizgileri, süreçleri nelerdir? Yeniden üretimde felsefe mi, eylem mi; ya da bilinç mi, pratik mi türünden bir ayrım yerine bunların diyalektik birliği mi? Yeni sentezde Doğu ile Batı'nın tarihsel ilişkisi neydi? Yeni sentez adına buna ne katılabilir? Marks, Engels ve Marksizmin Büyük Doğu'ya yaklaşımı neydi? Ekim Devrimi, Bolşevizm, Marksizme ciddi ilk Doğu aşısı mı? Ekim Devrimi'nin ürünü olan SSCB'nin Batıcı, modernist çizgiyi taklit etmesi tıkanmasının nedenlerinden biri mi? Antik Roma'nın, Yunan'ın zihinsel haritamızda köklü bir yeri varken; Antik Mısır'ın, Mezopotamya'nın, Anadolu'nun, Çin'in neden yeri yok denecek kadar zayıf?

- Yeni ideolojik senteze SSCB, Çin, Latin Amerika, Güneydoğu Asya, Afrika, Kuzey

Gerek kent veya kırsal ağırlıklı, gerek yurtsever ağırlıklı sosyalist, gerekse de sosyalist ağırlıklı yurtsever değer ve birikimlerin tek bir ana damardaki, yani yeni bir organik siyasal kimlik altındaki sentezine nasıl varacağız?

Amerika ve Avrupa deneyimlerinin katacağı içerik ya da taşıyacağı farklılıklar nelerdir? Marksizmin, bilimsel sosyalizmin büyük okyanusuna (sentezine); Marks, Engels, Lenin'in yanı sıra Troçki, Mao, Che, R. Luksemburg vb. önderler ve içerisinde yer aldıkları büyük deneyler (sınıflar mücadelesi) ne katacaktır? Biraz ondan, biraz da bundan türünden eklektik tarzın ya da aritmetik toplamın çok ötesinde yeni bir senteze nasıl varacağız? Bu yeni sentezin büyük okyanusuna; Mezopotamya ve özelde de Kürtler ne katacak ya da katabilecek? Yani Marksizmin yeniden üretiminde Arabi, Türki, İtalyani, Latin Amerikalı, Asyaylı, Afrikalı yorumuyla ilişki içerisinde Kürdi yorum nasıl olacaktır? Dünya çapında hedeflenen yeni sentezin Kürdistan coğrafyasında bürüneceği içerik nedir, ne olmalıdır?

- Bu genel sentezle ilişki içerisinde Kürdistan coğrafyasında emekçi, yurtsever, sosyalist, komünist damarın bileşenleri olarak; gerek politik/pratik ağırlıklı, gerek ideolojik/felsefi ağırlıklı, gerek kent veya kırsal ağırlıklı, gerek yurtsever ağırlıklı sosyalist, gerekse de sosyalist ağırlıklı yurtsever değer ve birikimlerin tek bir ana damardaki, yani yeni bir organik siyasal kimlik altındaki sentezine nasıl varacağız? Bu yönüyle değerlendirildi-

ğinde, MESOP sadece yeni bir parti değil; bütün bunlarla hedeflenen hareket/parti olarak MESOP, mevcut olan partilere sadece bir yenisini eklemekle sınırlı bir parti de olmayacaktır.

MESOP;

- Kürdistan coğrafyasından, ülkeye, bölgeye, dünyaya yeni bir bakıştır. Yeni bir ideolojik/stratejik duruştur.

- Yeni bir örgüt/örgütlenme arayışdır.

- İktidar sorununa yeni bir yaklaşımdır.

- Kürdistan coğrafyasında siyasal çözümün, bir diğer deyimle Kürt sosyalist hareketinin organik birlik temelinde yeniden örülmesidir...

***

Üçüncü Genel Toplantı katılımcıları, "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğü (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" metni üzerindeki tartışmaları tamamlamadan önce ve hemen sonrasında yayın çalışmalarını da değerlendirmiş; Sosyalist Mezopotamya dergisinin, "Sorunlama Belgesi" başta olmak üzere gençlik, kadın konularını da gündemine alarak tartışma zemini oluşturmasını kararlaştırmıştır.

Bir çok şehir ve ülkeden gelen K. Mezopotamyalı sosyalistlerin iki gün süren toplantısı, oldukça verimli bir tartışma sürecinden sonra, yeni Geçici Yürütme Kurulu'nun seçimiyle son bulmuştur.

Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi

kesiyle ve ulusuyla Kürt gerçeğini reddediyor. Derin bir asimilasyon ve ideolojik, militarist baskı araçlarıyla gençlik üzerindeki kuşatma devam ediyor. Genel olarak Türkiye gençliğine, özelde de Kürt gençliğine dönük zihinsel, kültürel baskı ve kuşatma çok yönlü sürdürülüyor.

Gençlik, Kürt gençliği, paranın, maddiyatın ve tüketim kültürünün bir ögesi haline getirilerek ticarileştirilen, metalaştırılan cinselliğin adeta kölesi haline getiriliyor. Yozlaştırılmış aşk ilişkileri, uyuşturucu ve bir başka uyuşturucu haline getirilen spor izleyiciliğiyle gençlik tam anlamıyla denetim altına alınmak isteniyor. Kürt gençliği ek olarak en gerici, şoven eğitim sisteminin dayattığı ana dilden yoksun eğitim-öğretimin ağır sorunlarıyla yüzyüzedir.

b) Sermaye ve siyasal yönetimi gençliği ücretli çalışmanın ve yasaların birer uysal bireyi haline getirmek istiyor. Rejim ve sermaye "akıllı olun, sivri akımlara kapılmayın, hayatınızı yaşayın" diyerek, gençliğin dinamizmini sistemin sınırlarına hapsediyor.

c) Uluslararası sermaye genel olarak bilim, teknoloji ve özel olarak da eğitim sistemi ile gençlik arasında bilinçli bir yabancılaşmayı dayatıyor. Üniversiteler sermayenin ve rejimin birer yedek kurumu haline getiriliyor.

Bunlardan hareketle MDG;

a) Tüm ilerici, yurtsever, devrimci, sosyalist gençliği,

Kürt ve Mezopotamyalı gençliği, genel olarak Mezopotamya'nın, özelde de Kürdistan'ın uygarlık tarihindeki yerini, katkısını ve Kürt halkının son yüzyıllık aralıksız süren ulusal kurtuluş mücadelesini ciddi sorgulayarak kavramaya çağırıyoruz.

egemen ulus şovenizmine ve dayatılan asimilasyona karşı her alanda tutum almaya;

b) Kürt ve Mezopotamyalı tüm gençliği, rejim ve yasalarla sınırlı, itaatkar, "akılcı", uysal davranış kalıplarını kırma; göğe akın eden kartalların devrimci ruhunu ve romantizmini geliştirmeye, yeniden içerik kazandırmaya;

c) Paranın egemenliğini ve paranın (maddiyatın) içerik kazandırdığı değer ve ilişkileri reddetmeye;

d) Türkiye ilerici-devrimci gençliğini, Kürt halkı ve özelde Kürt gençliği üzerindeki asimilasyona karşı tavır almaya;

e) Kürt, Türk ve diğer azınlık halklardan gelme ilerici, yurtsever, komünizan gençliği ortak düşmana karşı ortak mücadele etmeye çağırır.

5- Kürt ve Mezopotamyalı ilerici, yurtsever, sosyalist gençliğin durumu ve yönelişimiz

a) Devrimci, yurtsever, sosyalist gençlik ciddi bir dağılma, umutsuzluk ve zihinsel kargaşaya sürüklenmek isteniyor. MDG olarak biz, tüm yurtsever, sosyalist gençliği buna karşı durmaya ve adım adım yeni bir toparlanma yolunda katkı ve içerik kazandır-

maya çağırıyoruz.

b) Mezopotamya'da hem Kürt hem sosyalist (ulusal özgürlük ve sosyalizm) temelinde geniş gençlik potansiyelinin yeniden örgütlenmesi gerçeğiyle hepimiz yüzyüzeviz.

c) Kürt ve Mezopotamyalı gençliği, genel olarak Mezopotamya'nın, özelde de Kürdistan'ın uygarlık tarihindeki yerini, katkısını ve Kürt halkının son yüzyıllık aralıksız süren ulusal kurtuluş mücadelesini ciddi sorgulayarak kavramaya çağırıyoruz. Ülkemizin ve halklarımızın tarih içindeki yerini, siyasal, kültürel deney ve birikimlerini kavramadan Mezopotamya'dan evrensel doğru uzanan köklü bir kavrayışı geliştiremeyiz; dünyaya bütüncül bakamayız.

d) Gençliği sadece pratik-politik aktivitenin öznesi olarak değil, aynı zamanda ideolojik, teorik yeniden üretimin de dinamik öznesi olmaya çağırıyoruz.

e) MDG, MESOP bünyesinde tartışmaya açılan yeni örgüt modelinin gençliğe özgü boyutuyla da içerik kazanması için çaba harcayacaktır.

f) MDG iradesi, MESOP'un ideolojik, felsefi yeniden üretim için saptamış olduğu ana yöntemi benimser ve kendisini de bağlayacak olan ideolojik yeniden üretim sürecine her MDG'liyi aktif katılım sağlamaya çağırır. MDG'nin örgütsel olarak bağımsız işleyişe sahip olmasını benimser.

6- MDG'nin pratik-politik

Mezopotamya Devrimci Gençliği'nin (MDG) Birinci Toplantı Sonuçları

21-22 Ağustos 2004'te Antep'te birinci genel toplantısını yapan Mezopotamya Devrimci Gençliği (MDG), belirlenmiş gündem üzerine çalışmalarını sürdürmüş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır.

1- K. Mezopotamya'nın farklı illerinden ve Türkiye metropollerinden gelen temsilcilerle gerçekleştirilen ilk toplantı; gençlik örgütünün adını "Mezopotamya Devrimci Gençliği" (MDG) olarak kararlaştırmıştır. Toplantının sonunda, bir sonraki ikinci genel toplantıya kadar ideolojik, po-

litik ve pratik çalışmaları yürütecek, koordine edecek olan MDG Geçici Yürütmesi seçimiyle belirlenmiştir.

2- Farklı yurtsever-sosyalist damarlardan gelen genç kadrolar olarak gençlik alanında organik birlik yolunda ilk adımı attık. Bu adımın güçlenmesi için dışımızdaki tüm yurtsever, ilerici, sosyalist, komünizan gençliği yeni bir sentez temelindeki birliğin bileşeni olmaya çağırıyoruz.

3- MDG pratik-politik yürüyüşünün her aşamasında ken-

di bileşeni içinde yer alacak olan yeni genç kadroların, güçleri, görüşleri, önerileri ve eleştirileriyle yeni organik sentezin dinamikleri olacaklarını temel bir yöntem olarak benimser.

4- 21. yüzyıl başında ülkemizde, bölgemizde, dünyamızda gençliğin genel durumu üzerine yapılan değerlendirmede, MDG birinci toplantı iradesi şu belli başlı noktaların altını çizmiştir:

a) Şoven, işgalci rejim Kürt gençliğinin üzerinde çok yönlü kuşatmayı sürdürüyor. Ül-

Tartışmanın yöntemi üzerine notlar ve gövdede güçlü örgüt sorunu

✍ S. Çiftyürek

MESOP Girişimi, III. Genel Toplantı'sında önemli sonuçlara ulaştı. Varılan sonuçlarla paralel pratik yürüyüşü geliştirebilirsek, toplantı ideolojik, felsefi yeniden üretimi amaçlayan sorunlamada kapsamlı bir adım attı.

Sosyalist Mezopotamya'nın bu sayısında yer alan III. Toplantı belgeleri irdelendiğinde, ülkemiz ve dünyada komünistlerden burjuva demokratik siyasete, kültür-sanat dinamiklerine varana kadar geniş yelpazedeki farklı dinamiklere çağırıda bulunuluyor. Farklı siyaset ve kültür dinamiklerini, ayrı ayrı kendi zeminlerinde ideolojik, felsefi yeniden üretimi davet ediyor. Çünkü so-

kopuşu içeriyor. Bu kopuşun içeriği ve biçimi üzerinde daha önce durdum, tartışmanın devamında da duracağım.

Tartışmanın yöntemine ilişkin

Neyi tartışacağımız kadar, nasıl tartışacağımız da önemlidir. Neyin tartışılacağına kapsamlı çerçevesi olan "Politik Bildirge, Program ve Tüzüğü (Örgütlenmenin) Belli Başlı Çizgileri Üzerine Tartışma ve Pratik Yürüyüşe İlişkin Sorunlama" adlı belge, içerdiği zengin sorunlamaya rağmen reçete değildir.

Bundan sonra asıl sorun, nasıl tartışacağız? Pratik yürüyüşle bağlantılı (uyumlu) ola-

yoruz. Maçta üç olasılık vardır: Yenmek, yenilmek, berabere kalmak. Fakat biz bütün derinliğiyle bu tartışmayı sürdürmek ve belli bir momentte başını bağlayarak senteze varmak istiyoruz. Yeni arayışı odağına almış bu tartışmada, yenmek, yenilmek veya berabere kalmak gibi bir sorunu-muz yoktur.

Tartışmada öncelikle zengin "ben"imizi açmıyacağız. Dolayısıyla bunun üzerinde her kademedede bağlayıcı irade, "ben" üzerinde "bizim" olanı üretmek sentezleyecek. Bu tartışmada birinci adım zengin "ben" in ortaya konulmasıdır. İkinci adımda, yani sentezlemede ise hangi "ben" veya

neyi nasıl sürdürece- "benler" in rengi daha çok yer

çerçevesine ve alacağı sorundur. Eğer ta ba-
içeriğine ilişkin ne bir tetva
mekii vardır (MESOP'ta hiç-
bir zaman da olmayacaktır),
ne de reçete sunacak bir dok-
tor.

Öncelikle belirteyim; takım
ya da bireysel bir maça çıkmı-

şında Fırat ve Kuzey İnanç Or-
ganik birliğe sadık kalacak
isek, zengin "ben" içinde "bi-
zimiz" olanın sentezine gerçek-
ten demokratik ve ablayısıyla
rahat varabileceğiz.

"Şekillenmiş ideolojik du-

runlama belgesi, sadece ülke- rak tar

21.yy'da devrimci değişimi
hedefleyen tüm dinamiklerin
ideolojik, felsefi ve örgütsel
olarak yeniden şekillenecek
rini öngörüyor. Yeniden şekil-
lenme, 20.yy devrim dinami-
ğinden bir çok açıdan köklü

www.arsivakurdi.org

ruş olarak 'bizim' olanın yanı sıra hareket-partinin sürekli bir iç dinamizmi olarak zengin 'ben'in varlığını korumalı ve tüzüksel, daha da önemlisi kültürel güvencesini oluşturabilmeliyiz diyorsak; azınlığın çoğunluk olmasını, tüzüksel gereklerin ötesinde doğrudan demokrasinin kültürü olarak sindirebilmişsek; o zaman "bizim" olan diye tarif ettiğimiz bağlayıcı görüşü de statik, değişmez doğrular olarak görmüyoruz demektir. "Bizim" olanın da her düzlemde, kısmen veya bütünüyle muhalif olan "ben'in görüşleri doğrultusunda değişime açık olacağını kabul ediyoruz. Bu kabul, "bizim" olan olarak bildirgeye, programa, tüzüğe ve bağlayıcı diğer kararlara güvensizliği ya da olur olmaz "değiştirelim" türünden bir yaklaşımı içermez. Tersine, bağlayıcı doğrular olarak "bizim" olana güveni içerdiği gibi, "hareket-partinin sürekli bir iç dinamizmi olarak zengin 'ben'in" de tam bir iç demokrasi ortamında kendini özgürce ifade etmesinin zeminini sürekli diri tutar.

Ulusal özgürlük ve sosyalizm savunusu çerçevesinde farklılığı ya da "bizim" olana eleştiriyi temsil eden zengin "ben", kendini "bizim" olanda yani partide iktidarı temsil edene benzetmek zorunda bırakılırsa, MESOP olgusu ve esprisi peşinen bitmiş demektir. Bu hataya düşmezsek, "Tıkanacak, bürokratikleşecek ve kendini tekrarlayarak işlevsizleşecek olan örgüte, partiye bugünden zihin haritasında yer vermeyi düşünmüyor" şeklinde III. Toplantı belgelerinde

Zoraki ayrılıklar kadar, yapay birlik görünümünden de uzak durmamız gerekiyor. Farklılıklar kadar birlikler de net olmalı. Ancak o zaman "ben" ile "bizim" olanın çatışma içerisinde uyumlu yürüyüşünü geliştirebiliriz.

yer alan ön bariyerleri de ta başından aşmış olacağız.

Farklılığı ya da muhalif dinamizi temsil eden "ben"e hoşgörü ile yaklaşmak ayrı, hareket-partinin sürekli bir iç dinamizi olarak görmek ayrı şeylerdir. Hoşgörü tabiri, devrimci, komünal bir kavram değildir. Daha çok, güçlü olanın zayıf olana, yaşlı olanın kendinden küçük olana ya da "doğru" olanın "yanlış"a tahammül etmesi, müsamahalı davranması gibi bir içeriği var.

Dolayısıyla, farklılığı, iç muhalefeti temsil eden "ben"e ya da "benim doğru"ya göre "yanlış"ı temsil eden "ben"e hoşgörüyle yaklaşmak, yanlıştır ve ciddiye almamayı da içerir. Tersine her farklılık, her "ben", olabildiğince ciddiye alındığı oranda iç dinamik olarak kabul görür.

Demek ki zoraki ayrılıklar kadar, yapay birlik görünümünden de uzak durmamız gerekiyor. Farklılıklar kadar birlikler de net olmalı. Ancak o zaman "ben" ile "bizim" olanın çatışma içerisinde uyumlu yürüyüşünü geliştirebiliriz. Ancak o zaman Veysel Çamlıbel'in vurguladığı "farklılıkların gönüllü birliği"ni koruyabiliriz. Ancak o zaman örgüt ve partide, iktidar ile muhalefetin çatışma içerisinde uyumlu dansını yaratabiliriz.

Tartışma sürecinde, özellikle muhabatımızı eleştirirken

kullanacağımız dil ya da kavramlar da önemlidir. Kavramların da bir evrimi olduğunu ve her kavrama tarihsel ve özgün koşulların belirli bir içerik kazandırdığını kabul ediyoruz. Lenin'in Kautsky'yi eleştirirken kullandığı kavramları kullanmak zorunda değiliz. Lenin'in Kautsky'e "dönek", "oportönist", "revizyonist" vb demesi yanlıştır demiyorum. Yaşadığımız süreç ve önceliklerimiz farklı olduğunu belirtmek istiyorum. Sorun, bir yoldaşımızın en çok karşı olduğumuz görüş ve yaklaşımlarını eleştirirken bile sivri tabir ya da kavramları öne çıkarmadan derin bir içerikle tartışmayı sürdürebilmektir. Sivri tabirleri yerli-yersiz kullanmak ayrı, ağır ve derin eleştirmek ayrıdır.

Örgütlenmede yeni arayışlar

"Bütün genişliğiyle ister geçmişin irdelenmesinde, ister geleceğin arayışında olsun, örgütlenmeyi pratik politikanın dar sınırlarının ötesinde ele almak gerekiyor."

'Aydınlanma ve Örgüt' adlı kitapta, örgüt/örgütlenme sorunu üzerinde bu yaklaşımla ayrıntılı durdum. Burada yeni yönelişimiz ışığında bazı yönleri açacağım.

1-Örgüt/örgütlenmede yeni arayışları irdelerken, öncelikle, enerji yayan, etkileyen hatta yer yer doğrudan şekillendiren SSCB, Çin, Küba vb belli başlı merkezlerin yıkıldıkları ya da tıkanıp etkisizleştiklerini veri alıyoruz. Sosyalist Küba halen ayakta, fakat artık dünyaya devrimci enerji taşıyan komundan çıkmış, tersine enerji

emen bir konuma evrilmiştir. 20.yy devrimci dalgasının ve belli başlı dinamiklerinin etkisiyle şekillenmiş olan devrimci, yurtsever, komünist parti ve hareketler de yıkıldılar veya tı-kandılar. Tam olarak bir yüz-yılı geride bıraktık. 20.yy örgüt modeli bütün yönleriyle tekrarlanarak 21.yy'da yol alınmaz. Bu tespitten 20.yy örgüt modelinde bugüne taşınacak evrensel ve özgün değerlerin olmadığı sonucu çıkarılamaz. Taşınacak değerler var. Fakat hem dünya çapında, hem de tek tek ülkelerdeki değişimler, 21.yy örgütlenmelerinin kimi yönleriyle 20.yy örgütlenmelerinden farklı olacağına işaret ediyor. Sorun, bu farklılığı dayatan tarihsel ve nesnel koşulların iyi irdelenmesidir.

Yıkılan, tıkanan merkezlerin devamı örgüt ve mücadele tarzında ısrar edilirse; durmaksızın kendini tekrarlayan, kendini tekrarladıkça da mekanikleşen yapılar ve mekanik alışkanlığın tutsağı haline gelen kadrolarla yüzleşiriz. Yüzleşiyoruz da. Bugün halen ülkemizde ve dünyada, mekanik alışkanlıkların tutsağı haline gelen örgüt ve kadrolar belirleyici olarak aşılmış değil.

Her şey gibi örgütlenmenin ve örgütlenmeyi en özlü ifade eden kavramların da evrimi (dönüşümü) vardır. Üstelik günümüzde sermaye ve siyasal rejimleri; 20.yy devrimci dalgasının geri çekilmesi, devrimci enerji yayan siyasal dinamiklerin sönümlenmesiyle paralel olarak devrimci, komünal, yurtsever kavram ve değerlerin içeriğini boşaltmışsa, dilimizi çarpıtarak ve hatta bize karşı kullanabiliyorsa, kul-

Yıkılan, tıkanan merkezlerin devamı örgüt ve mücadele tarzında ısrar edilirse; durmaksızın kendini tekrarlayan, kendini tekrarladıkça da mekanikleşen yapılar ve mekanik alışkanlığın tutsağı haline gelen kadrolarla yüzleşiriz. Yüzleşiyoruz da.

lanacağımız kavramlar konusunda da hassas olmamız gerekiyor. Elbette sorun hassas olmanın da çok ötesinde, kavramlara, değerlere sınıfların, halkların, ezilen, sömürülen en geniş yığınların doğrudan kavgasıyla yeniden içerik kazandırabilmektir. Ancak o zaman, son yıllarda işverenlerin esnek üretimle paralel olarak işçileri eğitirken "fabrika benim değil, bizimidir" şeklindeki en komünal değerimizi çarpıtarak bize, emeğe karşı kullanışını engelleyebiliriz. Ancak o zaman, işverenlerin post-fordist esnek üretim rejimleriyle ücretli işgücünü salt katı merkezietçi disiplinle değil, kalite çemberleri ve benzer adlar altında bir nevi özgürlük içinde disiplin olarak ifade edebileceğimiz ve emek sürecine işçinin kendi yaratıcılığını katmasını amaçlayan yönelişlerinden daha ilk adımında nasıl geri çark ettiklerini göreceğiz. Nasıl da "fabrika sizin değil, benimidir" dediğini ve tüm eski-yeni baskı aygıtlarıyla katı ve merkezi çalışma disiplinini işçiye dayattığını göreceğiz.

"Bu, en azından post-fordist şirketin ideal modelidir. Bu ideal modelde, örgütlenme paradigmasının yerini, eşgüdümünü bağlantı noktalarından alan, kendi kendini örgütlemiş hiçbir merkez oluşturmayan kolektiflerin sağladığı birbirine bağlı akışlar ağı paradigma-

sı alır. Karşımızda (fordist modelde olduğu gibi) merkezi olarak dışardan örgütlenmiş (hetero-organize) bir sistemin yerine, birbirine bağlı ağların taklit etmeye çalıştığı bir sinir sistemiyle karşılaştırılabilecek, merkezsizleşmiş, kendi kendini örgütleyen bir sistem vardır. Bu anlayış, işçi iktidarına daha önce görülmedik bir biçimde uzamlar mı açmaktadır? Ve hem çalışmanın içinde, hem de çalışmadan olası bir özgürleşmeyi mi haber vermektedir?" (Andre Gorz, Yaşadığımız Sefalet, sy:49, Ayrıntı Yayınları)

Gorz'un burada söylediği, günümüz kapitalist dünyasında belirleyici üretim rejimi değildir. Ve kapitalizm dünyada bir sistem olarak varolduğu müddetçe, hiyerarşiyi dışardan dayatan katı ve merkezi disiplini içermeyen, merkezsizleşmiş üretim rejimine sermaye yer yer ya da kimi yönleriyle adım atar ama bunu egemen üretim rejimi haline getiremez. Getirmeye yönelse, kar ve sömürü amaçlı kapitalizm kapitalizm olmaktan çıkar.

İster dünya komünist ve emek hareketinden korkmadığı için olsun, ister teknolojik gelişmenin gerekleri olsun ve önemlisi ister daha fazla kar hırsıyla olsun, sermaye Taylorist\Fordist emek rejiminden esnek emek rejimine adım atıyor, ama sonuna kadar götüremez. Bunu sonuna kadar neden ve niçin götüremeyeceğini, "Kapitalizmin Tarihsel Fiziksel Sınırları" adlı kitapta ayrıntılı ifade etmeye çalışmışım. Burada vurgulamak istediğim şudur: Sermaye

ve siyasal rejimleri, esnek emek rejimi, kalite çemberleri, hatta "merkezsizleşmiş" üretim (emek) rejimi ve doğrudan demokrasiyi tartışıyor, yokluyor, yer yer çarpık da olsa adım atıyorsa; devrimci dinamiklerin, özel olarak da komünistlerin, merkezde değil gövdede güçlü örgütü, doğrudan demokrasiyi, yerelin merkezleşmesini, disiplinin sınırlarını belirlediği özgürlüğün değil, özgürlüğün içerik kazandırdığı disiplini, 20.yy'a oranla bugün daha derinlikli ve daha somut bir içerikle ele almaları gerekiyor.

2-) 20.yy başında Batı Avrupa, ABD ve Japonya dışında kapitalist üretim biçimi dünyada yatay ve dikey olarak halen gelişmiş değilken, 21.yy başında dünyanın en ücra köşesine kapitalist üretim ve pazar ilişkisi yayılmış. Yine 20.yy başında sermayenin örgütlenmesinde Fordist emek rejimi sadece gelişmiş emperyalist merkezlerde yürürlükteyken, 21.yy başında Fordist emek rejimi dünya çapında sermayenin üretim disiplini halini alıyor. Esnek üretim rejiminin bugün başat olmasa da (kapitalizm dünya sistemi olarak kaldıkça da başat olmayacak) giderek geliştiği yayıldığı da bir başka gerçektir.

20.yy başında gelişmiş Kuzey Yarımküre'nin dışında, dışsal çıplak baskı ve zorbalığıyla tanınan feodalizme özgü politik iktidarlar belirleyiciyken; 21.yy başında artık dünya çapında sermayenin örgütlü sivil toplum gerçeği ile yüzyüzeviz. Fakat dün Hitler ve Mussolini, bugün Bush ve Blair siyasetini üreten ve uygula-

20.yy'ın başında gelişmiş Kuzey Yarımküre'nin dışında, dışsal çıplak baskı ve zorbalığıyla tanınan feodalizme özgü politik iktidarlar belirleyiciyken; 21.yy'ın başında artık dünya çapında sermayenin örgütlü sivil toplum gerçeği ile yüzyüzeviz.

tan; halkı görünür görünmez araç ve bağlarla denetleyen de kapitalist sivil toplumun kendisidir.

20.yy başında modernizm ve onun belli başlı kurumları aşılacak üzere sorgulanmaya alınmış değilken; 21.yy başında modernist felsefe ve kurumları aşılacak üzere sorgulanmanın merkezine alınmıştır.

Burada 20.yy'dan 21.yy'a doğru belli başlı değişimlerden söz ettik, ama değişmeyen olgu ve ilişkiler de var; sınıfların varlığı, özü itibarıyla emek-sermaye çelişkisi, emperyalizm ve saldırganlığı vb. Yani kapitalist sistem varoldukça değişmeyecek olgular, ilişkiler gerçeğimiz de var. Yeniden üretimi hedeflerken bu iki yönü birden göz önünde bulundurmamız gerekiyor

3-) Yukarıdaki belirleme genel çizgileriyle Kuzey Mezopotamya için de geçerlidir. Örgütlenme yönünden sorun ele alındığında, hangi açıdan bakarsak bakalım, 20.yy örgütlenmesi aynen tekrarlanamaz. Hem uluslararası deneyler, pratikler, hem de ülkemizdeki örgüt, hareket deney ve pratiklerinden bugüne alınacak doğruların olması ayrı, aynen tekrarlamaya kalkışmak ayırdır.

Elbette bugün de geçerli olan doğrularıyla geçmiş, bugün içinde yer alıyor, ala-

cak da. Burada net tavır almamız gereken sorun, örgütlenmede de geçmişin aynen tekrarlanamayacağıdır. 20.yy'ın son çeyreğinde şekillenen Kuzey Mezopotamyalı parti ve örgütler şu veya bu uluslararası devrimci merkezin etkisi ile şekillendiler. Hatta bu şekillenmenin varırıldığı noktaya bakarsak; SBKP'den çok SBKP'li, ÇKP'den çok ÇKP'li olduk, oldular, ama kendimiz olmadık. Onların yıkılışı, yansımalarının da yıkılışı oldu. Bu sadece bizim gerçeğimiz değildi, dünyanın gerçeği idi. Halen 20.yy örgütlenmesinin tekrarında ısrar eden partiler, örgütler var, fakat bunlar tıkkandılar ve gittikçe donuklaşan, kendini tekrarlayan yapılarla dönüştüler. Mevcut haliyle Kuzey Mezopotamya ve Türkiye'deki sol, ilerici, hatta komünist, emek adını taşıyan örgüt ve partilerin ezici çoğunluğu, kadrolarda ve etkiledikleri yığınlarda durmaksızın karşılığı olmayan yorgunluklara, enerji boşalımına yol açan mekanik yapılara dönüştüler. 20.yy devrim dalgasının geri çekilmesi ve siyasal dinamiklerinin sönmümlenmesi, bugüne sarkan siyasal yapılarının sürekli kadrolarda hedefsiz yorgunluklar üreten makinalara dönüşmesi ve sermayenin 20.yy devrimci dinamiğini soldan kuşatması gibi gelişmelerin ürünü olarak; gerek dünyada gerekse ülkemizde sol, yurtsever, hatta komünist dinamikler, kadrolar belirleyici olarak kapitalist özel mülkiyet sistemine çözüldüler. Yani yıllardır bildiğimiz, algıladığımız sol devrimci damar ve kadrolar bugün belirleyici olarak

sol, devrimci olmaktan çıktılar. Pratiğini, deneyimini sorgulayan herkes, sol, devrimci olarak bildiği, köyden, fabrikadan, mahalleden, okuldan tanıdığı kadronun nasıl değiştiğini her gün, her saat gözlemleyebilir ve kapitalist sistemin mülkiyet değerlerini, kültürel felsefi dokusunu nasıl içselleştirdiklerini görebilir. 20.yy'dan hem dünya çapında hem de tek tek ülkelerde yeni bir devrimci kopuşla ayırmak gerçeği böylesine çıplak olarak karşımıza çıkar. Dolayısıyla tüm temel sorunlarda olduğu gibi örgütlenme sorununda da yeni bir tür yön tayiniyle, bilinen, yürünmüş yollardan kopmamız gerekiyor.

MESOP, her alanda olduğu gibi örgüt/örgütlenmede de engebeli alanda yol açmaya yönelmek zorunda. Sıkça belirttiğimiz gibi, kendimizi, yürüyüşümüzü tarif ederek yol açacağız. İdeolojik, politik ve örgütsel alanda kendini yeniden ve özgün tarifi ağır sorumluluk gerektirdiğini bilerek savunmalıyız, gereklerine uygun davranmalıyız; çünkü örgütlenmeyi, hele hele örgüt/örgütlenme arayışlarında kendini yeniden tanımlamaya soyunan her kadro, sözülle davranışı arasında bütünlük kurmak zorundadır.

İdeolojik, felsefi yeniden üretim ve örgütlenme arayışımızda sol liberal düşünce kalıpları kadar, sol muhafazakar düşünce kalıplarına karşı da duyarlı olmamız gerekiyor. Çünkü denenmiş, çiğnenmiş bildik yoldan ayrılıp, bakir arazide yeni yol açmaya girişiyorsan, kaçınılmaz olarak hem sağdakiyle, hem de solun-

Doğrudan demokrasi, halkın egemenliğini (yönetimini) temsili bir organın aracılığı olmadan, doğrudan kullanıldığı siyasal sistem olarak yasama ile yürütmenin birliğine dayanır. Halkın kamu yaşamına en dolaysız ve en geniş biçimiyle katılımıdır.

dakilerle sürtüneceksin, hatta çatışacaksın. Doğa yasasıdır; her sürtünme ya da çatışma, beraberinde tarafların karşılıklı elektriklenmesini, aşınmasını, etkilenmesini de getirir. Biz de MESOP olarak bunu hem sağımız, hem de solumuzla yaşayacağız. Bu genel doğruya bir de, MESOP olarak hedeflediğimiz yerelin merkezileşmesi perspektifini eklediğimiz de, solumuz ve sağımızla sürtünme ve çatışmanın çok daha zengin ve karmaşık yaşanacağını bilinciyle davranmamız gerekiyor.

Doğrudan demokrasi

MESOP Girişimi 3. Genel Toplantı Sonuç Bildirgesi'nde yer alan, ülkemizde ve dünyada ideolojik, felsefi üretimle yeni bir sentezi amaçlayan "sorunlama" belgesinin önemli bir bölümü örgütlenmede yeni arayışları içeriyor. Bu bölümün sorunlaması birbirini tamamlayan altı alt başlık altında ele alınmış: "Partinin değil, halkın iktidarı", "Parti örgütlenmesinde doğrudan demokrasi", "Yerelin merkezileşmesi", "Disiplin içinde özgürlük değil, özgürlük içinde disiplin", "Organik birilik" ve "Asıl olan kadroların mı, yoksa yapıların mı demokratik olmasıdır?"

Bu alt başlıklardan hangisi derinlemesine açılırsa

açılırsın, az ya da çok illaki diğer alt başlıklara da ulaşır. Çünkü her bir alt başlıkta ele alınan sorun diğerleriyle geçişlidir. Dolayısıyla tüm alt başlıklar önemlidir, fakat sorunlama olarak tartışmaya açılan örgütlenme bölümünde asıl hepsine içerik kazandıracak olan doğrudan demokrasidir.

Doğrudan demokrasi, halkın halkların egemenliğini (yönetimini) temsili bir organın aracılığı olmadan, doğrudan kullanıldığı siyasal sistem olarak yasama ile yürütmenin birliğine dayanır. Halk\halkların kamu yaşamına en dolaysız ve en geniş biçimiyle katılımıdır. Bu uygulama yakın tarihte kimi yerde "öz yönetim", kimi yerde "sovyet" kimi yerde de "komün" adını aldı.

Temsili parlamenter demokraside ya da mevcut burjuva parlamenter sistemde belirlenmiş zaman aralığında seçilmiş temsili organlar aracılığıyla egemenlik kullanılır. Egemenliğin kullanımı yasama, yürütme gibi kuvvetler ayırımına dayanır. Parlamenter temsili sistemde halkın egemenliği biçimseldir, birkaç yılda bir sandık başına giderek oy kullanmakla sınırlıdır. Bu işleyişe, burjuvazinin dev mali gücü ve elindeki devlet imkanlarıyla seçimlere müdahale edip yönlendirmesi, her parlamenter rejimde biçimsel de olsa seçilmişlerin oluşturduğu yasama, yürütme organları olarak meclis ve hükümetin üstünde, asıl yönlendirici olan derin devletin varlığı da dikkate alındığında, temsili parlamenter demokrasinin halkın egemenliği açısından içeriğinin nasıl boşaltılmış olduğu

anlaşılır.

Doğrudan demokrasinin tarihsel kökleri, ilk komünal toplum olarak Neolitik döneme dayanır. Devletin olmadığı, topluluklar arası ilişki ve yönetimde siyasetten çok kültürün belirleyici olduğu bu evrede, halkın kendini yönetmesi doğrudan demokrasiye dayanıyordu.

Yakın tarihimizde de doğrudan demokrasi deneyleri farklı coğrafyalarda, farklı biçimler ve adlar altında yaşandı. Paris Komünü, Rusya'da Sovyetler, Yugoslavya'da öz yönetimler vb doğrudan ya da yarı doğrudan demokrasi uygulamalarıydı. 20.yy'daki deneylerin belirli bir aşamadan sonra modernist disiplin ve kurumlaşmanın sınırları içerisinde ve başka nedenlerle bürokratikleşerek işleyiş olarak doğrudan demokrasinin araçları olmaktan çıkmaları ayrı bir tartışma konusudur.

Genel çizgileriyle doğrudan demokrasi, bütün temsilcilerin aşağıdan yukarıya doğru seçilmelerini ve seçilmişlerin her an görevden alınabilmesi ilkesini içerir. Başarıyla uygulandığında, bu işleyiş, bürokrasinin ve kalımlı koltukların panzehiridir. Emekçilerin işletme, tarla, okul vb çalışma hayatının her alanında tabandan (yerelden) başlayarak yarattıkları ya da yaratacakları örgütlenme; kendi iktidarlarına (gerçekte devlet olmayan devletlerine) dönük örgütlenmenin ilk adımlarıdır.

Doğrudan demokrasinin en önemli ileri değeri; seçilmişlerin her düzeyde kendi kamuoyu (seçenler) tarafından düzenli olarak izlenmesi, denet-

Doğrudan demokrasi işleyişi, özünde iktidarın merkezden halka (yerele) devridir. Bu yapılanma, Marksizmin sosyalist devlete ilişkin öngördüğü "süreçte sönmümlenecek olan" devlet olmayan devletlerin temel harcıdır.

lenmesi, eleştirilmesi ve her an görevden alınabilmesidir. Böylece doğrudan demokrasi işleyişine sahip olan yapılanmalarda seçilenler, temsil ettikleri kitlenin kendilerine dönük güvensizliği içeren görüş, duygu ve yaklaşımları geliştirdiği anda seçimi yenileme hakkının var olduğu bilinciyle davranırlar. Yani seçilenlerin illaki dört yada beş yıl aynı görevde kalmaları diye bir kural yoktur. Seçimler hem bürokratik engellerden arındırılmış, hem de sık sık yapılabilir esnekliktedir. Bu haliyle doğrudan demokrasi işleyişine sahip yapılanmalar halkın duygu ve düşüncelerindeki değişikliği yansıtan barometrelerdir ve temsili parlamenter kurumlarla kıyaslanamayacak düzeyde halktaki siyasal, kültürel gelişmelerle organik ilişki içerisindedirler.

Doğrudan demokrasi işleyişi, özünde iktidarın merkezden halka (yerele) devridir. Bu yapılanma, Marksizmin sosyalist devlete ilişkin öngördüğü "süreçte sönmümlenecek olan" devlet olmayan devletlerin temel harcıdır. Çünkü devlet sönmümlendiğinde, geriye halkın/halkların zengin komünal, konfederal ve siyaset değil kültürel egemen yapıları kalır. Marks ve Engels, Paris Komünü'nü "Komün parlamenter bir örgüt olmamalı, hem yürütme hem yasama işlerini yürüten

etkin organ olmalıdır" diye tanımlarken, birden fazla meclisi ve profesyonel bürokrasiyi barındıran temsili burjuva parlamenter demokrasiden farkını ortaya koyarlar. Bu yapısından dolayıdır ki, doğrudan demokrasinin uygulanabilmesinin ilk koşulu tabandan, yerelden her düzeyde emekçi halkın doğrudan kendi örgütlülüğünü yaratmasıdır. Ki böylesine halkın doğrudan örgütlülüğü yaratıldığına; farklı devrimci, yurtsever, komünist siyasi akımlara göre kitle örgütlenmesi değil, tüm bu farklı politik eğilimleri saflarında barındıran ortak ve gerçek örgütlenme yaratılmış olur.

Doğrudan demokrasiyi kitle örgütlenmesinde, parti işleyişinde ve yarının iktidar perspektifi olarak tartışmak, hatta yönelik olarak benimsemek ayrı, pratikte uygulamak ayrıdır.

20.yy devrimci dalgasının geri çekilmesi; reel sosyalizmin devletten devletsizliğe (demokrasiden demokrasizliğe) evrilemeyerek yıkılması; uluslararası işçi hareketindeki duraklama; 20.yy dünya komünist hareketinin tıkanması, hatta belirleyici olarak yeni bir sosyal demokrasiye dönüşmesi; sendikaların bir yandan mülkiyetle buluşması, diğer yandan büyüyen ve ahtapot gibi saran bürokrasinin kıskacında işlevsizleşmesi; kapitalist emperyalist cepheden sermayenin esnek üretim rejimine yönelmesi, burjuva temsili parlamenter kurumların iktidarsızlaşarak birer tarihsel müze kalıntılarına dönüşmesi ve sermayenin sivil toplumun dünya çapında gelişip

olgunlaşması gibi belli başlı gelişmeler, günümüz devrimci, komünist dinamiklerini 20.yy'a oranla daha fazla doğrudan demokrasiyi tartışmaya ve bu yönde somut arayışa yönlendiriyor. Bu kaçınılmazdır. Fakat doğrudan demokrasiyi uygulamanın zorluklarını, engellerini bilerek davranmamız gerekiyor. SSCB'de işçiköylü-asker sovyetlerinin iktidara geldikten kısa bir süre sonra giderek doğrudan demokrasi işleyişinden uzaklaşmalarının nesnel ve öznel nedenlerini ayrıca irdeleyip tartışmamız gerekiyor. "Lenin uzun süre yaşasaydı ya da Troçki, Lenin sonrası süreçte etkin olsaydı bürokratikleşme olmaz, sovyetler doğrudan demokrasi işleyişinden kopmazlardı" demek, söyleyenleri rahatlatır, ama gerçeğin fotoğrafını tam olarak çekmekten uzak kalır. Ya da "Onlar sonuna kadar götürmeyi başaramadı, biz başarırız" diyerek devrimci iddia taşımak iyi, fakat sorunu yalnızca devrimci iradeye yüklemek yanlışına düşmemek kaydıyla.

Doğrudan demokrasiyi tartışırken, 19.yy pratiği olan Paris Komünü deneyimi ile başta sovyetler olmak üzere 20.yy'ın zengin pratiği ciddi irdelenmelidir. Bu sorgulama yapılırken, tarihsel ve nesnel koşullar bakımından 21.yy'ın doğrudan demokrasi işleyişini bakımından 19. ve 20.yy'a oranla ileri zeminler sunduğunu da görmemiz gerekiyor. Özgülümüşe dönük olarak da öncelikle doğrudan demokrasiyi teorik olarak derinlemesine tartışmalıyız. Fakat tartışmanın yanı sıra bunu pratik-politik bir yö-

Bir süreden beridir MESOP Girişimi çerçevesinde sürdürdüğümüz faaliyette, yapılan üç genel toplantıdaki işleyiş ve Geçici Yürütme Kurulu'nun seçim tarzıyla zaten, eksikli ya da yarı doğrudan demokrasiyi işleyiyoruz.

neliş olarak önümüze koyarsak, öncelikle işçilerin, emekçilerin doğrudan kitlesel örgütlerdeki işleyişini ele almamız gerekiyor. Pratik-politik yöneliş içinde zemin bakır değil. En başta bürokratikleşmiş sendikalar gerçeği ile yüzleşeceğiz. Türkiye devrimci hareketi saflarında, işçi sınıfının örgütlenmesi yönünde doğrudan demokrasi işleyişine dayanan örgütlenme arayışında olanlar var ve bunlar bizden epey önce bürokratikleşmiş sendikalar gerçeğiyle yüzleştiler. Çıkış yolu olarak alternatif yapılanmalar oluşturdular ve halen yönelişlerinde ısrar ediyorlar. Bu pratik deneyimlerin de irdelenmesi gerekiyor.

Ayrıca doğrudan demokrasi işleyişine dayanan işçi-emekçi kitle örgütlerini, sendikalar başta olmak üzere mevcut kitle örgütlerinin içerisinde mi gerçekleştireceğiz, yoksa alternatif örgütlenmeler mi yaratacağız? Ya da hem içeriden hem de dışarıdan örgütlenmeyi mi geliştireceğiz? Sendikalar dünyada ve ülkemizde halen genel olarak devrimci değişimin, özel olarak da sınıflar mücadelesinin araçları mı, yoksa bu işlevlerini yitirdiler mi? Ve önemlisi, dünyada, bölgemizde, esas olarak da ülkemizde değişimden yana devrimci dinamiklerin, ezilen-sömürülen sınıfların, yığınların ve aydın damarının durumu ne-

dir; doğrudan demokrasi işleyişine dayanan yapılanmanın yaratılmasında ne vaat ediyor? Kendiliğinden kitle hareketinin durumu nedir ve doğrudan demokrasiye dayanan örgütlenmeye yönelişte kendiliğinden bilinç ile devrimci bilincin ya da nesnel zemin ile devrimci iradenin hem ayrı ayrı, hem de karşılıklı etkileşim halindeki rolü nedir? Bu soruları ciddi tartışmamız gerekiyor.

Daha zor ve daha karmaşık olan parti örgütlenmesinde doğrudan demokrasiyi işletebilir miyiz? İşletebilirsek nasıl, hangi mekanizmalarla? Parti örgütlenmesinde de doğrudan demokrasiyi tartışırken; emperyalist kapitalist rejimlerin varlığını ve emperyalizmin merkezileşmiş olarak artan saldırganlığını; Ortadoğu ve Asya'yı kan gölüne çeviren emperyalist saldırganların, ülkemizi işgal altında tutan rejimlerin şoven, saldırgan merkezi yapısını; ciddi değişimi hedefleyen her yurtsever, devrimci harekete rejim ve sermayeden gelecek olan kapsamlı siyasi, askeri saldırıları vb göz önünde bulundurmak zorundayız. Dahası Türkiye'deki siyasi partiler yasasının açık, meşru bir partide doğrudan demokrasiyi uygulamada öne çıkaracağı engeller de var.

Gerek belirttiğimiz bu ve benzer nedenler, gerekse siyasal bir parti ile kitlelerin yığın örgütleri arasındaki ayrımlar dolayısıyla siyasal bir partide doğrudan demokrasinin tam olarak işletilemeyeceği görüşündeyim. Fakat en azından yarı doğrudan demokrasi işleyişini hareketin ve parti örgütlenmesinin her kademesinde

işletebiliriz. Bir süreden beridir MESOP-G çerçevesinde sürdürdüğümüz faaliyette, yapılan üç genel toplantıdaki işleyiş ve Geçici Yürütme Kurulu'nun seçim tarzıyla zaten, eksikli ya da yarı doğrudan demokrasiyi işletiyoruz. Süreçte hareket-parti süreci derinleşip kurumlaşmalar arttıkça, mevcut işleyişi daha da ileriye geliştiremezsek bile, koruyabilirsek, parti örgütlenmesinde de önemli bir değer katmış oluruz.

Doğrudan demokrasi işleyişi, örgütlenmede merkezin varlığını ve demokratik merkezîyetçiliği reddetmez. Fakat kalıcı koltukları, değişmez lideri barındıran bürokratikleşmiş merkezi reddeder, reddetmeliyiz. Katı merkezi yönü ve işleyişi belirleyici olan demokratik merkezîyetçilik, gerçekte demokratik merkezîyetçilik değildir. Doğrudan demokrasi, demokratik yönü ve işleyişi belirleyici olan demokratik merkezîyetçilikle uyumludur.

Sonuç olarak; MESOP'lular "tıkanacak, bürokratikleşecek ve kendini tekrarlayarak işlevsizleşecek olan bir örgüte, partiye bugünden zihin haritasında yer vermeyi düşünmüyor"larsa, doğrudan demokrasi işleyişinin üzerinde derinlemesine düşünmek ve pratik adımlar geliştirmek zorundalar. Partinin iktidarı yerine halkın iktidarını hedefliyorsak; parti, sadece halkı doğrudan iktidara taşımanın başat siyasi araçlarından biriye; halkın iktidarını parti iktidarının salt örtüsü olarak gören kavrayışı köklü reddediyorsak ve süreçte fiilen o konuma evrilmesinin güvencelerini bugünden yaratmayı

Tartıştığımız sorun Leninist parti örgütlenmesinin reddi değildir. Şekillenmesinin üzerinden 100 yılı arkaladığımız günümüzde ve ülkemiz özgülünde ona yeni bir devrimci ruh ve içerik kazandırmaktır. Taş üstüne taş koyabilmektir.

amaçlıyorsak; doğrudan demokrasiye dönük ideolojik, felsefi tartışma ile ilişki içerisinde pratik yürüyüşü de illaki geliştirmeliyiz.

Yerelin merkezîleşmesi ve gövdede güçlü örgüt

Gerek parti örgütlenmesinde, gerekse kitlelerin doğrudan örgütlenmesinde yerelin adım adım büyüüp genişleyerek merkezîleşmesini temel bir çizgi olarak izlemeliyiz. Kendiliğinden yönü de olan her kitle örgütlenmesi az ya da çok mutlaka yerelin merkezîleşmesinin ürünüdür. Bunun en çarpıcı örneği Rusya'da İşçi Sovyetleri'dir. Sovyetler belirleyici olarak kendiliğinden mücadelenin ürünü oldukları içindir ki, tüm politik akımları bünyesinde barındırmışlardır.

Ancak siyasal parti örgütlenmesinde yerelin merkezîleşmesi özgün olarak MESOP'un geliştirmeyi hedeflediği bir yaklaşımdır. Bu, Ecevit'lerin ileri sürdüğü "tabandan tavana doğru örgütlenme"den de farklıdır. Ecevit'in DSP'si güçlü merkezin de ötesinde tek bir lider etrafında toparlanmayı aşamamıştır. MESOP ise gövdede güçlü örgüt perspektifiyle bağlantı içerisinde yerelin merkezîleşmesini gündemine almış bulunuyor.

Leninist parti örgütlenmesinin yukarıdan aşağıya doğru

örgütlenmeyi esas aldığını, merkezin adım adım yerele taşındığını ya da örgütlendiğini biliyoruz. Fakat Bolşevik (Leninist) örgütlenmenin hem sadece bundan ibaret olmadığını, hem de özellikle örgütlenmede bir yanıla Rusya'ya, Rusya'nın o günkü Çarlık koşullarına özgü çizgiler taşıdığını da biliyoruz. Yerelin merkezîleşmesinin içerik kazandıracığı gövdede güçlü örgüt/örgütlenme, piramital (hierarchy) yapıyı, merkezi ve militan duruşu içerir. Tartıştığımız sorun Leninist parti örgütlenmesinin reddi değildir. Şekillenmesinin üzerinden 100 yılı arkaladığımız günümüzde ve ülkemiz özgülünde ona yeni bir devrimci ruh ve içerik kazandırmaktır. Sorun tam da aynıını tekrarlamak değil, taş üstüne taş koyabilmektir. Sorun, Lenin'in kendi partisi iktidara geldikten hemen sonra yüzleştiği ve ağır eleştirdiği "parti oligarşisi"ni bugün tekrarlamaaktır. İşte Lenin'in söyledi-kleri:

"Her yıl kongresini toplayan (son kongrede bin üyeye bir delege düşmüştür) parti, 19 kişiden oluşan ve kongrede seçilen Merkez Komitesi tarafından yönetilir; Moskova'daki günlük çalışma Örgütlenme Bürosu ve Politik Büro diye bilinen beş Merkez Komitesi üyesinden ve Merkez Komitesi plenumlarında seçilen daha da dar kurullar tarafından yürütülür; işte size tam bir 'oligarşi'! Parti Merkez Komitesi'nin yönlendirici talimatları olmadan Cumhuriyetimizin hiçbir devlet kurumunda hiçbir önemli siyasal ya da örgütsel sorun karara bağlana-

maz." (Lenin; Sol Radikalizm, Komünizmin Çocukluk Hastalığı adlı eserinden; aktaran S. Çiftiyürek; Aydınlanma ve Örgüt sy.133).

Birincisi; Lenin burada kişilerin demokrat olup olmamasını değil, parti yapısının işleyişinin demokratik olmadığını dile getiriyor. Bugün bizim de daha derinlikli irdelememiz gereken sorunlardan biri budur.

İkincisi; geniş coğrafik ve nüfus yapısıyla SSCB'de iktidar partide ve partide de 19 kişiden oluşan merkezde yoğunlaşmış. Daha da garibi, merkezde de 5 kişiye kadar daralmış, yani merkezleşmiştir. Lenin'in "tam bir oligarşi" dediği şey budur. Burada Sovyetler'in halkın iktidarı değil partinin iktidarı olduğu, parti iktidarı içinde de daraltılmış merkez komitesinin iktidarı söz konusudur. Ve parti örgütlenmesinde merkezde değil, gövde de güçlü örgütlenmeye aşalım dediğimiz şey de tam da budur. Partide ideolojik, politik, örgütsel güç, birikim ve enerji sadece parti merkezinde yoğunlaşsın; parti gövdesinin her yerinde yoğunlaşsın. Merkezi, her sorunun çözümünün adresi olmaktan çıkaralım ve tayin edici her sorunda parti merkezini değil, gövdesini belirleyici hale getirelim. Böylesine bir işleyişe ulaşmanın koşulları ya da güvencelerinden biri yerelin merkezleşmesiye, diğeri doğrudan ya da yarı doğrudan demokrasinin parti örgütlenmesinde de geliştirilmesidir.

Lenin'in SBKP'yi eleştirirken yaptığı oligarşi tanımlaması, özünde III. Enternasyonal, yani Dünya Komünist Par-

Merkeziyetçiliğe, disipline ve militanlığa bugün öylesine bir içerik kazandırmalıyız ki, dışa (düşmana) karşı merkezi yön belirleyici işlev üstlenirken; içe (halka, parti yapısına) dönük olarak da demokrasi, özgürlük değerleri işlev üstlenebilsin.

tisi için de geçerlidir. Moskova merkezli dünyaya bakan güçlü bir merkez ve tek tek ülkelerde ona bağlı seksiyon komünist partiler! Böyle bir enternasyonal bugün kurulamaz, kurulsun da işlevli olmaz. Yerin merkezleşmesi ve gövdede güçlü örgüt yaklaşımı, 20.yy'a oranla varlığı daha fazla ihtiyaç haline gelmiş bulunan Dünya Komünist Partisi için de geçerlidir. Her ülkede (ya da Avrupa için kıtasal olarak) var olan veya kurulacak olan komünist partiler, buldukları coğrafyada (yerelde) güçlenebildikçe, merkeze doğru yönelme olarak yerel merkezleşebilmelidir. İşte ancak o koşulda yeni enternasyonalde de merkez değil gövde belirleyici örgüt/örgütlenme yaratılabilir.

Üçüncüsü; 20.yy'da demokratik merkeziyetçi işleyişte belirleyici yön merkeziyetçilikti, yani merkeziyetçilik demokrasiyeye içerik kazandırıyor-du ya da belirliyordu. Bunu bugün eleştirmekten çok o günün gerçeği olarak görürsek, yaratılmış tarihe daha sorumlu yaklaşmış oluruz. Fakat 21.yy'da demokratik merkeziyetçiliğin demokratik yönünü belirleyici olarak ele alıp işletmekle yükümlüüz. Yani tersinden demokratik yön merkeziyetçiliğe içerik kazandırsın, belirlensin. Bu da bugün bizim gerçeğimizdir.

Tam da burada, disiplin mi

özgürlüğü belirleyecek, yoksa özgürlük mü disiplini belirleyecek sorusuyla yüzleşiriz. Disiplinin özgürlüğü belirlemesi, fakat özgürlüğün disiplinin (merkeziyetçiliğin) sınırları arasında nefes alamaması yine 20.yy gerçeğiydi. Bunu eleştirden çok o yüzyılın gerçeği olarak algılamalıyız, ama bugün aşmalıyız. 21.yy'da ise tersinden özgürlük disiplini belirleyecek. Belirlemelidir.

Yani disiplin içinde özgürlüğün geliştirilmesi yerine özgürlük içerisinde disiplinin geliştirilmesine bütün zenginlikle yönelmeliyiz.

Merkeziyetçilik, disiplin, militanlık olmadan ne emperyalist saldırganlık, ne şoven üniter rejimin kuşatıcılığı, ne de sermayenin emek üzerindeki çok yönlü hegemonyası kırılmaz. Bunlar üzerinde net olmamız gerekiyor.

Ancak merkeziyetçiliğe, disipline ve militanlığa bugünden öylesine bir içerik kazandırmalıyız ki, dışa (düşmana) karşı merkezi yön, disiplin belirleyici işlev üstlenirken; içe (halka, parti yapısına) dönük olarak da demokrasi, özgürlük, kardeşlik-yoldaşlık değerleri işlev üstlenebilsin.

Sonuç olarak;

MESOP dinamiği;

"a- Bu coğrafyada bir kez daha yeniden dağıtmak/çürütme üzere toparlanmayı hedeflemiyor.

b- İşçi-emekçi halkta ve kadrolarda; siyasal, toplumsal, kültürel yaşamda az çok karşılığı yani kazanımları olmayan yeni yorgunluklara, enerji boşalmasına neden olacak bir yürüyüşe kalkmak istemiyor.

c- Organik birlikle sonuç-

lanmayacak bir hareket/partiye enerji taşımaya hedeflemiyor.

d) İşçilerin, emekçilerin, gençliğin ve halkların sosyal, kültürel, siyasal yaşamlarını devrimci hedeflere bağlı olarak değiştiren, dönüştüren bir hareket/parti olmada iddiası ve hedefi olmayan; sadece düşünen, araştıran, tartışan bir partiyi hiç mi hiç kurmayı hedeflemiyor.

e- Tıkanacak, bürokratikleşecek ve kendini tekrarlayarak işlevsizleşecek olan bir örgüte, partiye bugünden zihin haritasında yer vermeyi düşünmüyor."

Yola yeniden koyulurken, frenleyici, düşündürücü bariyerler olarak bunların belirlenmesi gerekiyordu. Zira Lenin ve Bolşevikler yola çıkarken, "bürokratikleşecek" ve giderek oligarşik yapıya dönüşecek bir partiyi hiç mi hiç düşünmemişlerdi. Dağıtılan, çürütülen onlarca hareket-partinin yara-

tıcıları ilk yola çıkarken, çürütmek, dağıtmak üzere hareketi toparlamadılar, hareket-parti kurmadılar. Onlarca ülkede ve milyonlarca işçi-emekçi, aydın, genç ve kadının ölümü de dahil ağır bedellerle yaratılan devrimci, yurtsever, komünist hareketlerin yöneticileri, karşılığı ya da kalıcı kazanımları olmayacağını bile bile işe koyulmadılar.

Burada; devrimci irade kadar, nesnel tarihsel evre ve koşulların devrimci iradeye ne sunduğunun da irdelenmesi gerekiyor.

Burada; yaratılan hareket, örgüt, parti işleyişinin ve bu işleyişte o günkü tarihsel-nesnel koşullara devrimci iradenin kattığı içeriğin ne olduğunun, bugün ne olması gerektiğinin de irdelenmesi gerekiyor.

Burada; sorun, sorunlar sadece devrimci iradeye, hele hele kişilere, kişiliklere yük-

lenirse, "onlar yapamadı, yarı yolda bıraktı, ama biz başarırız" deyip, insan malzemesi olarak bizim kumaşımızın onlardan daha sağlam olduğu ruh haline kapılırsak ya da kapılırsak yol alamayız, dahası eleştirdiğimiz totaliter kişilikleri farkında olmadan biz yaratmış oluruz. Bizim insan kumaşımız, Kürt coğrafyasında önce hareket-parti yaratan, sonra dağıtan kadrolardan farklı değil. Aynı kumaşın farklı desenleriyiz.

21.yy'ın başında düne göre daha umutluyuz.

Özgülümüzde ulusal özgürlük ve sosyalizm davasında yaşanmış bunca pratiği arka kalamış olarak daha şanslıyız. Fakat kendini dayatan sorun daha kapsamlı, çözümünü de daha köklü ve zor.

Dolayısıyla 20.yy komünistlerine oranla görev ve sorumluluklarımız da daha kapsamlıdır.

www.arsiv.org

Kendi gündemimizi oluşturmak

Ali Çınar

Eylül ayının ilk haftasında Antep'te toplanan ME-SOP'lular, iki gün süren tartışmaların ardından, ağırlıklı olarak iki belgenin ön plana çıktığı bir sonuç bildirgesi yayınladılar. Bunlardan ilki MESOP Girişimi'nin izleyeceği evreleri, diğeri ise politik programın oluşturulması sürecinde üzerinde durulması gereken ideolojik tartışmaların ana başlıklarını içeriyor. Her iki belgenin, özellikle "Sorunlama Belgesi" adı verilen belgenin ne kadar tartışılacağını Sosyalist Mezopotamya'dan takip edeceğiz. Şurası bir gerçek ki, tartışmaların sonucunda ikna olunmasa, hatta arzulanan geniş ortaklık yakalanmasa bile, bu belgelerin tartışılmasıyla

yakalanacak olgunluk sonrasında, farklı düşünenlerin bir arada yürüyebileceği yeni bir zemini oluşturmak mümkündür; mümkün olmalıdır.

MESOP sürecini izleyenler bilirler; MESOP'un ilk gününden bu yana ortak noktaların yakalanmasını irdelemekten çok, ana hatlarıyla "ihtiyaçlar nelerdir"e, yani "sorunlama"nın ne düzeyde yürütülmesi gerektiğine yönelindi. Bunun temelinde yatan etken şudur: Ağır bir yenilgi sürecini yaşayan Kürtler, yaşanan travmanın ayırdına yeni yeni varıyorlar. Bu nedenle kafaları alabildiğine dağınık ve karışık bir durumdadır. Kürt sosyalistlerinin kafası ise iki kez karışıktır. Bir yandan ağır ulusal

yenilginin yarattığı travma, diğer yandan sosyalistlerin önemli bir bölümünün 1989 sonrasında koşar adım kapitalist kulvara yönelmeleri, üstüne üstlük bu türden kulvar değiştirenlerin kendilerini ulusal özgürlüğün elde edilmemesinin sorumluları olarak görmeleri, yeniden örgütlenme arayışına giren Kürt sosyalistlerini hem ince eleyip sık dokumaya, hem de yeni örgütlenme arayışı üzerinde uzun uzadıya durmaya yönlendirdi.

Bu türden bir örgütlenmeye gerçekten ihtiyaç var mı? Varsa, nasıl bir örgütlenme? Kimlerle örgütlenme? Kürt sosyalistleri, diğer ulusal demokratik kimlikli örgütlerde kendilerini ifade edemezler mi? Ve

daha onlarca soru...

Tüm bu soruların ve daha yazılmayan onlarca sorunun yanıtını bir çırpıda bulmak mümkün değildi. Ama bunlara yanıt aramak gibi bir ihtiyaçla da karşı karşıyaydı, Kürt sosyalistleri.

MESOP, bu ihtiyacın, yani yeniyi aramanın ürünü olarak, 11-12 Ekim 2003'te Antep'te "küçük" denilecek bir grubun girişimiyle, sonradan Girişim'den ayrıldıklarını ifade eden 3 kişi de dahil toplam 14 kişiyle, resmen yaşama merhaba dedi. Elbet bu arayışın MESOP öncesine de uzanan 1-2 yıllık bir süreci var.

MESOP'un ilk gününden bu yana atılan her adım, ağır aksak da olsa "küçük olan 'ben'i büyük olan 'biz'e dönüştürmek" adına atıldı. Bu olgunlukla yürüyen Girişimciler, ikinci toplantıda katılımcı sayısını ikiye katladı; üçüncü toplantıda ise katılımcı sayısı bir kez daha iki katına çıktı. Henüz ideolojik bir ortaklığı yakalamamış, birbirinden farklı düşünen, hatta ileri derecede farklılıkları olan bir grup Kürt aydınının, sosyalistin, komünistin bir yıl gibi kısa bir sürede MESOP Girişimi'ne ilgi duyanların, tartışmaya katılanların sayısını her seferinde ikiye katlaması; farklılıkları belirgin olan katılımcıların bazı ortak metinler oluşturabilmesi, azımsanacak bir çalışma değil.

Ancak tüm bunlar yeterli mi? Hayır!

MESOP, insanların duygularını tatmin edeceği ya da "kendini" yeniden örgütleyeceği bir girişim olmaktan öteye doğru yürümek zorundadır. Bunun için üç toplantıdır tartış-

MESOP'un ilk gününden bu yana atılan her adım, "küçük olan 'ben'i büyük olan 'biz'e dönüştürmek" adına atıldı. Bu olgunlukla yürüyen Girişimciler, ikinci toplantıda katılımcı sayısını ikiye katladı; üçüncü toplantıda ise katılımcı sayısı bir kez daha iki katına çıktı.

şılan ve ancak üçüncüsünde ortaya çıkan, aşamaların belirginleştiği belge, her MESOP'lunun önüne bazı sorumluluklar koyuyor. Aynen aşamaların belirginleştiği belgede denildiği gibi;

"MESOP dinamiği;

- Bu coğrafyada bir kez daha yeniden dağıtmak/çürütmek üzere toparlanmayı hedeflemiyor.

- İşçi-emekçi halkta ve kadrolarda; siyasal, toplumsal, kültürel yaşamda az çok karşılığı yani kazanımları olmayan yeni yorgunluklara, enerji boşalmasına neden olacak bir yürüyüşe kalkmak istemiyor.

- Organik birlikle sonuçlanmayacak bir hareket/partiye enerji taşımayı hedeflemiyor.

- İşçilerin, emekçilerin, gençliğin ve halkların sosyal, kültürel, siyasal yaşamlarını devrimci hedeflere bağlı olarak değiştiren, dönüştüren bir hareket/parti olmada iddiası ve hedefi olmayan; sadece düşünen, araştıran, tartışan bir partiyi hiç mi hiç kurmayı hedeflemiyor.

- Tıkanacak, bürokratikleşecek ve kendini tekrarlayarak işlevsizleşecek olan bir örgüte, partiye bugünden zihin haritasında yer vermeyi düşünmüyor."

Eğer MESOP bunları hedeflemiyor, istemiyor ve düşünmüyorsa, adım adım ilerle-

mek, kendini geliştirmek ve geleceğe önemli bir alternatif olarak taşınmak zorundadır. Bunun evreleri, artık daha belirgindir: Girişim Evresi, Hareket Evresi, Parti Evresi...

Daha önceden bu evreleri tartıştığımızda, MESOP dışındaki bazı "eski sosyalist" yoldaşlar, yapılanları son çeyrek yüzyılın klasik çalışmaları ile benzeştirdiler. Aslında pek haksız sayılmazlardı. Kürtler açısından 20. yüzyılın son çeyreğine, genelde ise 20. yüzyılın neredeyse tümüne damgasını vuran sosyalist örgütlenmelerin önemli bir çoğunluğu hep evreler oluşturdular; bu evrelerin ilkinde de bir türlü aşamadılar. Bazen planlanan evrelerin bir diğerine 2-3 örgüt olarak atladılar. Çoğunlukla da dergi yayınlamakla; bölündükçe de yayınladıkları dergilerin önüne arkasına eklemeler yapmakla yetindiler. Bu "tecrübe"nin üstüne, 21. yüzyıla özgü yeni bir örgütlenme olacağını iddia ederek ortaya çıkan MESOP Girişimi de, evrelerden, dergilerden, hareket ve parti olmaktan söz ediyordu. Bunun, geçmişten farkı nedir? Bir kısım dost, yeni kulaç attığı anti sosyalist kulvardan, anılan benzetmeyi yaparak, biraz da alayla söz etmeye başladı, MESOP Girişimi'nden. Ne zaman bölüneceğimizi, bölünenlerin ne zaman ikinci bir dergi çıkaracağını, dillendirmeye başladılar.

Oysa çoğu kişinin farkına varmadığı önemli bir ayırım var: Geçmişte dergi/hareket esprisi ile örgütlenenlerin, daha ilk günlerinde önlerinde bir program vardı. Birkaç gün odaya tıkanan bir kadro, prog-

ramı, "somut durumların somut tahlilini", önüne konan klasiklerden yazar ve bir-iki redaksiyondan sonra bu belge "hareket" in dergisinin ilk sayısında yayınlanırdı. Yayınlanan bu belge ya da manifesto, artık kelami kadimdi. Hiç kimse bu belgenin özüne dokunamaz, aleyhinde tek söz söyleyemezdi. Belgeyi yazan da, çoğunlukla hareketin önderi, seroku, lideriydi... Dolayısıyla öndere, seroka, lidere de laf edilemezdi. Oysa MESOP, burada süreci tersine çevirme arayışındadır. Odaya tıkanıp manifesto yazan ve bunu "hareket" e sunan serokların arayışından çok, yeninin nasıl şekilleneceğinin, şekillenmesi gerektiğinin arayışındadır. Bu nedenle her MESOP'lunun oluşturulacak ortak programda, ilkelerde, yaklaşımlarda katkısının olması gerektiğine inanmaktadır. Bu nedenle, kendini önce Girişim olarak tanıtmak, Girişim evresini sürece uygun araçlarla tamamlamak ve akabinde Hareket evresini de aşip partiye evrimleşmek arayışındadır. MESOP, 21. yüzyıla özgü yeni örgütlenme arayışının zamanlamasını ve planlamasını yapmak için, önce Girişim, sonra Hareket ve en son Parti olmayı hedeflemiştir. Zaten bu evrelerden biri kesintiye uğrarsa, sonrası da gelmeyecektir. Çünkü o, "Bu coğrafyada bir kez daha yeniden dağıtmak/çürütmek üzere toparlanmayı hedeflemiyor. Organik birlikle sonuçlanmayacak bir hareket/partiye enerji taşımayı hedeflemiyor."

Peki bunu yapmak kolay mı? Hiç de kolay değil. Sade-

MESOP, herkesin üzerinde uzlaşacağı bir program oluşturmak yerine, sosyalist kulvarda farklı düşünen Kürt aydınlarının, işçi-emekçilerinin, genç ve kadınlarının bir arada yürüyebileceği yeni bir kültürü adım adım örmelidir.

ce "sorunlama" başlıkları olarak ortaya çıkan belgenin 10 sayfayı aşkın olduğu bir Girişim'de, üzerinde tümüyle uzlaşılacak ortak bir programın ortaya çıkması, sanıldığı kadar kolay olmayacaktır; belki de üzerinde uzlaşılan ortak program, hiç olmayacaktır. Elbet, derginin önümüzdeki sayılarında bu konu ayrıntılarıyla ve başlık başlık tartışılacağı için şimdiden detaylara girmeye gerek yok. Ama şu kadarını söylemek gerekirse; Kürtler programlarında ulusal demokratik devrimi mi, sosyalist devrimi mi hedeflemeli, sorusu bile, tartışmanın ayrıntısına girildiğinde aşılamaz bir handicap haline gelebilir. Hatırlanacağı gibi, geçmişte Kürt örgütlerinin önemli bir bölümü, programatik olarak, ulusal demokratik devrimi savunuyorlardı. Bu konuda bile örgütlerimiz uzlaşmamış, bazıları "ulusal demokratik halk devrimi" tanımlamasını savunur olmuşlardı. İş bunları tartışmaya gelince, sonu ölümlere varan çatışmalara bile rastlanmıştı. Kanımca bugün handicapımız, bunlardan hangisinin programatik esasımız olacağı noktasında değil. Handikapımız, her ikisini de, hatta üçüncü bir yolu da savunanların aynı yapılanma içerisinde nasıl uyum içinde çalışacağıdır. Çünkü sorun bir tek Kürt halkının özgürlüğüne nasıl yaklaştığımız,

onun özgür demokratik bir ülkede mi, yoksa özgür sosyalist bir ülkede mi yaşayacağı konusunda değil. Bunun yanı sıra, daha üzerinde bir bütün olarak uzlaşılması zor olan onlarca konu var. Eğer bunların tümünde uzlaşma aranırsa, bu sonu olmayan bir yola giriş yapmakla eş anlamlıdır. MESOP, bunların tümünde uzlaşma aramak ve herkesin üzerinde uzlaşılacak bir program oluşturmak yerine, sosyalist kulvarda farklı düşünen Kürt aydınlarının, işçi-emekçilerinin, genç ve kadınlarının bir arada yürüyebileceği yeni bir kültürü adım adım örmelidir. Bu tartışma sürecinin hizmet edeceği olgulardan biri de bu olmalıdır.

Peki uzlaşsız örgüt olur mu? Bir diğer deyimle, programı üzerinde tüm üyelerinin uzlaşma sağlamadığı bir örgüt olabilir mi? Elbet olmaz. Her örgütün bir programı vardır. Ama esas olarak örgütün işleyişini sağlayan bir tüzüğü de vardır. Eğer örgüt programını kelami kadim yapar ve onun üzerindeki her tartışmayı seroka yönelik bir komplonun ürünü olarak görür, bunu da tüzüksel esas yaparsanız, bırakın uzlaşmayı, tek adım bile birlikte yürümeyi beceremezsiniz. Ancak tam tersi bir anlayışla, programın genel çerçevesinin dışına çıkmamak, bir diğer deyimle sosyalist bir partide sosyalizm düşmanlığı yapmamak, sosyalistlere küfretmemek kaydıyla, programda olan ve olmayan her şeyi, üyeler tartışmalıdır; tartışılabilir; hatta tartışmak istemeyenlere bile tartışmaları için zemin sağlanmalıdır. Bu bir

kültürdür ve bu kültür şimdiye kadar hiçbir Kürt yapılanmasında yaşama geçirilememiştir.

MESOP bunu gerçekleştirebilir mi? Bence gerçekleştiremezdir. Aksi takdirde, herkes bir tornadan çıkmış gibi aynı şeyi düşünmelidir der ve ne olduğu belirsiz bir ucubeyle karşı karşıya kalırız ki, böyle bir ucubenin cenazesini kaldırmaya adam bile bulamayız.

***

Aslında tartışmalar sonrasında ortaya çıkan "sorunlama belgesi"ne olumlu yaklaşıldığında, her sorunlamanın MESOP'u ayrıştırmak yerine zenginleştireceğini tespit etmek de mümkündür. Günümüzde Kürtlerin örgütlendikleri siyasal yapıların önemli bir bölümünün sağa kaydığı açıktır. Bu sağa kayma yalnız Kürtlerde değil; "sorunlama belgesi"ne de yansıdığı gibi, burjuva liberalinden komünistine her kesimde görülmektedir. Bu yaklaşım bizi şu sonuca götürebilir mi? Yeniden sosyalist kulvarda örgütlenmeye kalkarken, geniş anlamıyla bir adım sağa kayma, tıkanma ya da döneklık olarak değil, Kürt sosyalistlerinin değişimi olarak algılanamaz mı? Bu durumun sosyalistlerin örgütlenmesinde bir zenginlik olarak görülmesi mümkün değil mi? MESOP'ta örgütlenmek için sol muhafazakar veya sol liberal olmak mı gerekir? MESOP, sol muhafazakarın da, sol liberalin de içinde yer alabileceği bir örgü-

Ortak eksen Kürt sosyalistliği olduktan sonra, farklılıklar niye bir arada barınmasın? Bu anlamda gündemimizi niye kendimiz oluşturmayalım? Niye başkalarının yazdığı gündemin peşine takılıp gidelim?

te dönüşemez mi? Yalnız solcular veya sosyalistler mi sağa kaydı? Kapitalistler, solcuların sağa kaydığı kadar olmasa da sola kaymadılar mı?

Bu sorulara yarıt vermek için geçmişin bazı klasik belirlmelerinden de kurtulmamız gerektiğine inanıyorum. Geçmişte kelami kadim olarak algıladığımız görüşlerimizden bugün şu veya bu biçimiyle çark etmenin, kuru bir döneklık olarak adlandırılması, doğru bir yaklaşım değil inancındayım. Fizikte etki-tepki prensibi vardır. Duvara çarpan top, duvarın tepkisi ile etkiyi gösterenin suratına çarpar. Bugün eğer Kürt sosyalisti olduğunu ifade eden bir kısım Kürt aydını, biraz da ironik bir şekilde "milliyetçi sosyalistim" ya da "milliyetçiyim" diyorsa, bunu anlamak gerekir. Kürtlerin ulussuzluğu, özgür olmayışları, dillerini, kimliklerini özgürce kullanamamaları onların içinde kalmış ukdeleridir. Bu ukdelerin gerçekleştiği zeminin Güney Kürdistan olması ve daha çok ABD'nin Irak'ı işgali sonrasında bu ukdelerin gerçekleşmesi, tüm Kürtlerin sağa kaymasının, hatta başkaları gibi bir adım değil, belki 5-10 adım sağa kaymalarının nedenidir. Muhafazakar Kürt

sosyalistleri başta olmak üzere tüm sosyalistler, bu sağa kaymayı anlamalıdır.

Elbet Kürtlerdeki bu sağa kaymanın mazur görülür, anlaşılır yanları olduğu kadar, anlaşılmaz ve mazur görülmez yanları da vardır. Kürtler sağa kayarken, işi, kendileri dışındaki halklara düşmanlığa kadar yapıyor ve daha da ötesi, Kürt olsa bile sağa kaymamış kesimlere, sosyalistlere düşmanca tutum takınıyorlarsa -ki bu takıntıları olan Kürtler var- bunun anlaşılır ve mazur görülür yanı yoktur. MESOP'un bu kesimlerle bir ideolojik kavgasının olması kadar doğal bir şey olamaz.

***

"Sorunlama belgesi" ortada. Sosyalist Mezopotamya, en azından MESOP'un Girişim evresini kapsayacak sürenin tümünü, yani 1 yılı, belki de 1 yılı aşkın bir zamanı bu belgenin tartışılmasına ayıracağını belirtiyor. Önümüzdeki sayıdan itibaren, yoğun bir şekilde bu belgenin tartışılmasına başlamak gerekir. Uzlaşılır, ya da uzlaşılmaz... Önemli olan, farklılıkları bir arada barındırabilecek bir kültür içinde yoğunlaşmak, bu kültürün zeminini oluşturmaktır. Ortak eksen Kürt sosyalistliği olduktan sonra, farklılıklar niye bir arada barınmasın? Bu anlamda gündemimizi niye kendimiz oluşturmayalım? Niye başkalarının yazdığı gündemin peşine takılıp gidelim?

Gerçeğin çetin boyutları

✍️ Munzur Gülapuşağı

Diderot'un kahramanı Jacques efendisine, "Olduğumuz gibi kaalalım, birbirlerimiz üzerindeki iddialarımızdan vazgeçelim"; şimdiye kadar birbirleriyle yeterince uğraştıklarını, bunun kimseye yarar getirmediyini ileri sürerek, "Ömrümüzün kalan kısmını bir atasözünü oluşturmakla geçirelim," diyor.

Şimdilerde de bir kısım "kahramanlar", insanları, gençleri, kadınları "bir karış özgür vatan" şiarıyla ölüme gönderenler, bizlere, başka bir tonla, başka bir içerikle sesleniyorlar. Onlar bütün iddialarından vazgeçerken, bizleri de

derin bir umutsuzluğa zorluyorlar. Düşman onlara adeta, bu ateşi nasıl yaktıysan öyle söndür, diyor. Şimdi birileri bir yandan yanan ateşi soğutmaya uğraşırken, diğer yandan da ruhumuzu silahsızlandırmaya çalışıyorlar.

Bugün geldiğimiz noktada bizlere, tüm halkımıza ve neredeyse tüm insanlığa kayıtsız şartsız dayatılan bir gerçek var: Planlı, programlı ve zamana yayılmış çürüme; ya da Aldous Huxley'in söylemiyle, "planlı eskime".

***

Zamanın değişen durumlara

rını dikkate almayan bir "devrimcilik" bugün artık kendisini yaşatamaz duruma gelmiştir; ideolojide, politikada, kültürde, sanatta, somut durumun somutunu çözümleyebilmede başarılı olamamış "solculuk", geldiği noktada kendi çürümüşlüğü, çözümsüzlüğünü teslimiyet ve ihanet düzeyine vardırılmıştır. Çürümenin ve çözümlenmenin ağır tacizi altında özgürlüğü ve sosyalizmi savunmanın zor olduğu bir süreçte, insana umut telkin edebilmek zor bir şey. Çünkü geçmiş kadük kalmış tecrübelerin bir kabus gibi insan zihni üzerinde kurduğu hegemonya-

ya karşı çıkmak; kapitalist ideolojinin her şeyden daha fazla gerçek olduğu bu zeminde başka bir dünyanın mümkün olduğuna insanlığı inandırmak oldukça zor.

Zor ve yanılsamalı bir zeminde parti olmaya çalışıyoruz. Yenilmiş/ihanete uğramış bir sosyalizm tecrübesinden sonra eşitlik, adalet, özgürlük ve sosyalizmi savunmaya çalışıyoruz.

20. yüzyılın son teslimiyetinin ülkemizin ve halkımızın belleğinde yarattığı travmayı sağaltmanın zorluğu altında ulusal/demokratik hakları savunmaya çalışıyoruz.

Ve her şeyden önce, yenilmiş sosyalizm, yenilmiş ülke gerçekliğinin bu olumsuz mirasına karşın, insana umut telkin etmeye çalışıyoruz.

"Boşuna konuşmaktan" kaynaklı bir yorgunluğun ya da ilgisizliğin giderek zihinsel ve ruhsal dünyamıza hükmettiği böylesi bir zeminde, insanı yeniden tarihin öznesi yapmaya çalışıyoruz.

Halkımızı zamana yayılmış çürümeye ya da "planlı eskime"ye yazgılandırmaya çalışan eski solcu, eski komünist, eski yurtsever, eski şef, eski sekreter gibi bir kısım eski yoldaşlarımızın; "gerçeklerle kuşatılmış durumdasınız, ütopyacı olmayın, akıllı olun," diyen, yenilmiş, fakat yenilmişliği kabul etmeyen, akıllı ve sağduyulu oldukları için böyle düşündüğünü söyleyerek, kendi çürümelerini zihnimize enjekte etmeye çalışan bu "akıllı yurttaşlar"ın baskısı altında hayallerimizi diri tutmaya çalışıyoruz.

Her şeyin –mübalâğasız–

Eğer bugün bizler bu gerilemeye, bozulmaya, planlı çürümeye karşı duruş ve bilinç geliştiremezsek, bütün bir ulusun ruhsal ve zihinsel olarak sömürge bilinciyle nasıl silahsızlandırıldığına tanıklık yapmak durumunda kalırız.

zor ve yanılsamalı olduğu bir zeminde, insan kalmanın, sosyalist olmanın çetin bir şey olduğunun bilincinde olmalıyız. "Hepimizin içinde ölü bir şey vardı / Umuttu o ölenin adı" diyor, Oscar Wilde. Bugün ölen, salt umutlarımız değil; ulusal haysiyetimizin, insanlık değerlerimizin kendisidir.

***

Sömürgeciliğin reddi zemininde başlatılan çıkış, İmralı konseptinde Türk egemenlik sisteminin halkımız üzerinde kurduğu egemenliğin doğrulanması noktasına kadar gerilemiştir. Yine birilerinin, bu statüsüzlüğe mahkum olduğumuza; bu gerçeğin bir kader, bir menakıpname olduğuna bizleri inandırmaya çabaladığını gözlemliyoruz. Burada yeri gelmişken belirtmek durumundayım: Bizler her ne kadar sistemin belirlediği koşullarda yürümek zorunda olsak da, bizleri bu sistemin dışına çıkaracak zihinsel ve pratik çözümler düşünmeliyiz/düşünebilmeliyiz.

Hem kapitalist-emperyalist sistemin, hem de sömürgeciliğin ufkunun dışında düşünmeyi ne kadar becerebiliyoruz? Başka bir önemli konu da, kendi kaderimizin ne kadar efendisiyiz; kendi yaşadıklarımızın, kendi hikayemizin ne kadar kahramanı olmayı isti-

yoruz ve becerebiliyoruz?

Bugün geldiğimiz noktada kendi sürecimizi soru haline getirmek kaçınılmaz bir durum. Halkımız her zamankinden daha fazla ideolojik şiddet yaşıyor. Çünkü yenenler yenilenlerin zihnindeki ve ruhundaki en küçük insani duruşu kusturmak için daha fazla ideolojiye, yalana ve şiddete başvurmakta. Sömürgeci hakimiyet bir ülkenin/bir halkın salt yeraltı ve yerüstü imkanlarının gasp edilmesi değildir. Aynı zamanda o halkın, bütün bir ulusun ruhunu ve zihnini çürütmeye çalışır. Her şeyden önce sömürgecilik, bütün bir ulusun hayallerinin gaspıyla egemenliğinin ebedileşmesini sağlar. Bu açıdan, bugünü dünden daha tehlikeli yapan şey, ulusun direnişçi kesimlerinin bu egemenlik sisteminin piyadeleri haline getirilmek istenmeleridir.

***

Kendi öz gücümüze güven duygusu; ulusal dayanışma ve özgürlük hislerimiz; kendi hikayemizin kahramanı/aktörü olma bilinci; bugün önemli oranda gerilemiş durumda. Eğer bugün bizler bu gerilemeye, bozulmaya, planlı çürümeye karşı duruş ve bilinç geliştiremezsek, bütün bir ulusun ruhsal ve zihinsel olarak sömürge bilinciyle nasıl silahsızlandırıldığına tanıklık yapmak durumunda kalırız.

Birileri kendi nefislerine yenik düştü. Kendi kaybetmişliklerini bütün bir ulusa dayatıyorlar; ya da kendilerini yaşatabilmek için hepimizin geleceği tehlikeli bir pazarlık ko-

nusu yapılmakta. Halkımızın direngen dokuları çürütülmeye çalışılırken, halkımızın henüz veto hakkını kullanmadığını unutmamalıyız. Halkımızın veto etme hakkının, bugün büyük oranda iki taraflı, hatta çok taraflı tehdit altında olduğunun farkında olarak, "nasıl yapacağımızı" iyi tartışmalıyız.

İvedi durumların ya da hemen şimdi çözülmesi gereken sorunların baskısı altında oluşacak bir düşünce süreci, insanları ikna etmede yetersiz kalabilir. Bu anlamda kaçınılmaz olarak var olmak istiyorsak, eleştiri ve tartışma için alanlar açmalıyız, zeminler oluşturmalıyız. Dışımızdaki olaylar, güç odakları, kitlenin çaresiz hali her birimizi siyasal bir eksen olmadan sokağa inmeye zorlayacaktır. Bizler bu anlamda fiili gerçeklerin baskısına da direnmek durumunda kalacağız. Her erken doğum, sonuçta "ölümcül" sonuçlar doğurabilir. Bu anlamda olası bir erken doğumu önleyebilmek için kendi gerçekliğimizde ve kendi gündemimizde tutarlı olmaya çalışmalıyız.

Kendi gündemimizde yürümenin zorunluluğu, gerçek anlamda kendi gündemimiz olduğu için değil; bu durum tümüyle halkımıza ve doğrulara karşı duyduğumuz sorumluluğumuzdan kaynaklanmakta. Şimdi içinde yaşadığımız zamanı doğru algılamak gibi bir gerçek var. Bizim eylemimiz ne gerçeğe teslim olmayı anlatır, ne de gerçeği kutsamayı. Eğer bugün MESOP Girişimi, kendi belirlediği şartlarda partileşmiş olsaydı, bu çok kolay bir iş olurdu. Fakat biliyoruz

Şimdi içinde yaşadığımız zamanı doğru algılamak gibi bir gerçek var. Bizim eylemimiz ne gerçeğe teslim olmayı anlatır, ne de gerçeği kutsamayı. Eğer MESOP Girişimi, kendi belirlediği şartlarda partileşmiş olsaydı, bu çok kolay bir iş olurdu.

ki, Girişim olarak ne kendi belirlediğimiz şartlarda partileşiyoruz, ne de belirlenmiş kalıplarda parti olmaya çalışıyoruz.

MESOP Girişimi, tümüyle "yanlış" bir düzlemde yürüyor. Çünkü kendinden önce yaşanmamış bir şeyi başarmaya çalışıyor. Bu anlamda Girişim, kendi zemininde tarihsel/toplumsal koşulları zorlayan bir alternatif. Bu Girişim, gerçek anlamda kendi zaman bilincini en istenmeyen koşullarda yaratma/olma iddiasını taşıyor. En azından bugün, son yirmi yılın gerçekliğinin bilincine varma ereğinde.

Ülkemizin tarihinde son yirmi yılın yadsınamaz bir önemi var. Milyonlarca insan belli bir utkuyla sürece müdahil oldu. Halk ağır bedeller ödedi. Kürt halkı tarihin hiçbir evresinde genişliğine ve derinliğine, bu son yirmi yıldaki kadar umutlanmadı. Halk gözü kapalı bu direnişin içinde, yanında oldu. Milyonlarca insan geleneksel yaşamından koptu. Halk sadece yaşamından koptu, aynı zamanda geleneksel bilincinden, zihniyetinden de koptu. Ruhsal, zihinsel kopuş sürecinin bugün geldiği nokta gerçek anlamda sosyolojik ve psikolojik yıkımdır. Ruhsal ve zihinsel olarak yıkılma noktasında Girişim'in halka yeniden umut telkin etmesinin zorluğunun bilincinde olarak duruş oluşturmalıyız.

***

Gerek tek tek her birimiz, gerekse her birimizden oluşan toplumsal gruplar, sınıflar, uluslar kendi tarihlerinde yenilgileri yaşar. Yeneler yenilenleri bu süreçte kendi mantığı içinde cezalandırır. Yeneler kendi dehşetleriyle toplumsal bilinci ezer, bozar, sindirir. Fakat bir halk hayallerinde ne kadar tutarlı ve inançlıysa toplumsal ve ruhsal/zihinsel çürütülmeyi, eskitilmeyi o oranda engeller. Böyle bir halkın yenilgilerinden yengiler çıkarması oldukça mümkündür. En azından hayallerinden vazgeçmeyen halklar çürümeye karşı koyabilirler. Yeneler yenilenleri askeri olarak silahsızlandırabilirler; fakat amacını yitirmemiş halkların ruhunu, zihnini silahsızlandırmaları mümkün değildir.

Son yirmi yıllık tarihimiz bu anlamda önemlidir. Özgürlük yürüyüşüne milyonlarca insan bütün imkanlarıyla, malıyla, canıyla, çocuğuyla katıldı. Umut hiçbir zaman bu denli kuvvetli olmadı. Fakat geldiğimiz nokta salt askeri bir yenilgi olmadı; bugün son otuz-kırk yılda bütün bildiklerimizin, inandıklarımızın kocaman bir "yalan" olduğunun telkinleri altında ruhsal ve zihinsel olarak kendi kendimizi silahsızlandırdığımız bir noktadayız.

"Amaçsız akıl kendini yitirir," diyor Montescue. Amacını yitirmiş bir halk gündelik yaşamını kurtarmaya çalışır; amacını, umudunu kaybetmiş bir halk her türlü ölçüyü kaybeder; amaçsız bir halk so-

nunda sağduyusunu yitirir. Bugün gelinen noktada ulusal dirilmeye umut geliştirmiş milyonlarca insan artık gündelik kaygılarına kaymış durumda. Bu tam anlamıyla bir ruhsal kırılma. Ülkemiz adeta, sosyolojik ve ruhsal olarak kırılmış insanlardan oluşan bir enkaz durumunda. İşte Girişim, bu enkazın altında yeniden "umut"u yeşertmeye çalışacak.

Bu anlamda ağır ideolojik kuşatma altında bulunan ülkemizde yeniden "umut" olabilmek, insanlara özgüven duygusunu telkin edebilmek için her yönüyle ideolojik mücadelenin içinde olmalıyız. Bu ideolojik, bilimsel kavgayı kendi içimizde, kendi düzlemimizde sağlıklı, yapıcı bir şekilde yapabileceğimiz zeminleri ve araçları yaratmak önceliğimiz olmalı.

***

Bir ülkenin kendine güveni en iyi temsil etmesi gereken kesimleri, sosyalistler olmalı. Reel sosyalizmin gözlerimizin önünde kağıttan bir şato gibi yıkılması, sosyalistlerin son yüzyılda yediği en ciddi darbedir. Bu anlamda Kürt sosyalistleri iki büyük darbeyi yaşadı. Birincisi reel sosyalizmin adeta kendi dünya görüşünü, haklılığını yanlışlarcasına ka-

Bugün halkımız adına politika yapanların, konuşurken tek ayaklarını havaya kaldırdıklarını görürsünüz. Onlar hiçbir zaman kendi insanına seslenmemekteler. Efendi-köle denklemi üzerinde politika üretenlerin iki taraflı gayretleri var.

pitalizme biat etmesi; ikinci olarak da etkin ulusal hareketin kendi temel tezlerini yanlışlayarak sömürgeci egemenliğin doğrulanması noktasına gelmesi.

Bu bahsi geçen iki büyük darbenin siyaset zemininde yarattığı travmalar en çok da özgüven duygumuzu yaraladı. "Tevekküllü bir asker" tavrıyla yaşananlardan çıkardıkları sonuçlardan hareketle, bu ülkenin aydınları, politikacıları istikballerini güç odaklarına eklemeye çalıştılar. Ülkemizin, halkımızın kaderi üzerine istikbal oluşturmaya çalışan bu insanların politikalarını, düşünme süreçlerini yönlendiren temel etmen, korku. Yarım asra yakın süredir kesintisiz olarak devam eden bu süreçte, bu politikacıların öğrendikleri şey, siyasal dilencilikten öteye gitmedi.

◆ Bugün halkımız adına politika yapanların, konuşurken tek ayaklarını havaya kaldırdıklarını görürsünüz. Onlar hiçbir zaman kendi insanına seslenmemekteler. Efendi-köle

denklemi üzerinde politika üretenlerin iki taraflı gayretleri var. Bir taraftan şu gücü, bu başkenti efendiliğe ikna etme gayretleri; diğer yandan da halkın, kendi realitelerine boyun eğmesine ikna edilmesi çabaları. Aslında bu bayların yaptıklarının tümünün kendi nam-ı hesaplarına olduğunu halka anlatmak, sosyalistlerin, sosyalist-yurtsever aydınların işi olabilir. Bu açıdan MESOP Girişimi bir ihtiyacın, bir gerekliliğin zorunluluğu olarak varolmak durumunda. Çünkü kendi kimliğimizle, kendimiz olarak; kendi zihnimizle düşünme özgürlüğümüzün iki taraflı tehdit edildiği bir süreçte efendi-köle denklemi üzerine yazgımızı kurmaya çalışanların ihanetine itiraz etmek, herkesten çok sosyalistlerin tavrı olmalı.

***

Sonuç olarak; her birimiz yaptığımız işin ciddiyetinin boyutlarını iyi anlamak durumundayız. Gerçek anlamda zor bir zeminde parti olmaya çalışıyoruz. Gerçeklerin ağır baskısı altında politika yapacağız; bu koşullarda hem politika üretmenin, hem de insana yeniden "umut" telkin etmenin ne denli zor olduğunun bilincinde olmalıyız.

Liberal değerler küçümsenerek sosyalist olunmaz Marksizm, sosyalizm, komünizm kavramları üzerine

✍ Veysel Çamlıbel

Aklın soyutlama yeteneğinin önemli bir ürünü olan kavramlar üzerinden düşünme, insanın/insanlığın yaşamında oldukça önemli bir gelişmedir. Maddi bir organ olan beyin bu sayede potansiyellerinin kullanılabilirliğini olağanüstü geliştirebilmiştir. Düşünsel yaşamda, insanlar arası iletişimde aklın böylesi gücünü kullanabilmek, kavramlar üzerinden etkileşmenin verimliliğini sağlayabilmek kolay olmaz. Ne var ki; insanlar bilgi düzeylerine, algılama yeteneklerine ve hatta niyetlerine göre herkesçe aynı anlam taşırmış gibi sanılan kavramlara farklı anlamlar yüklerler. Bu da iletişimde, etkileşimde, tartışmada verimli

olmayı, bir sonuca varmayı zorlaştırır, kimi zaman da içinden çıkılmaz bir kaosa dönüştürür. Kavram bilgisi diyebileceğimiz terminoloji; anlaşılacağı üzere, teorik iletişim, etkileşme ve tartışmalarda bu nedenlerle oldukça önemlidir. Her şeyden önce kavramlarda, onlara yüklenen anlamda anlaşabilmek gereklidir.

Diyelim sınıf mücadelesi denilince, sanki başka da sınıf mücadelesi türü yokmuş gibi, yalnızca işçi sınıfı ile burjuva sınıfı arasındaki mücadele anlaşılıyor bir çok zaman. Böyle anlaşılınca da; sosyalizm, sosyalist düzen hedeflenmiyorsa sınıf mücadelesi de yoktur denilebiliyor. Oysa bu kav-

ramları yerli yerinde kullanamayanlar, "Tarih, sınıf mücadelelerinin tarihidir" der dururlar. Demek kapitalizm öncesinde de sosyal sınıflar var, sınıf mücadeleleri vardı. İnsanlığın toprağa yerleşme olayından, ekonomide/toplumsal yaşamda üretime dayalı iş bölümünden bu yana oluşmaya koyulan bir gerçektir bu. Tarihi yapan tek ya da başlıca mücadele sınıf mücadelesi midir? O başka bir sorun. Ama sosyal sınıfsal ayrışma/tabakalaşma kapitalizme has bir gerçek değil, insanlık tarihinde on bin yıllık bir olay diye biliniyor. Yani sınıfsal karşıtlıkların/mücadelelerin tarihi nereden bakılırsa bakılsın, nerdeyse on

bin yıllık bir geçmişe dayanıyor.

Gene Marksizm ile sosyalizm bir çok zaman eş anlamlı sözcükler olarak, birbirlerinin yerine kullanılıyor. Bazen Marksist oluyor aynı insan, bazen de sosyalist. Oysa Marksizm her şeyden önce yaşamı gerçeğe uygun algılama, kavrama ve elbette değiştirebilme yöntemidir. Diğer bir çok yöneme göre en önemli farklılığı aynı zamanda bir "eylem klavuzu", yaşamı değiştirmede güvenle kullanılabilen bir klavuz oluşudur. Önce bir yöntemdir, maddi yaşamın yasalarına uygun, objektifliğe/bilimselliğe dayandırılmış bir yöntem. Marksistim diyorsanız, ben bu yöneme güveniyorum, kullanıyorum, benimsiyorum demiş oluyorsunuz.

Yaşamı değiştirme/geliştirme hedefiniz ve imkanınız, bulunduğunuz ülke ve topluma göre sosyalizm de olabilir, sosyalizm öncesi bir hedef de. Diyelim sizin Marksist oluşunuz, kullandığınız yöntem demokratik, ulusal demokratik bir mücadeleye de rehber olabilir, sosyalist bir mücadeleye de. Sosyalist bir düzen kurma imkanı olabilen ülke ve toplumlarda her şeyden öteye "Marksist yöntem" bir sosyalist uygulama projesinin klavuzudur. Ama siz Marksist biri ya da Marksist bir siyasal partisiniz, objektif koşullarınız nedeniyle sosyalizm öncesi gerçekleşebilir hedeflerin sahibi olabilir, onun için de mücadele etmekte olabilirsiniz.

Bu realite, "uygulanan sosyalizm" yenilgisinden bu yana

Marksizm, her şeyden önce yaşamı gerçeğe uygun algılama, kavrama ve değiştirebilme yöntemidir. Diğer bir çok yöneme göre en önemli farklılığı aynı zamanda bir "eylem klavuzu", yaşamı değiştirmede güvenle kullanılabilen bir klavuz oluşudur.

daha da ayırtedici biçimde algılanmış olmalıdır. Bugün dünyanın bir çok ülkesinde, toplumsal/siyasal yaşamlarında sosyalizmi kurabilme iddiası olmayan Marksist partiler/hareketler vardır, olabilecektir. Gözükten odur ki; hedefleri/öncelikleri her şeyden önce sistem içi demokrasi/radikal demokrasi olmak durumundadır. Bu da; kapitalist küreselleşme karşıtlığıdır, emeğin dayanışmasıdır, insan hakları hukukunu geliştirme, savaş karşıtlığı, ekoloji mücadeledir. Toplumun geciken genel aydınlanmasında rol almak, ona katkı koymaktır.

Bir başka farklı kavrayış, sosyalizm ve komünizm kavramlarının birbirinin yerine kullanılmasında yaşandı, yaşanıyor. Sosyalizm; komünizm öncesi bir düzen, sınıfları belli ölçülerde korumayı sürdürebilen bir düzen. Amacı komünal bir düzene ulaşmak. Sosyalizm; varsayıldığı üzere bir çok önemli engeli aşabilirse komünizmin eşğine varabilir. Sınıfsız, sömürsüz, hiyerarşisiz, devletsiz bir yaşama ulaşabilir. Kuramsal olarak varsayılan durum böyle.

Sosyalizm; hiyerarşili, devletli, "demokratik diktatörlük"lü, çalışıp üretebildiğin kadar yiyebileceğin bir düzen. Komünizm ise; sosyalizmin

sonrasında gerçekleşebileceği varsayılan, onun devamı olan, sosyalizmden nitelikçe çok farklı, insanların güçleri kadar çalışıp diledikleri gibi tüketebilecekleri, devletin, ailenin, özel mülkiyetin temelli ortadan kalktığı/kalkabileceği, hiyerarşisiz, insanın yarattığının esiri olmadığı, komünal bir yaşamın egemen olduğu bir boluluk toplumu/düzeni olarak tarif edilir.

Geride bıraktığımız yüzyılın başında görece geri bir ülkede doğdu sosyalizm. Yüzyılın yarısında genişleyip sosyalist sistem/blok oldu. Yüzyılın sonunda, komünizm eşğinden uzaklaşmış olarak varlığını sürdüremedi, dağıldı. Bu gidiş karşısında kendi içinden ne ağlayanı oldu, ne de sızlayanı. Bu çerçevede düşünülüp değerlendirildiğinde; yetmiş yıllık uygulanan sosyalizmin komünizmi mümkün kılacak bir yolda yürümediği/yürüyemediği anlaşılıyor. Yani ne devletin, ne özel mülkiyetin, ne de ailenin söndürülmesine yol açacak bir açılım, bir gelişme yaşanmadı. Ne kapitalizmle yarışabilecek bir teknolojik ilerleme, ne verimli, kaliteli bol bir üretim/paylaşım. Bürokrasi egemen sınıf ölçülerinde yaşam buldu. Sosyalizm; uygulanan haliyle baskıcı, sınıflı, demokrasisiz, bireyin yaratıcılığına ambargo koymuş, kollektivite adı altında toplumu sürüleştirmiş bir uygulamanın ötesinde bir şey olmadı, olamadı. Böyle olunca da kapitalist batı ile yarışabilecek özgürlükçü-eşitlikçi bir demokratik (ailede, kadın soru-

nunda, iş yaşamında, doğayı korumada, kısacası yeni insan/yeni bir ileri toplum yaratma yolundaki kazanımlarda) alternatif yaşam gerçekleştirmedi.

Bu çerçevede Kürt sorununa ilişkin tartışmalarda "sosyalist çevreler"de olmadık kavram kargaşası yaşanılır. Hiçbir şey olmamış gibi, soğuk savaş döneminin değer ve değerlendirmeleriyle Kürt sorununun çözümü genel devrime/sosyalist başarıya endekli ele alınır, bir çok sorunda olduğu gibi çözüm devrimden sonraya bırakılır. Kürt sorunu talidir, devrim geneldir ve esastır. Hele şu devrim işini bir halledelim önce... Böylece, soğuk savaş döneminin mantığı/kavrayışı tekrarlanır, iş halledilmiş olur.

Kürtler, Marksizm, sosyalizm

Kürt sorununu sınıf sorunları ile hiyerarşi dışı bir çerçevede, bir anlamda eş ağırlıklı ve zamanlı bir önemde görüyorsanız o zaman siz sosyalist olmuyorsunuz, sınıf mücadelesini de reddetmiş oluyorsunuz. Kürt halk uyanışının/hareketinin sosyalizm hedefinden bağımsız, ona endekli olmayan bir sınıfsal hareket içerdiği açık bir gerçek. Türkiye'de, şu son otuz yılda (Kürt sorununa ilişkin olarak) bugüne kadar tarihinde görülmemiş boyutta, bir yanıyla şiddete dayalı bir sınıf mücadelesi yaşandı. Bu, önemli ölçüde feodal/aşiretçi egemen güçlerle, onları yeniden ayağa kaldırıp örgütleyen güçlerle, geniş halk yığınları

Marks'a göre sosyalizm, ardından komünizm; doğal/objektif olarak ileri ülkelerde gerçekleştirilebilir/uygulanabilir bir düzendi, yaşamdı. İleri liberalizm kazanımları/değerleri üzerinden ifade edilebilir, uygulanabilirdi.

arasında geçen bir sınıf mücadelesinden başka bir şey değil. Siyasal/toplumsal bir büyük mücadelenin kıyasıya cereyan ettiği bir yerde, sınıf mücadelesi yok demek mümkün mü? Silahlandırılmış koruculuk acaba bu sınıf mücadelesinin neresinde duruyor dersiniz? Kürt halkının; feodal/aşiretçi sosyal dokuyu, kendisini bölüp güçsüz kılan cemaat kimliklerini aşmak, ileri bir üretimi sağlamak, toplumsal/siyasal birliğe ulaşmak, insanca bir yaşama doğru adım atmak mücadelesi bir sınıf mücadelesi içermiyorsa, peki ya neyi ifade ediyor? Feodal/aşiretçi yapıyı aşmayı öngörmek sınıf mücadelesiz nasıl olur? Sosyalizm, sosyalist bir düzen hedeflenmiyorsa sınıf mücadelesi de yok mu diyeceğiz?

Kürtler; Ortadoğu'nun bir kadim halkı, coğrafyaları bir uygarlıklar beşiği. Başından bugüne hep insan olmaktan gelen temel hak ve özgürlüklerinin asgarisi için mücadele ettiler. Büyük emek harcamalarına rağmen en temel hakların sahibi olamadılar. Sosyalizm onların olmazsa olmaz ihtiyacı olmadı. Soğuk savaş koşullarında sosyalizme, mazumlara iddia edildiği gibi belki destek olur umuduyla ilgi duydular. Onun için sosyalistlerle ilişki bir dayanışma/ittifak

ihtiyacıydı/arayışıydı daha çok. Ama sonuçta zamanla sosyalizme ilgi duyan kadroları da yetmişmiş oldu. Sosyalist blok çöktükten sonra da kendilerine sosyalistim diyen Kürtler, büyük ölçülerde Kürt halkının özgürlük-eşitlik mücadelesinin yarattığı enerji ve moral üstünlüğü nedeniyle bir çok diğerleri gibi sosyalizmin çöküşünü bir felaket olarak yaşamadılar.

Uygulanan yetmiş yıllık sosyalist modelde başarısızlığın temel nedeni, her şey bir yana, kanımca görece geri ülke ve toplumda uygulanmış olmasıydı. Leninizm, onun parti anlayışı, mücadele tarz ve yöntemleri, tezleri geri ülkelerin koşullarına göre idi. Leninizm; tabir uygun düşerse geri ülke Marksizmi arayışıydı, örgütlenmesiydi, uygulamasıydı. Marks'a göre sosyalizm, ardından komünizm; doğal/objektif olarak ileri ülkelerde gerçekleştirilebilir/uygulanabilir bir düzendi, yaşamdı. İleri liberalizm kazanımları/değerleri üzerinden ifade edilebilir, uygulanabilirdi. Sosyalist demokrasi de ancak böyle bir zemin üzerinden varolabilirdi, gelişebilirdi.

Lenin, Leninist tezler ne diyordu? İleri kapitalist ülkelerde devrimin objektif şartları yok, kurulu emperyalist sistemi ancak zayıf halkasından koparmak, devrimi gerçekleştirmek olanaklıdır. Rusya'da kapitalizmden ileri bir düzen kurmanın objektif şartları, -maddi temeller zayıf da olsa- subjektif iradi imkanlar, devrim/devrimci durum imkanları vardı. Ora-

dan koparmak gerekirdi halkayı. Devrimci irade yaratabilmek, bunu sürdürebilmek için de zoru, katı-askeri bir hiyerarşiyi önde tutan tezlere ihtiyacı vardı.

1917 Ekim Devrimi'nin ve sonrasının hiyerarşik/otoriter kültürü partiyi devletle özdeşleştirdi, bürokrasiyi egemen sınıfa dönüştürdü, mücadeleyi Sovyetler'den/şuralardan, sınıftan, kitlelerden kopardı. Neticede ne özgür/yetenekli birey gelişebildi, ne de toplumun yaratıcı dinamizmi.

Bugün varılan noktada şöyle düşünülebilir; kapitalizm 500 yıllık yerleşik, oturmuş bir düzen, sosyalizm 70 yıllık bir deneyim. Daha genciz, çalışır sosyalizmi yeniden ayağa kaldırırız!.. Bu düşünce bir yanıyla doğru olabilir, ama bu nasıl olacak? Aynının tekrarı olmaz. Bundan öteye bu, liberalizmi/liberal değerleri küçümsemeden sosyalist olmayı becermeye bağlı bir şey!.. Feodal değerler üzerinden sosyalizmi ararsanız, ifade etmeye kalkarsanız, nihayet kapitalizmle yarışamayan, sonunda çökmeye mahkum bir sosyalizm yaratabilirsiniz.

Bilindiği gibi 1800'lü yılların liberalizmi, liberal değerleri yok bugün. Kapitalizm yüz yıldır bu iddialarından vazgeçmiş, bu kazanımlardan geriye çekilmiş. Tek kutuplu dünyada yeni liberalizm iddiaları yeniden ısıtılıp sofraya sürülüyor. Dünyanın tek kutba döndüğü günümüzde Marksistlerin işi hem daha da zor, hem daha da önemli. 1800'lü yılların özgürlükçü siyasal değerlerini

Dünyanın tek kutba döndüğü günümüzde Marksistlerin işi hem daha zor, hem daha da önemli. 1800'lü yılların özgürlükçü siyasal değerlerini daha gerçekçi koşullarda savunmak da onlara düşmüş bir görev.

daha gerçekçi koşullarda savunmak da onlara düşmüş bir görev. Geri ülke ve toplumlarda gecikmiş özgürleşmede, aydınlanmada etkin roller üstlenmek. Kapitalizmin ağırlığı altında yaşayan ileri ülke ve toplumlarda sosyalizm tasarımını yenileyip, yerellikten kurtarıp enternasyonal kılmak, demokratikleştirip öne çıkarmak. Geri ülke ve toplumlarda radikal toplumsal/siyasal uyanışları, demokratik mücadeleleri, özgürlük-eşitlik mücadelesini yükseltmek, içeriklerini zenginleştirmek.

Artık gelişmenin lokomotifini iddiasındaki bir sosyalist sistem yok dünyamızda. İleri kapitalist ülkelerde sosyalizm hedefi ise inişte. Geri kıtalarda, ülkelerde, toplumlardaki emperyalizm karşıtlığı çözümlü dağılmış, kaba yerelliğe, milliyetçiliğe, yabancı düşmanlığına doğru sınırlanmış, gerilemiş. Geçen yüzyılın ikinci yarısında az çok yurtseverlik profili çizen ulusal hareketlerden bugün eser kalmamış. Yüzü genele açık ulusal/yurtsever, anti emperyalist özellikli hareketleri ara ki bulasın. Bizdeki sol şimdi sağlamış, yerleşmiş. "Kızıl elma" solun sığındığı liman.

Ortadoğu'da Kürtler; kadim coğrafyaları üzerinde ekonomisi, toplumsal/siyasal yaşamları,

dilleri, kültürleri ile bölünmüş bir halk. Yüz yıla yakındır (ki içinde buldukları bu durumlarından bir zamanların Sovyetler'inin de, sosyalist kampın da günahkar olduğu açıkça biliniyor) statükonun korunmasının esiri olan belki de tek halk. Adı, adresi, hakkı-hukuku kabul edilmeyen, siyasal statüsü belirsiz bir yaşama adeta mahkum edilmiş bir halk, bir ulus. Kürtler için temel hak ve özgürlükler mücadelesi, kaderini özgür iradesi ile belirlemesi, insanca bir yaşama kavuşması oldukça önemli. Bu da demokratik yığınsal halk mücadelesi, bir aydınlanma seferberliği ile kazanılabilir. Marksistler bu olması gereken mücadele kalitesinin, uyanışının en büyük teminatlarından biri durumundadır. Kaba, kendi bindiği dalı kesen bir yerelliğe, milliyetçiliğe saplanıp kalmamanın demokratik teminatıdır. Marksistim diyenler için sosyalist özgünlük/özgün duruş ve tavır adına yerel kalmak, kitlelerin/kitle enerjisinin uzağına düşmek, yapılacak işlerin en kötüsüdür.

"Devletsiz halk Kürtler"ın kendilerini diğer bölge halklarının aksine devletleri üzerinden ifade edemeyip, kendilerini halkları, dil/kültür değerleri üzerinden ifade etmeleri, ifade edebilmeleri onlara büyük demokratik olanaklar da sunmaktadır. Kürtler bu konumları ile bölge barışının, şoven milliyetçiliğe karşı halkların kardeşliğinin de bir teminatı konumundalar. Bölge halklarının ortak demokratik enerjisi, objektif olarak kendisini Kürt

halkının şahsında ortaya koymaktadır. Burada her halktan Marksistler için önemli enter-nasyonal görevler vardır. Kürt sorununu yalnızca Kürtlerin sorunu değil, tüm bölge halklarının bir sorunu olarak ele almaları, şoven eğilimlere karşı aktif mücadele etmeleridir.

Her halk için söz konusu olduğu gibi Kürtler için Marksist bir hareket, giderek parti olarak şekillenecek bir hareket, niye olmasın? Rolünü, yapabileceklerini gerçekçi olarak belirlemiş, iç hukukunu/demokrasisini iyi kurmuş bir Marksist hareket niye işlevsel olmasın!.. Önce oturacağı zeminini iyi tespit edip oraya yerleşen, etraftan kabul görmeyi sağlayan bir toplumsal/fikirselsel hareket, olgunluğa ulaşmanın ardından siyasal parti olmak, partileşmek.

Kürt uyanışı şu durumuyla pür siyasal ağırlıklı bir mücadele. Ayrıca kentlilikten, aydınlardan/entelektüel birikimlerinden yoksun, köylülük/yoksullaşan kitleler ağırlıklı bir yığınsal hareket. İç hukuku, demokrasisi "barış süreci" diye değerlendirilen uygun dönemde bile onarılamadı, bu yolda bir küçük mesafe olsun alamadı. Fikri cephesi oldukça tek tip, dar ve kısır. Stratejik fikir üretme çabalarından, çoğulcu fikirlerden yoksun. Kimlik, dil, kültür, sanat, edebiyat cephesi zayıf. Bu kadar büyük kitle gücüne dayanan bir siyasal hareketin yukarıda belirtilen desteklerinden mahrum oluşu inanılır, kabul edilebilir gibi değil. Kürt sorununun çözüme yönelmesinde kanımca

Hiç kimse, dünyanın şu koşullarında Ortadoğu'da bir devrim, Kürtlerden de bu devrimde başpehlivanlık, kahramanlık beklememelidir. Böylesi düşünce ve değerlendirmeler bilinçli ya da bilinçsizce Kürtleri köleliğe mahkum etme tavrıdır.

sıkıntısı çekilen, hedef kitlelere ulaşılmamış olsa da siyaset değil. Nicelikten öteye, sıkıntısı çekilen nitelik. Sıkıntısı çekilen asıl mesele hareket halindeki kitlelerin ufkunun açılması, ileri demokratik farklı fikirlerle, görüşlerle aydınlatılması. Kanımca Marksist kadroların müdahalesi, her şeyden önce, varolan siyasal hareketliliğin kalitesini yükseltmek için gerekli. Fikri çoğulculukta önemli roller üstlenmesi. Marksistler için öncelikle kadrolaşma, önce genel bir fikirselsel hareket, ardından parti demenin önemli gerekçelerinden biri de bu.

Marksist kadrolaşma çabaları bugünden yarına parti hedeflememeli bize göre, ama siyaset dışı da kalmamalı, siyasal faaliyetlerin müdahili, siyasetle sıkıca iç içe bir hareket olmalı. Daha çok kadrolaşmaya önem vermeli, aydınlatma görevleri yüklenmeli. Aylık, on beş günlük, haftalık süreli yayın yapan, seminerler, konferanslar, sempozyumlar düzenleyen, aydın inisiyatiflerinde yer alan, dil/kültür etkinliklerinde çaba gösteren, halkla/emekçilerle en geniş bağ kurmaya çabalayan geniş ufuklu bir siyasallaşan hareket olmalı.

Her Marksist, her yerel kadro/inisiyatif "ayağımın bas-

tığı yer merkezdir" diyebilmeli, halkın sorunlarının tespitine ve çözümlere katılımı yerelden genele doğru çıkarıp yükseltmelidir. Yerel otonom yönetim şekilleri, emekçi kitlelerin uyanıp kendilerini ifade etmelerine olanak veren belki de tek modeldir. Yerel otonom alanlar, yerel demokrasi oldukça anlamlıdır. Bu anlamda bugünkü yerel yönetimler uygulamasından otonom yerel yönetimler arayışı Marksistler için önemlidir. Köyünün, kasabasının, kentinin yönetimine talip olmayı beceremeyenler, onu yönetemeyenlerin genel yönetimine de gelemeyenler, gelebilseler de yönetemezler.

Marksist hareketin geliştirilmesi mücadelesinde iç fikri çoğulculuk olmalı ve bu özenle korunmalıdır. Marksist yönetimi, yaşamın çeşitli alanlarındaki sorunların çözümüne uygularken mücadele araçlarını ademi merkezizetçi esaslara göre düzenlemek, siyasal hareket içi demokrasinin korunup geliştirilmesine özel bir önem ve değer vermek gerekir. Çoğu zaman mücadeleleri güçsüz, başarısız kılan, dogmatizme sürükleyip çürüten, mücadele araçlarındaki iç demokrasi açmazları ve zaafıdır. Çoğulculuğu öldürmek; yaratıcı düşünce ve eylemi öldürmek, kendi elinle başarısızlığı davet etmektir. Uygulanan sosyalizmin çöküş nedenlerinden birinin de bu olduğu unutulmamalıdır.

Ortadoğu'da Kürt coğrafyasının her bir parçasında Kürtler özgürlükçü-eşitlikçi düşünce ve siyasal görüşlere, değiş-

me adeta susamış bir halktır. Bu nedenle Marksist yöntemin değerleri yanında, liberal siyasal değerlere de derin ilgisi bulunmaktadır. Bu siyasal ilgi kendisini bölgedeki dinsel ağırlıklı değerler üzerinden değil, Avrupa, Avrupa Birliği ölçüleri üzerinden ifade etmektedir. Bölgedeki bir çok halk topluluklarının, siyasal grupların eğilimi gerçek bir laiklik-cumhuriyetçilik kültür ve değerleriyle bağdaşır gözükmemektedir. Irak'ta kurulabilecek demokratik-laik bir federalizmin başlıca önemli unsuru-

nun/teminatının Kürtler oluşu, yukarıda belirtilen tespit çerçevesinde oldukça manidardır.

Hiç kimse, dünyanın şu koşullarında Ortadoğu'da bir devrim, Kürtlerden de bu devrimde başpehlivanlık, kahramanlık beklememelidir. Böylesi düşünce ve değerlendirmeler bilinçli ya da bilinçsizce Kürtleri köleliğe mahkum etme tavrıdır. Bölgede söz konusu olan bir devrim değil, demokratik bir değişim, yeniden yapılanmadır. Böylesi bir değişim de ancak halkların şoven milliyetçilikten uzak, hak eşit-

liğine dayanan dayanışmasına, ortak mücadelesine bağlıdır. Böylesi demokratik bir dönüşüm olmazsa, becerilemezse ne olur? Yaşam boşluk kabul etmeyeceğine göre, ABD çıkarları ağırlığı altındaki Ortadoğu şekillenmesi kaçınılmaz olur. Hiç kimsenin de yakıma hakkı kalmaz. Düşünsel çeşitliliğin/zenginliğin yaratılmasında, doğru politikaların tespit ve sürdürülmesinde, mücadelelerin kalitesinin yükseltilmesinde Marksistlerin görevi yaşamsal bir önem taşıyor.

Ayak bağı alışkanlıklar

✍ Aziz Mahmut Ak

D evingen sosyal ve siyasal yaşamın nitelik bakımından geri hale getirdiği bazı alışkanlıklar, içinden geçilen, dahası söylem düzeyinde tercih edildiği varsayılan süreçlere uyumun, geliştirici yeniden üretimin önünde çoğu zaman ayak bağı olur. Kişiyi, grubu, camiayı, kendi gerçeğini ve yeni dönemin gereklerini algılamaktan, kabullenmekten uzak tutan bir söylem ve davranış tarzının açığa vurduğu bu alışkanlıklarda birbirine zıt ruh hallerine rastlamak mümkün. 'Zöğürt ağa' misali, evveliyatı varlıklı ama yeni hali yoksul kişinin davranış tarzında, alışverişinde, harcamalarında, çevresine yaklaşımında

kendini hala bir zengin gibi görmenin yıkıcı izleri tekrar tekrar nüksederken; 'sonradan görme' acemi zengin'in 'simide talim' alışkanlığı kendisini toplumun gözünde zaman zaman komik duruma düşürür.

'Zöğürt ağa'lık ya da 'sonradan görme'liğin değişik versiyonları ile siyasal yaşamda da hep karşılaşırız. Bazı tarihi tesadüflerin zamanında değerlendirilmesi neticesinde takdire şayan bir çıkış yapıp büyümüş, fakat sürecin yüzde yüz farklılaştığı yeni döneme ayak uyduramayıp kelimenin tam anlamıyla erimiş siyasal hareketler, sorunlara, başka siyasal kuruluşlara yaklaşımda çoğunlukla eski pozisyonlarına

göre hareket etmeye çalışırlar; ancak kendi kendilerine biçtikleri rol icraatla yüzleşince, hepten bunaltıcı siyasal sıkıntılar devreye girer.

Tersinden, koşulların elverişsizliği nedeniyle küçük doğmuş, zaman zaman orta kalıba yakın büyümeler görse bile, yılların küçük pratiğinin yarattığı alışkanlığın kaynaklık ettiği 'yetinme' psikolojisinin de etkisiyle sonuçta küçük kalmış siyasal hareketlerin, çoğu zaman büyümekten, büyük düşünmekten, büyük davranmaktan korktuklarını görürüz. Açılımların, büyümenin, 'küçük ama kendilerinin olan' elde-avuçta kalanı da alıp yutacağını, sosyal ve siyasal yaşama dair yaş-

lanmış kurgularını alt-üst edeceğine 'çaktıktan' sonra, kimseye pek bir zararı da faydası da kalmamış kapalı devre iletişim tarzlarını dokunulmaz bir tabu gibi savunma pozisyonuna geçerler. Bu pozisyondakilere göre, taşınan etiketin, altındaki kalitesinden ziyade adı önemlidir; bu ad altında yapılan işlerin kalitelendirilmesi, büyütülmesi sorununu dert etmeye lüzum yok(!), 'kotarmak' yeterlidir.

Ulusal özgürlük ve sosyalizm mücadelesi dediğin nedir ki!

Üç-dört ayda bir, 'siyasi pir'im gelir evime... Hoş bir yöresel akşam yemeği; hemen ardından kaçınılmaz çay saatinde devreye giren biraz sohbet; nelerin niçin asla yapılamayacağını kanıtlamaya yönelik bir-iki hoş/boş fıkra derken, tatmin edilen devrimci duygular... Hele bir de ertesi günün sabahında, iş-eş-aş'tan o an için çok sınırlı bir zaman dilimi aşırabilmiş, bir'ken hiç iki olmamış, siyasette 'sapa-sağlam yaşlanmış' üç-beş yoldaşla pirimin gözetiminde toplandık mı, işte sana siyasal faaliyet!

Örgüt/örgütlenme dediğin nedir ki!

Yaparsın -bir iki istisnayı aynı suratlardan bir kongre daha; alırsın altından kalkamayaçağın birkaç karar; atarsın çeyrek asırlık programa bir iki rütüş; yazılı temelin, başvuru kaynağın, tarihi dökümanın hazır! Hemen ardından yayınladığın sonuç bildirisiyle yarıtırsın çok sınırlı sayıda kişide çok sınırlı bir heyecan; sonrası eski tas, eski hamam... Ben,

Hele bir de ertesi günün sabahında, iş-eş-aş'tan o an için çok sınırlı bir zaman dilimi aşırabilmiş, bir'ken hiç iki olmamış, siyasette 'sapa-sağlam yaşlanmış' üç-beş yoldaşla pirimin gözetiminde toplandık mı, işte sana siyasal faaliyet!

sen, Apê Hesen; yine oluştururuz icra kapasitesi 'kepenk kapatmalık' altsız bir üst organ; buluşuruz aynı suratlar olarak kahve köşelerinde; hayıflanmayla geçen sohbetin ardından yine buluşuruz bir ay sonra, biraz daha karamsar ve bir yanımız daha çürümüş olarak... Böyle tekrar eder buluşmalar, her buluşmada -kazanç defterimizi açacağımıza- birini daha yitirmiş olarak... İşte sana örgüt/örgütlenme!

Yoldaşlık dediğin nedir ki!

Ezici çoğunluğu "kardeşiz ama ceplerimiz ayrı" felsefesini diğer toplum kesimlerine kıyasla en iyi derecede hayata geçiren; dayanışma ruhu bakımından, kendi aralarında 'altın günleri' düzenleyen mahalle kadınları topluluklarının da gerisine düşmüş; dava arkadaşının en sıkışık anında "bana da düşen bir iş olabilir" hesabıyla 'gerekçeli' kaçışları huy edinmiş; etkinlikte etkinliğe yüzyüze gelebilen; ara sıra bir devrimci kuruluşa girip çay içmeyi işten sayan; kendi yayını bile takip etmekten aciz insanlardan da olsa meydana getirirsin bir topluluk, kurarsın bireyler arasında ince iplikten 'cansız' bağlar, verirsin her birine birer kutsal ünvan... İşte sana yoldaşlık!

İllegalite dediğin nedir ki!

Saklırsın konu-komşudan

bile sosyalist düşünceni... Varsa bir açık etkinlik salarsın birkaç genci, kendin kuytuluklardan izleyerek... Öğrenci lideri ya da sendikal öncü olabilecek birkaç adayın varsa, buluşturursın onlara da verimsiz huyunu; çeker görüşürsün toplumdan uzak köşelerde, süreçte kısırlaştırırsın onları da kendin gibi, açık harekette öncü olursa 'kendisine hükmedebilme gücüm zayıflar' kaygısıyla...

Devletin kolluk güçlerinin seni kaale almayıp 'tuşlama' operasyonu yapmamasını, bağlarsın 'devekuşu' tarzı gizliliğinin sağlamlığına(!).. Sosyalist hareketin dönemsel hedeflerinin ve çalışma tarzının böylesi bir yöntemin kalıplarına sığmayacağını, bu yöntemin içeriğinin böyle yorumlanamayacağını bile bile, devletle ve daha önemlisi toplumla yüzleşmedeki çekingenliğini örtecek 'bulunmaz Hint Kumuşu' gibi dört elle sarılırsın bu yönteme; üstelik sosyalist fikirleri toplumla buluşturma gayretindeki sosyalistleri 'legalizm bataklığında debelenmek'le suçlayarak...

Hata ve sevaplarıyla, bütün bireysel gerçeklikleriyle toplumda dalmayan birkaç adam, seyrek aralıklarla kapalı devre bir iletişim, sınıf mücadelesine pek faydası olmayan 'kendi kendine' bir faaliyet; işte sana illegalite!

Yayıncılık dediğin nedir ki!

İlk denemelerini yapan xetir sehebi yazardan yazılarını yüklediği disketi alırsın, bilgisayara takırsın, yazının virgüline bile dokunmısın, ezberindeki iki-üç tuşa basırsın, aydınlar

çıktılarını alıp matbaaya koşu-
sın... Üç gün sonra koli koli
kitap ellerinin altında; işte sa-
na kitap!

Dergi ya da gazete mi? On-
lar şimdi daha basit. Açısın bir
web sitesi, otirisin Avrupa'nın
a kentindeki evinde bilgisaya-
rın başına, girisin internete,
devşirisin birkaç elakali hezır
xeber, yazdırısın Avrupa'da
Kürtçesini geliştirme şansı ya-
xalamış birkaç yeni yetme ya-
zara yazıyı... Him baskın ve
ceza riski yox, him ucuza pat-
li, him fazla adam gerektirmi,
him de yoldaşları ayaxta tut-
maya yari... İşte sana yayın!

Peki, literatürümüzden sa-
dece birkaçını seçip sıraladığı-
mız kavramların içeriğini layı-
kıyla doldurmak ile altlarında
özetin özeti biçiminde sırala-
dığımız kendi gerçekliklerimiz
arasında bir uyumdan söz edi-
lebilir mi? Elbette ki hayır!

(Bir yanlış anlaşılmayı önle-
mek için peşinen belirtelim:
Bu uyumsuzluk eleştirisinin
tek bir hedefi yoktur; adı ve
programı -kısmen ya da tama-
men- sosyalist, küçüle küçüle
örgütten örgütçüğe dönüşmüş
tüm siyasal yapı ve gruplar bu
eleştirel bakışın ilgi alanında-
dır.)

Sürecin hassasiyeti

Reel sosyalizmin kısa süre
önce ağır darbe aldığı, sosya-
lizmin insanlık adına üstün-
lüklerinin yine aynı insanlığın
gözünde tartışılır hale getirildi-
ği bir dünya ortamı ile; onca
ağır bedelle bugüne getirilen
ulusal ve toplumsal özgürlük
mücadelesinin devletin kara
kaplı kitabında çizili kırmızı

İçinden geçtiğimiz tarihsel ev-
re ve aidiyet duyduğumuz
topluma karşı sorumlulukları-
mızın bizlere yüklediği görev-
ler var. Sorumluluk bilinci,
arayışları; arayışlar yeni pro-
jeleri; yeni projeler yeni araç-
ları; yeni araçlar yeniyle do-
nanmış kadroları gerektiriyor.

çizgiler çerçevesine hapsedil-
diği ülkemiz ortamının yüklü
toplumsal sorunları, tüm dün-
yada olduğu gibi bizde de sos-
yalistleri yeni ve kapsamlı çö-
züm arayışlarına itti/itiyor.

İçinden geçtiğimiz tarihsel
evre, üzerinde yaşadığımız
coğrafya ve aidiyet duyduğumuz
toplum ile insanlığa karşı
sorumluluklarımızın biz sosya-
listlere yüklediği görevler var.
Sorumluluk bilinci, arayışları;
arayışlar yeni projeleri; yeni
projeler yeni araçları; yeni
araçlar yeniyle donanmış kad-
roları gerektiriyor. Sürecin bir-
birini tamamlayan bu ögele-
rinden her biri çok önemlidir;
bir veya birkaç ögeye 'daha az
önem' atfedilmesi durumunda
kurgunun tamamının çökece-
ğini ya da iddiasız 'herhangi
bir' kurgu niteliğine bürünece-
ğini bilmemiz gerekiyor. Ve
tarihin bu kesitinde değişim
artı yeniden üretimle doğru
orantılı olarak "yenilenmek"
zaruri bir görev oluyor.

Toplum mühendisliği adına
üretilen projeler bazen kısmi
yenilenmeleri bir ihtiyaç hali-
ne getirir, ancak bazen büsbü-
tün yenilenmek bir zorunluluk
olur. Söz konusu yenilenme-
nin seviyesi, projenin bir onarı-
m projesi mi, yoksa yeni bir
yapılaşma projesi mi olduğuna
bağlı olarak değişir. Bir onarı-
m projesi için kısmi yenilen-
me yeterli olabilirken, amaca
giden yol ve araç konusunda

üretilen proje yepyeni bir pro-
je ise, mücadele sürecini algı-
layıştan kadroların donanımı-
na kadar büsbütün yenilen-
mek kaçınılmaz olur.

Her yeni, aynı zamanda bir
eskinin varlığının da gösterge-
sidir; çünkü yeni kavramı, eski
ile kıyaslanmayı gerektirir; ya-
ni yeni, eskiye göre yenidir.
Dolayısıyla her yeni, bir eskinin
üzerinde şekillenir. Bu şekil-
lenmede yenilenmeye ayak
bağı olmayan, işlevli, dahası
teşvik eden eski değer ve biri-
kimler titizlikle korunur. An-
cak yenilenmenin önünde bir-
rer ayakbağı haline gelmiş, ye-
ni bir yapı için hiçbir işlev gö-
remeyecek kadar çürümüş ya-
pı malzemeleri ise, 'son kulla-
nım tarihi geçmiş'lerin arasın-
daki yerine postalanır. Ya bu
malzeme postalanmaz, dahası
koruma altına alınırsa?.. İşte o
zaman, kullanılan eski araç ve
malzemeye dair aidiyet duy-
gusunun beraberinde getirdiği
eski alışkanlıklar devreye girer
ki, eskisi zaten kaybedildiği gi-
bi, yeniyi başarmak da müm-
kün olmaz.

Eski alışkanlıklarda diret-
mek çoğu zaman kasti olma-
yan bir tutumun dışavurumu-
dur, ancak bazen de 'hesap-
kitap' işidir. İşlevsizleştiği, su-
ya-sabuna dokunmadığı için
bireysel yaşam düzenine de
'zararsız' hale gelen 'eski'de
diretmek, 'hayır duası'na alışık
bazı kişilerin işine de gelir.
Yeniye ikna etmede en çok
zorlanacağımız kesim de bu-
dur, çünkü alışkanlıkları kü-
çük bireysel çıkar kaygılarıyla
harmanlamış ve bunun siyase-
tini yapmaktadırlar. Eski alış-
kanlıkları bu harmanlanmış si-
yasetin dışında, sadece araç

ve malzemeye dair küçük olması gereken aidiyet duygularını biraz abartarak öne çıkararakları ikna etmek ise biraz zaman alabilir, ama çok da zor değil.

Önceki varlığı konusunda pek bilgiye sahip olmadığımız patatesin, insana faydalı bir gıda ürünü olarak ilk keşfedildiği yer Amerika'dır. Gıda değerini ve tarımındaki kolaylığı göz önünde bulunduran dönemin yönetimi, anavatanında patatesin ekimini teşvik için köylüyü bilgilendirme yoluna gider. Tarımdan sorumlu devlet görevlileri heyetler halinde köyleri gezerek, köylüyü patates ekimi için ikna etmeye çalışırlar. İkna seanslarında destekleme vaatlerini bile sıralarlar. Ancak hiçbir ikna turu ve vaat, köylüyü eski ürünlerini ekme alışkanlığından vazgeçirmeye yetmez. Mercimek, buğday, arpa, pirinç varken, bu patates de nereden çıkmıştı!.. Yöneticiler bu sorun üzerine bir süre kafa yorduktan sonra, akıllarına 'şeytani' bir çözüm gelir. Bir devlet arazisine patates ekip, etrafını tel örgülerle çevirirler. Yetmez, tel örgülerin etrafına bir de askerleri dikerler. Nöbet tutan askerlerle korunan bu arazinin yanından tarlasına, bahçesine giden çiftçiler sormaktan kendilerini alamazlar: "Bu arazide ne var ki, neyi koruyorsunuz?" Önceden tembihlenmiş askerlerin cevabı hazır: "Yeni bulunan bir sebze, insana çok faydalı diyorlar." Çiftçilerin hemen peşinden sordukları "Adı ne bu sebzenin?" sorusuna ise askerlerin cevabı: "Patates." Rivayete göre, yönetim ancak

Deyim yerindeyse, şimdi okyanusa açılma hazırlığında yız; daha önce küçük tatlı sularda işimizi önemli oranda gören kayıklarımızla okyanusa açılmayız. 'Tebdili araç'ta fayda var; şimdi büyük gemiyi inşa etmenin tam zamanı...

bu şekilde, yani önce arazisine girmeyi yasaklayarak bu ürünün önemine dikkat çekmeye çalışmış ve kısa sürede çiftçileri patates tarımına yönlendirmeyi başarmış...

Evet, eğer eski alışkanlıklar bireysel çıkar kaygılarından uzak ve biraz da bu hikayedeki gibi 'çiftçiçe' ise sorun yok; ancak temiz duygularla yüklü bu kişilerin, yeniye ikna olmak için bizden de bazı yasaklar veya yeniye dikkat çekici daha ilginç tedbirler beklentisine girmeleri gerekmiyor. Yüksek aidiyet duygusunun araçlara değil, amaca dair bir duygu olması gerektiğini bilince çıkarmaları yetecek.

***

İnsan psikolojisidir; kişi/kişiler toplum adına ortaya attıkları projenin büyüklüğünün, ciddiyetinin ve gereklerinin bazen kendileri bile tam olarak farkında olamazlar. Bu tam farkında olamama durumu, toplum mühendisliği adına bizzat ürettikleri 'yeni'ye ayak uydurma noktasında kişiyi/kişileri gerekli olan hareket kabiliyetinden yoksun bırakır, çaplı yeni projenin çaplı bireyleri olmalarının önünde bir engel haline gelir.

Evreni bilimin aydınlatıcılığında yorumlamalarına ve insanlık adına bir üst toplumsal

aşamayı savunmanın düşünce sistemlerinde yarattığı doğal üstünlüğe rağmen sosyalistler/komünistler de bu genel insan psikolojisinden muaf değildir.

Reel sosyalizmin çöküşünün üzerinden 15 yıl geçti. Bu büyük tarihsel hezimetin ilk yıllarının şoku ve karamsarlığı, şimdi yerini, kapitalizme karşı dünya çapında 21. yüzyıla özgü bir mücadele tarzı ve yeni küresel bir devrimci dalganın yaratılması arayışlarına bıraktı. Sosyalist siyaset ve mücadelesinin ezici bir oranda terkedildiği, ancak sosyalist kadroların varlığını sürdürdüğü ülkemizde de bu küresel arayışa paralel olarak başlatılan yeni sosyalist hareket girişimi, yer yer girişimin aktivistlerinin bile tam farkında olamayacağı kadar -elbette ki başlatıcılarının şimdiki gücünden de bağımsız olarak- büyük bir girişimdir. Bu nedenledir ki, tanıtıma yönelik performansın çok üzerinde bir ilgi görmüş, kadro faaliyetinin hiç olmadığı kentlerden bile girişime katılımlar olmuştur. Kürtlerin Kuzey'de şimdi bir tıkanma yaşayan ulusal ve toplumsal özgürlük mücadelesine yeni bir soluk getirmeye aday olduğu gibi, sosyalist uyanış bilinciyle yeni bir aydınlanma dalgası yaratmaya da aday olan Mezopotamya Sosyalist Partisi (MESOP) Girişimi, mevcut ortamda toplumun önüne konulmuş en ciddi proje taslağıdır.

Yeni, ciddi, büyük... Girişim'in taşıdığı bu özellikler, aktivist ve heveslilerinin de yenilenmeye açık, ciddi ve büyük olmalarını gerektiriyor. Çünkü büyüğe adım atmak,

düşüncede de, davranışta da büyümeyi zorunlu kılıyor. Büyüyerek yol katedebilmek ise ancak büyük araçlarla mümkün olabiliyor. Uzun bir yolculuğa yeni start veriyoruz ve 'bir ayağı çukurda' araçlarla bu yolculuğa çıkılmaz.

Deyim yerindeyse, şimdi okyanusa açılma hazırlığında-yız; daha önce küçük tatlı sularda işimizi önemli oranda gören kayıklarımızla okyanusa açılmayız; dev dalgalar kısa sürede yutar, köpek balıklarına kolayca yem oluruz. Dolaşısıyla 'tebdil-i araç'ta fayda var; şimdi büyük gemiyi inşa etmenin tam zamanı...

Gemiye taşınırken, yaşlı annelerimizin 'günü gelir işe yarayabilir' düşüncesiyle kilerdeki bir köşede üst üste yığıldıkları kavanozlar misali içi uzun süredir bomboş, gerçek değeri ve 'sırdaş'lığı sadece annelerimizin kendi kendilerini avutmasından ibaret malzemeye de pek gerek kalmayacak. İnşa etmeyi başardıkları gemiye değişik ırmaklardan gelip binen yolcuların, gerektiğinde yeni kilerde daha büyük ve daha kalıcı ortak bir 'sır sandığı'nı da yaratabilecekleri-

Bugün bu gerçeği, sosyalizm davasının emektarları olarak 'günaha gireriz' türünden yersiz korkulara takılmadan, açık açık ve cesaretle dillendirmek, büyük sosyalizm mücadelesinin kendi gerçek kulvarında yürütülmesinin önünü açmaya yarayacaktır.

ne güvenilmelidir.

Peki, kayıklarımız ve kilerde boşalmış kavanozlarımız hiç mi bir işe yaramamıştı; bu araç ve malzemelerimiz başından beri işlevsiz ya da boşuna mıydı? Hayır! Mücadele tarihimizin bir döneminde, özellikle 20. yy'ın son çeyreğinde, ırmaklarda gezindiğimiz yıllarda son derece iyi işlevler yüklenip bizleri bugünlere, okyanusa açılan eşiklere taşıdılar. Ve bu anlamda, bu araç ve malzemelere çok şey borçluyuz. Ancak günümüzün ihtiyaçlarına cevap vermektense artık çok uzaklar, üstelik büyümeye/büyütülmeye açık yapılar olma vasıflarını da bir süredir önemli oranda yitirdiler. Bugün bu gerçeği, sosyalizm davasının emektarları olarak 'günaha gireriz' türünden yersiz korkulara takılmadan, açık açık ve cesaretle dillendirmek,

büyük sosyalizm mücadelesinin kendi gerçek kulvarında yürütülmesinin önünü açmaya yarayacaktır. Ve finish çizgisine halen çok uzak bir maraton olan sosyalizm mücadelesinin bu tarihi diliminde en anlamlı davranış da budur.

Sosyalizm adına asıl 'günah' haline gelen ise; büyük sosyalizm idealini küçük grupçukların kendi kendilerini kandırmalarından ibaret darlıklarına hapsedmeyi teşvik eden, günümüzde en belirgin işlevi sosyalist kadroları kemirmek olan, toplum nezdinde meşruyet kazanmanın ve iktidarlaşma projelerinin birer engeli haline dönüşmüş eski yapılaşma ve ilişki tarzını kutsamak, bu tarzı koruma altına almayı bir bireysel 'iman tazeleme'/'yiğitlik'/'kararlılık' gösterisine dönüştürmeye çalışmaktır.

MESOP'un Antep, Adıyaman ve Urfa panellerinde Sinan Çiftyürek yoldaşın da dile getirdiği gibi "Zamanla aşılan her şey yanlış değildi; doğru düşünce ve araçlar da gün gelir aşılar, işlevsizleşirler."

Ve burada anlatılmak istenen bizim hikayemizdir...

Toplumsal sorunlarda kolaycı yaklaşımlar üzerine

✍ Ferit Söker

Kolaycı yaklaşımlar, içerdikleri basit görüşler ve bu görüşlerin özüne uygun olarak ortaya konulan tavırlar olarak birer olgudur. Toplumsal hayatla başlamış, hayatın gelişmesine paralel olarak gelişme göstermişlerdir. Günümüzde de toplumsal hayatın bir parçası olarak varlığını devam ettirmektedir. Toplumsal hayatın varlığı ve gelişmesine bağlı olarak varlığını ileride de sürdürecektir.

Toplumsal sorunlar bağlamında birer sorun olarak üzerinde tartışma ve açıklamalar yapılmıştır. Birer olgu ve kavram olarak özünün bilimsel tanımını yapılmış, varlık ve etki biçimleri konusunda bilimsel bilgiler ortaya konmuştur. Ancak tarihin her devrinde yeniden varlıkları, çeşitli etki biçimleri ve yarattığı olumsuz sonuçlar, insanlığın önüne tekrardan bir sorun olarak gelmiştir. İnsanların temelsiz ve yanlış görüş ve yapılanları olarak, eşdeyişle bir insan çabası olarak yine insanların çözüm çabalarını gerektiren bir sorun olarak varlığını devam ettirmektedir.

Bundan ötürü sorun üzerinde yapılan açıklama ve tartışmalar, ortaya konulan çabalar

sıkıcı ve bıktırıcı olsa da boş birer açıklama ve çaba olarak görülmemeli. Gerçek bir sorun olarak, ciddi ve somut olarak gündeme alınmalıdır. Toplumsal gelişmeyi tehdit eden bir işlevi olduğu kavranmalıdır. Ona karşı kesin, açık ve net bir mücadele verilmelidir.

Kolaycı yaklaşımların belli başlı bazı önemli özellikleri

Doğada olduğu gibi toplumsal varlık ve onun gelişmesi yasalara bağlıdır. Toplumsal gelişmeyi, toplumsal varlığın bağlı olduğu bu yasalar gerçekleştirir, düzenler, yönetir ve belli sonuçlara götürür. Bu yasalar nesnelidir, eşdeyişle insanların bilincinden bağımsızdır. Doğurduğu zorunlukları içerirler. Zorunlulukları ile birliktedirler, eşdeyişle zorunludurlar. İnsan ve insan bilinciyile ilişkilerinde temeldirler, birincidirler. O nedenledir ki belirleyicidirler.

Bu yasalar yaratılmaz, değiştirilemez ve yok edilemezler. İnsanlar ve eylemleri iradeleri dışında bu yasalara bağlıdır. İnsanlar, bilinçleri ile bu yasalar arasındaki ilişki asıl olarak nesnelidir. Eşdeyişle in-

sanlar, isteklerine bağlı olmaksızın zorunlu olarak bu yasalarla ilişki içindedir.

Önemli olan insanların ve yasaların ilişki içinde karşılıklı tutum ve davranışlarıdır. İnsanlar, yasaların bilgisine sahip değil, zorunlu ilişki içinde yasaların tutsağıdır. Yasaları meydana getiren nedenler vardır. Ayrıca yasaların içinde işlendiği, işlemelerinin hızlanıp yavaşladığı koşullar vardır. İnsanlar bu yasaları, onları meydana getiren nedenlerin bilgisini elde etme, işleyişlerini kendi amaçlarına uygun hale getirecek elverişli koşulları yaratma mücadelesi verir.

Bu yasaların ve yaratan nedenlerin bilgisini kazanıp işleyişlerine elverişli koşulları yarattıklarında yasalara egemen olurlar. Yasaları kendi hizmetlerine alıp, yararlarına kullanırlar. Tutsak olmaktan, amaçladıkları kendi toplumsal gelişmeyi yöneten gerçek anlamda özgürlük durumuna yükselirler.

Bu yasaların bilgisine ulaşmak, amaçlarına hizmet edecek biçimde işleyişini sağlayacak olan koşulları yaratmalarıyla, toplumsal gelişmenin zorunlu koşulu olarak diyalektikçe

girmiş olurlar. Toplumsal gelişme de kendini sağlayan öznel etmeni diyalektik olarak sınırsız geliştirecektir.

Toplumsal gelişme yasaları karşısında olması gereken doğru tutum bu iken ve önemli olan nokta bu iken, insanların tutumları her zaman ve her yerde böyle olmamıştır.

Ne yazık ki insanlar yasalarla olan ilişkilerini faaliyet konusu yapmamış, ilişkiler özerlerini ilgilendiren bir olgu olmamıştır. Yaşama, yaşam içindeki yerlerine bu temel ilişkileri dışında bakmış, faaliyet sürdürmüşlerdir. Açıkçası hep kolaycı yaklaşımlar sergilemişlerdir. Bundan ötürü de bilgi adına bilgisizlik, eylem adına eylemsizlik, değiştirme çabaları adına değişmeyi gerçekleştir-meyen çabalar olarak sorunlara, sorun olarak sorun katmışlardır.

Kolaycı yaklaşımlar adına önerilen görüş ve takınılan tutumlar, toplumsal sorunların çözümünde çözümsüzlüktür. Çözümsüzlükte inatçı ısrardır, derin çırpınmadır. Çözümsüzlük balonlarını uçurup, hayal dünyasında eğlence bulmaktır.

Her şeyin birbirine bağımlı olduğu, birlik ve bütünlük niteliğine sahip olduğu anlayışından tamamen uzaktırlar. Toplumu doğadan, bilinci toplumsal varlıktan, süreçleri aşamalarından ayrı tutarlar. Siyaseti ekonomiden, felsefeyi uygulamadan, pratiği teoriden soyutlarlar.

Özelle geneli, soyutla somutu, içerikle biçimi, nesneyle öznenin bağımlılıklarını kurmaz; bunları birbirinden ayırarak karşılaştırır, bunlardan birini egemen olarak alır, diğerini unuttur.

Doğada olduğu gibi toplumsal varlık ve onun gelişmesi yasalara bağlıdır. Toplumsal gelişmeyi, toplumsal varlığın bağlı olduğu bu yasalar gerçekleştirir, düzenler, yönetir ve belli sonuçlara götürür. Bu yasalar, insanların bilincinden bağımsızdır.

Örneğin; bilgilenme sürecinde duyulur verilere başvurulur. Bunların yetersizliğine al-dırış etmez. Elektrik ışık verdiğini görür. Ancak ışığın saniyede üç yüz bin km yol aldığını öğrenmek için düşünce tasarımına başvuramaz.

ABD'nin Irak'a girişini işgal diye nitelendirir. ABD emperyalizmdir. Emperyalizm deyip, işgalin özü ile ilgilenmez.

Rusya'da okul katliamı olmuştur. Olayı terör ve katliam olarak alır. Nedenleri ve sonuçları onun için sorun değildir.

Günümüzde toplumsal gelişmelerin yol açtığı genel nesnel değişikliği bilince çıkararak uluslararası egemen güçlerin dünyada nesnel şartları hazırlama seferberliğine giriştiğinin farkında değildir. Dünyada bugün olup bitenlerin nesnele, özeline genele dönüşmesi olduğu diyalektik noktasına kör kalmıştır.

Bağımlılık ve bütünlüklü niteliğinin bir değer olduğunu fark edip algılamadığı, kavramayıp uygun çabalara ters düştüğü için tek yanlıdır, sınırlı ve dogmatiktir. Birleştirici değil, dağıtıcıdır. Güçlü değil, zayıftır. Toplumsal sorunların çözümünde başarısızlıktır.

Karşılıklı etki süreci üzerinde bir bilgiye sahip değildir. Nesnenin, olayların ve süreçlerin varlığının ve hareketlerinin bir karşılıklı etki olduğunu bil-

mez. Etkileşimsel bağımlılık konusunda bilgi sahibi değildir.

Etkenlerin değişik varlık biçimlerinde varlıklarını sürdürebileceğini, etkenlerin değişik biçimlerine uygun etki biçimlerini yarattığını, çeşitli etki biçimlerinin olduğunu düşünmez. Etkenlerin etki biçimlerine uygun olarak ilişkileri değiştirdiğini, yeni ilişki biçimleri yarattığını anlamaz, böyle değişiklikleri fark etmez.

Örneğin; kapitalist sistem ile sosyalist sistem, ulusal kurtuluş ve işçi sınıfı arasındaki etki biçimi olan çatışma ilişkisi, ayrı tarafta olan bu farklı etkenleri de etkileyerek, etkenlerin yeni biçim kazanmalarına yol açmışlardır. Etkenlerin yeni biçimleri, ilişkilerde yeni etki biçimleri yaratmıştır.

Çatışmalı, dışlayıcı varlık biçimlerinin yerini, karşıtını üretmek entegre olma biçimi almıştır. Entegre olma yoluyla karşıtını aşma varlık biçimi ve etki biçimi tarihin yeniden bir çıkış biçimi olmuştur. Silahlı çatışma yerini silahsız gelişmeye bırakmıştır. Temelde yeri ikinci olan, soğuk savaş şartlarının gereği olarak birinci sırayı alan siyaset, yeni dönemde normal sırasına dönerek yerini zaten birinci sırada olan ekonomiye bırakmıştır. Silahsız, ekonomik ve dolayısıyla toplumsal gelişme nesnel olarak tarihin yeni biçimi olarak kendi belirtisini ortaya koymuştur. 2000 yılları sadece bir yüzyıl değişikliği değil, özünde insanlar arası, bundan ötürü de sistemler ve farklı güçler arası ilişkiyi temel alan emeğin gelişme devridir.

Kolaycı yaklaşımlar sadece bu olayda bile derinliğe inme

yeteneğine çok uzaktır. Bunlara ait gözlemleri, açıklamaları, tutumları ve davranışları çok yüzeyseldir. Yüzeysel çözümlerle boğulmuştur.

Toplumsal yapıyı gelişmelerden, gelişmeleri süreçlerinden ve biçimlerinden soyutlamayı temel alır

Toplumsal hayattaki nesne, olay ve süreçleri hareketsiz ve değişmez görür. Elli yıl önce nesne, olay ve süreçleri nasıl görmüş ve algılamışsa ve onunla ilgili neyin yapılması gerektiğini önerip ortaya koymuşsa, şimdi de aynı noktadadır. Gelişmenin nesnellliğini görmez, bilmez.

Gelişmenin nicelik ve nitelik yanlarının olduğunu, bunların birbirini gerektirdiğini bilmez. Tepeden inmecidir, anidir. Süreç ve koşullar işi olduğunu bilmez.

Hazırcıdır, hazırlık yapmaz. Toplumsal gelişmede nesnel koşulları yaratmaz, desteklemez, hazır bilinçle, subjektif bilinçle savurganca tüketici olur.

Toplumsal gelişmede nesnel koşulların hazırlanmasını objektif bir gelişme olarak görmez, desteklemez. Nesnel koşulların yaratılıp olgunlaşmasını, olumlu gelecek için gerekli olan güçlü öznel etmenleri hazırlayan maddi, eşdeyişle pozitif gelişme olarak görmez.

Örneğin bugün küreselleşme adında meydana gelen gelişmelerin, sadece açlık, işsizlik, baskı, işgal vb çirkin yüzünü görür. Ancak küreselleşmenin sevinçle karşılanması gereken pozitif gelişmeler yüzünü hiç de göremez.

2000 yılları sadece bir yüzyıl değişikliği değil, özünde insanlar arası, bundan ötürü de sistemler ve farklı güçler arası ilişkiyi temel alan emeğin değişme devridir. Kolaycı yaklaşımlar sadece bu olayda bile derinliğe inme yeteneğine çok uzaktır.

Kolaycı yaklaşımlar karşıtların birlik ve savaşımlı bilgisine de sahip değildir

Karşıtlar arası ilişkide savaş ve barışı birlikte görmez. Bunların birbirinin yerine geçtiğini farketmez. Savaşı temel alır ve sonsuzlar. Ya da tersinden barışı asıl ve sonsuz sayar ve davranır. Savaşın tarihsel olduğunu, bir başlangıç ve sona sahip olduğunu veya bütün dünyada sosyalist sistem kurulunca yok olacağı şeklinde basit düşünür.

Barışı gerçekleştirecek koşulların varlığı ile barışı engelleyen koşulların yokluğunun sadece bir dünya devriminden sonra olabileceği görüşü egemendir onda.

Başka bir durumda barışın savaşa, savaşın barışa geçiş - zaman ve koşulları açısından diyalektiğine sahip değildir.

Örneğin bugün küreselleşme adında dünyaya yeni çeki düzen verme olayları da, barışı gerçekleştirecek, barışçı gelişmeyi sağlayacak, bütün dünyada toplumsal yapıyı barış sürecine sokacak koşulların yaratılması, barışçı toplum yapısı, barışçı gelişmeyi engelleyen koşulların yok edilmesi -yokluğu- sürecini başlatmıştır. Bu süreç nesnedir, kaçınılmazdır. Gerilemelere rağmen ilerlemesi asıldır. Bu yeni süreçte savaş tamamen ortadan kalkmasa da

artık olanaksız hale gelmektedir.

Yukarıda belirtilen özelliklerinden ötürü, özünde toplumsal sorunların çözümü yoluyla sağlanan gelişmede engel teşkil eden kolaycı yaklaşımlar, Kürtler arasında da her zaman, her şartta daha ağırlıklı olarak var olmuştur.

Kürt varlığının kısa tarihi ve Kürtlerde kolaycı yaklaşımlar

K. Mezopotamya'da Kürt varlığının kısa siyasi tarihi:

Konunun anlaşılması için, Kürt varlığının uzak geçmişine gitmeden, Kürtler açısından önemli olan Türkiye'de kurtuluş savaşı adındaki tarihsel olayın bir başlangıç noktası olarak ele alınmasının yararlı olacağı kanısındayım.

Türkiye'de kurtuluş savaşı, emperyalist işgal ve içe dönük mücadelenin yarattığı bir fiili ortam içinde tabandan gelmeyen, tepeden başlatılan, düzenlenen, örgütlenen ve yönetilen, dış sınırlamalara ve emperyalizme karşı yürütülen biçimsel bir bağımsızlık hareketi olmuştur. Neye bağımsızlık değil, nereden bağımsızlıktır. Gerçek anlamda özgürlük ve gelişme gücüne sahip değildir. Bu harekette Türk egmen sınıfı hareketin başlatıcısı, düzenleyicisi, örgütleyicisi, yöneticisi durumundadır. Kürtler bu hareketin fiili destekleyicisi olarak sadece katılımcıdır. Örgütlenme, yönetme ve yürütmede Kürtler irade, istem, güç ve karar sahibi değildir. Kurtuluş savaşı sonunda gerçekleşen devlet, Kürtler açısından dışsal bir olgu olması gerekirken, yeni devlet Türklerin ve Kürtlerin ortak içsel olgusu olmuştur.

Ancak içsel faaliyetlerinin oluşmasına katkıda bulunan TC devleti, bir dış olgu olarak Kürtlerin karşısına dikilmiştir.

Kürtler, nereden özgürlüğü neye özgürlüğe, eşdeyişle biçimsel özgürlüğü gerçek anlamda özgürlüğe dönüştürmeyen 'kurtuluş'un sağladığı TC devletinden, verilmeyen hak ve özgürlüklerini iradeyle isteme yerine, verilmedikleri için halen devam ettirdikleri sitemde bulunmuşlardır. Gerçek anlamda hak ve özgürlüğü içermeyen siyasi yapılanmadan, imkansız olan hak ve özgürlük siteminde bulunmuşlardır. Kurtuluş savaşına örgütlü ve yönetici olarak girmediklerinden ötürü işledikleri hatalara, kurtuluşun ortaya çıkardığı devletten hak sitem etmeleriyle düzeltilmesi imkansız hatalar eklemiştirler.

Olması mümkün olmayan sitemler yerine gelmeyince de Şeyh Sait, Ağrı, Dersim gibi bir takım gösterişlerde bulunmuşlardır.

Bu gösterişler ağırlık olarak kendiliğinden, yerel, gelip geçici, birlikten uzak, birbirinden kopuk olduğu gibi, yenilgiye uygun özellikler taşımışlardır. Bu hareket birbirini tamamlayan, birbirini geçisi olan, bundan ötürü de gelecek vaadeden değil; ağaların, beylerin yönetiminde, kısmen aydınların içinde yer aldığı bir kargaşa hareketi olmuştur. Sonuçta kazanan ve önünü açan örgütlü devlet gücü olmuştur.

1940-1960 yıllarının durgunluk ve sessizlik evresinden sonra, 1961 siyasi müdahalesi ve onun yarattığı sonuçların bir ürünü olarak Kürtler'de yeniden bir hareketli dönem başlamıştır. Bu hareketlilik içten

Geçmişten kopuk, geleceğe umut taşıma olanağı olmayan, halk kitlelerini fiili olarak içermeyen tahsilli küçük burjuva hareketi, 12 Eylül darbesi ve çok yönlü müdahale karşısında bilinçli ve yürekli bir duruş sergileyememiştir.

ziyade kendileri için dışsal olan Türkiye'deki siyasi değişikliğin neden olduğu bir sosyal uyanış ile ortaya çıkmıştır.

Bu sosyal uyanış ideolojiye kaymış, ideoloji uçlaştırılmış, sosyal ve ekonomik temeller üzerine kurulan bilimsel bir hareket yaratamamıştır. Bu sosyal uyanış ne köylünün, ne işçi sınıfının, ne de şehir küçük burjuvalarının yani halkın fiili katılımını sağlayamayan, sadece okumuş ve okuyanları içine alan bir hareket yaratmıştır.

Kürtlerin tarih içinde tecrübe kaynağı ve aktarımı olmayan geleneğine uymuş, sosyal uyanış ve onun yarattığı hareket geçmişten kopuk olmuş, kendi egemen sınıflarını ayırım yapmaksın reddetmiş, hareketin dışında tutmuştur.

Geçmişten kopuk, geleceğe umut taşıma olanağı taşımayan, halk kitlelerini fiili olarak içermeyen, tahsilli küçük burjuva hareketi, 12 Eylül 1980 darbesi ve çok yönlü müdahale ve yeniden yapılandırma temel çabaları karşısında bilinçli ve yürekli bir duruş sergileyememiştir. Değerlendirilmesi gereken, ancak eleştiriye konu yapılması bile yanlış olan böyle bir tahsilliler yapısının ve işleyişinin direnç göstermesi mümkün değildir. Varlığı ve yokluğu şüphe konusu olmuştur.

Kurtuluş savaşından 12 Eylül müdahalesine kadar geçen

süre içinde bütün Kürt gösteriş hareketleri bastırılmıştır. Yine bu süre içinde Kürt feodal, yarı feodal güçleriyle ekonomik, sosyal, siyasal ilişkiler geliştirilmiş. Bu ilişkiler sonucunda Kürt feodal, yarı feodal serveti eritip yok ederek, Kürt burjuva sermayesine dönüşmesini büyük oranda önlemiş. Kendisi Kürt, sermayesi Türk olan bir sermayeyi Kuzey Mezopotamya'da yaratmıştır.

Yine bu süreç içinde Kuzey Mezopotamya'da yerleştirilen ekonomik, hizmet, sosyal kurum ve kuruluşlar üzerinden Kürtlerle kurulan çok yönlü temel ilişkilerle TC devleti ve ülkesi yine Kürtlerin özü haline gelmiş, getirilmiştir.

Kürt gösteriş hareketlerinin bastırılması, K. Mezopotamya'da Türkiye sermayesinin yaratılıp egemen hale getirilmesi, Kürt halkının özelliklerinin eritilmesinin başlamasında belli yol alınması, TC devletine Kürt sorununda belli değerler taşıyan momentler kazandırmıştır.

12 Eylül 1980 sonrası Kuzey Mezopotamya'da Kürt varlığı

Geçmişte İngiltere için Hindistan, Fransızlar için Cezayir gelişme sorunu olarak artı değer elde etme alanlarıydı. Bu örnekler çoğaltılabilir. Genellemen yaparak Kuzey Mezopotamya da Türkiye'nin artı değer alanıdır. Türkiye-Kuzey Mezopotamya ilişkisi bir sömürü ilişkisidir demek gerçeği ifade etmiyor. Bu ilişkileri özdeş tutmak saçmalaktır.

Kuzey Mezopotamya, Türkiye'nin bir gelişme sorunu olarak tutulmamıştır. Türkiye'nin varlık sorunu olarak resmi temel politikalara alınmış-

tır. Türkiye'nin varlığının bir önemli etmeni olarak görülüp tasarlanmıştır. Varlık sorununu gelişmenin sorunu olarak almak, özdeş tutmak gerçeğe aykırıdır.

12 Eylül 1980 müdahalesi, Kuzey Mezopotamya'yı kendi varlık sorunu olarak gören Türkiye'ye Kürt varlığını entegre etmede yeni bir tarihsel fırsat vermiştir.

Daha önceki süreçte Kürt varlığını eritip entegre etmede yol almış olan Türkiye rejimine, küreselleşme denilen konjonktür kolaylık sağlamıştır. Bu sorundaki temel faaliyetlerinde küreselleşme konjonktürü rejime destek olmuştur. Kürt varlığının eritilip entegresi, yeniden yapılanması hem Türkiye'nin hemde küreselleşmenin örgütlü ortak hedefi ve çabası olmuştur. Yeni tarihsel yapılanmada Kürtlerin özüne yer yok.

12 Eylül 1980-1984 yılları arasında Kürt varlığının eritilme ve entegresi için uygun yapılanmasının koşulları yaratıldı. Engel koşullar yok edildi. Küresel güçler ve Türkiye'deki sistem, Kürt varlığında kendi karşıtını üretmek, ürettiği bu karşıt aracılığıyla Kürt kitlesini avlanacak maceracı hareketlere itti. Terör, şiddet yoluyla Kürt kitlesini sindirdi, midesine oturdu. Kürtlerin kedisine ait yaşamı sona erdi. Varlığı tamamen rejimin keyfine bağımlı oldu.

Kürt halkı korkunç eziyetlere uğramamak için devlet güçlerinin bütün buyruklarını hemen yerine getirmek veya kendi cephesi olarak ileri sürülenlerin başındakilerin yönlendirmelerine uymak zorunda kalmıştır. Hak için ortaya çıkan kitleler artık kendisi

Kuzey Mezopotamya, Türkiye'nin bir gelişme sorunu olarak tutulmamıştır. Türkiye'nin varlık sorunu olarak resmi temel politikalara alınmıştır. Türkiye'nin varlığının bir önemli etmeni olarak görülüp tasarlanmıştır.

değildir, tek başına hareket yeteneğini kaybetmiştir. Yaşam, her yönüyle mutlak bir uşaklığa dönüşmüştür. Hem gelişen kapitalizmin kölesi olmayı, hem de Kürtlükten vazgeçmeyi, hatta ona karşı gelmeyi kabul etmiştir. Öyle ki, bundan daha kötüsü düşünülemez.

Sözde barış adına köle olma ve kendinden vazgeçme, kendi varlığına karşı mücadele yoluna girmiştir.

Baskı, terör ve şiddetten sonra yaşam sözde barış ortamında daha renkli olmuştur Kuzey Mezopotamya'da. İşsizlik, açlık, serserilik, hırsızlık, fuhuş yaygınlığı, hayat pahalılığı, spor bağımlılığı, uyuşturucu, sözde entellektüel faaliyetler... İçine girilen büyük boşluk, Kürtlük ve ileri olma ruhlarının erimesi, bütün bunlar iç içe yaşıyor. Eritme ve entegre etme politikalarının güdümünde ve hiçbir direnç belirtisi olmadan...

Küreselleşmenin bu çirkin işleyişi sürüyor K. Mezopotamya'da. Küreselleşmenin pozitif gelişmeleri bu topraklara yansımıyor. Küreselleşme ve Türkiye sistemi Kürtlerin eritilme ve entegresinde birlikte işliyor. Kuzey Mezopotamya, Güney Kürtleri'nin aksine küreselleşmenin pozitif gelişmelerinden yararlanamıyor. Yabancılaşma iki yönlü işliyor. Hem Kürt insanını insan olmayan duruma sokuyor, hem de Kürt halkını

özüne yabancılaştırarak Kürt olmayan Kürt durumuna sokuyor.

Kürtlüğe karşı uluslararası güç, çok ayaklı, çok elli ve o kadar da kafa olarak yabancılaşma ve entegreyi tamamlama işinde birlikte çalışıyor.

Kuzey Mezopotamya'da kolaycı yaklaşımlar

Politik sahada dolaşan Kuzeyli Kürtler, koşullarda ve kendilerinde meydana gelen değişimi fark etmemekte veya değişimi kabul etmek gizli küçük hesaplarını bozuyor. Kendilerini değiştirmiyor, değişim dışında kalmayı tercih ediyorlar. Kürt varlığında meydana gelen değişimi bastırılmayla, sindirilmeye sınırlı tutuyor. Meydana gelen değişikliğin aslı gözlerine çarpmıyor. Bastırılmış varlığın özünü koruduğu sanısına kendilerini kaptırmış durumdadır. Görüşlerini mutlaklaştırmış, hem toplumsal nesnenin hem de değişmesinin görüşlerine uygun olmasını istiyorlar.

Buna uygun olarak da siyasi hedeflerinde, slogan, örgütlenme ve mücadele tarzlarında kuru bir ısrarda bulunuyorlar. Değişen şartlara bağlı olarak çözüm bekleyen sorunların, çözümlerin ve çözüm yollarının değiştiğini sezmemektedirler. Sorunların yerini yeni sorunların aldığını, dün doğru olan çözümlerin bugün doğru olmadığını kavrayamamaktadırlar.

Bundan ötürüdür ki Kürt toplum doğasında meydana gelen toplumsal yabancılaşmaya, yabancılaşmanın yol açtığı toplumsal içerik kaybına, Türkiye ile entegre sürecine do-

kunmak istememektedirler. Kendi sorunlarının yabancılaşma ve entegre sorunu olduğunun bilincinde değiller. Yeni sorunla ilgili g6r6ř, 6rg6tlenme, m6cadele ve politika oluşturmak diye bir dertleri yoktur.

Durumu, ta Osmanlılar'da, Yavuz Sultan Selim'den kalma "K6rt olsa bir evliya, sakın ha onu alma avluya" s6z6ne uygun yapıdaki bir K6rt varlığını duygularında yaşatmaktadır. Duygularını d6ř6ncenin 6n6nde tutmaktadırlar.

Yeni tarihsel koşullarda, k6reselleşmeyle birlikte T6rkiye'deki sistemin K6rt varlığını entegre etmek, eritmek i6in ortaklaşa 6rettiği karşıtlığı aracılığıyla "g6vdesi K6rt, başı başkası" olan 1980 sonrası K6rt kalkışını ulusal hareket, 6nderliğini de yurtsever g6rmek gafletine d6řm6řt6r. Ulusallığın, ulusal ideoloji ve ulusal kalkışın, emperyalizmin ve T6rkiye sisteminin yararlandığı bir ara6 olarak kullanıldığının farkında olmamıştır. Hatta destek6isi olmuştur.

Kuzey Mezopotamya'da kolaycı yaklaşımlar, yeni d6nya d6zeni adındaki k6reselleşmenin pozitif ve olumsuz geleişme g6steren yanlarından meydana gelmiş 6elişkili birliğini de farketme yeteneğinde olmamıştır.

6rneğin; ABD yeni Ortadoğu şekillenmesinde K6rtleri aynı devlet i6inde bir araya getirecek, onun i6in de "K6rtlerin g6neşi doğacaktır" diyerek k6reselleşmenin yalnız 'pozitif' yanından meseleye bakmaktadır. Ya da T6rkiye AB'ye girerse "K6rtler hak ve 6zg6rl6kle-

Bug6n Kuzey Mezopotamya'da asıl sorun toplumsal yabancılaşma ve onun yarattığı k6t6 sonu6lardır. Yabancılaşma ge6liğin de, diğer toplumsal sınıf ve katmanların da başat ortak sorunudur. El birliğiyle bu soruna odaklanmak gerekir.

rine kavuşturulacak" demektedirler. Sadece pozitif yanla ilgilenmektedirler.

Kuzey Mezopotamya'nın entegrasyonuna, yeniden yapılanmasına d6n6k m6dahalenin daha 6nce başlatılmış olduğu, sonu6lanmak 6zere olduğu g6r6lmemektedir. Bu m6dahalenin bundan sonra yapılacağının ve K6rtler yararına bir d6zenlemenin ger6ekleşebileceğinin hayali edilmektedir. Bu m6dahale yapılmıştır, hedefine ulaşmak 6zerebilir. Tekrarı s6z konusu değildir.

6zellikle Ortadoğu'da hayallere hi6 şans bulunmamaktadır. Kolaycı yaklaşımların yarattığı rezalet hayallerde ger6eğe varmak m6mk6n değildir. Bu aptal hayallerin ger6eğe akli ermez, g6c6 de yetmez.

Bug6n Kuzey Mezopotamya'da asıl sorun toplumsal yabancılaşma ve onun yarattığı k6t6 sonu6lardır. Yabancılaşma ge6liğin de, diğer toplumsal sınıf ve katmanların da başat ortak sorunudur. Bu sorunun 66z6m6nde yol alınmadık6a, toplumsal sınıf ve katmanların ne 6zg6l sorunlarının ne de ortak sorunlarının 66z6m6 m6mk6n değildir. Gen6lik ve toplumun t6m sınıf ve katmanları el birliğiyle bu ortak soruna odaklanmalıdır.

Yabancılaşmanın ne olduğu

bilinci 6ıkartırmalı, ona karşı ortak bir mekanizma yaratılıp harekete ge6ilmelidir. B6t6n etkinlikler buna bağlanmalıdır. Aksi durumda, eşdeyişle yabancılaşmaya bağlı kurulmayan, dışında tutulan, ister yurtsever, ister demokrat, ister sosyalist nitelikli t6m s6z ve davranışlar boş olur.

Bu bağlamda, k6reselleşmenin olumsuz yanlarıyla m6cadele ederken, pozitif geleişme yanı, eşdeyişle gelecekteki g6c6l6 6znel yapıları doğuracak olan d6nya genelindeki nesnel şartların hazırlanması 6abaları bir avantaj olarak g6r6l6p desteklenmelidir. Bu g6rme ve destek hem bug6nk6 yabancılaşma sorununu aşmada bize kolaylık sağlayacak, hem de uzun vadede geleceğin ger6ek anlamdaki 6zg6rl6k ve sosyalizm m6cadelesinde gerekli olan elverişli 6znel şartların hazırlanmasına yol a6acaktır.

Kolaycı yaklaşımlar hem genel bir yanılmadır, hem de d6şmana hizmet eden genel bir yanılmadır. Asıl olanla m6cadelenin 6n koşuludur. Ona karşı kesin, s6rekli ve kararlı m6cadele verilmelidir.

Bilimin gelişmesinde "bir pratik on 6niversiteden daha etkileyicidir" diye yapılmış bir doğru tespit vardır. I6inde bulunduğumuz koşullarda yabancılaşmaya karşı atılacak her bir somut adım, her t6rden bin soyuttan daha yararlıdır. Artık karın doyurmayan, ancak vazge6ilmemesi gereken soyutlardan somutlar alanına mutlaka 6ıkılmalıdır. Bu somutlar neler ise, ayrıca iyice ortaya konulmalıdır.

Türkiye solunun geride bıraktıkları ve Kürt solunun yeni dinamikleri ya da tarihi fırsat!..

✍ Lokman Öğülmüş

İçerisinde bulunduğumuz ortamın devrimci dinamiklerini teşkil eden, inançla bütünleşmiş bir ideoloji, tıkanıklığın önünü açacak bir kavram olmalıdır. Tanrılardan medet umacak zamanımızın kalmadığını önce kendimize, sonra kitlelere anlatma zamanıdır.

Reel sosyalizmin yıkılışından sonra karşımıza çıkan tablonun korkunç bir kabus olarak üzerimize çöküşünün bizlerde yarattığı şaşkınlık on beş yıla yakın bir zaman olmasına rağmen, halen şaşkın şaşkın dolaşan ciddi bir sol kesim bulunmaktadır. Hatta kadrolar üzerinde bile bu şaşkınlık, uyuşukluk ve yılginlığa dönüşmüş; dinamizmi kullanamaz

durumlara düşerek birer birer örgütten, partiden uzaklaşmalarla, gereksiz parti içi muhalefetlerle hem kendilerini hem de partileri bitirmiş, ideolojide verimsiz durumlara düşerek kitlelerden uzaklaşmış ve bugünün koşullarını kendi ellerimizle hazırladığımızı dahi inkar ederek geçmişin kısır girdabının içinde kıvrandığımızın farkında bile değiller. Yapılanları küçümseme alışkanlığımız, yapılacaklardan kaçma sorumsuzluğumuz dünkü gibi canlı durmakta.

Amaçsız arayışlar içerisinde varolan dinamizmini, enerjisini seçimlerden önce balon gibi şişiren, ardından sıkılmış sünger gibi bir kenara atılan

Türk solunun varlığını unuttuğumuz şu dönemde ayakları yere basan bir girişimin gecikilmeden hayata geçirilmesi şarttır.

12 Eylül darbesinden sonra tırpanlanan sol hareket olarak, geçmişteki birikimlerimizi dahi tırpanlanmış sanarak varlığını dahi unutmuş bir şekilde arayışa girmediğimiz gibi, yenilenme çabalarımızı ve değerlerimizi de yukarıda bahsettiğim biçimlerde yok ettik. 12 Eylül sonrası Almanya'da kurulan BİR KOM ve ardından bu girişimin FKBDC'ye dönüştürülerek yeni bir oluşuma yönelinmesi, yoğun eleştirilere rağmen ısrarla kurulmasından yana olanları dahi hayal kırık-

liğına uğratarak işleyemez duruma gelmesi de bugün dahi sorgulanmamaktadır. Türk solu bu girişimin mimarlığını yapmasına rağmen, kendisini kısırlaştırıp siyasi arenanın dışına atmıştır. Bu gelişen olumsuz tabloda elbette ki herkesin bir payı vardır, bunun inkarı diyalektiğe dahi terstir.

Yapılan girişimlerin havada kalması, ideolojik olarak 1980 öncesinin sancılarını içerisinde taşıyan görüntülerin ağır basması, değişen dünyayı göremememiz yüzünden reel sosyalizmin yıkılışını bir kabus olarak görüp Marksizm'e ve Leninizm'e saldırıların yoğunlaştığı dönemde, sol savunucular susarken, bölgecilik ve ulusal milliyetçilik ön plana çıkartılıyor. Böylelikle sosyalizm mücadelesinin önü tıkatılıyordu.

Elbette ki Türkiye'nin coğrafi yapısının, verilen ideolojik mücadelede ne denli önemli olduğu bilinmektedir. Kürt halkının bu mücadeledeki rolünün ne olacağı da bilinmektedir. Ancak kaderleri aynı olan iki halkın ortak mücadelesinde dahi ayrı cepheleri paylaşarak yolu uzatmaktadır. Bu nedenle geçmişin dinamizmini ve enerjisini bugünlere yansıtamamaktayız.

1968 yılında Derby lastik fabrikasının 1800 işçisinin giriştiği ilk fabrika işgalinden kısa süre sonra 15-16 Haziran 1970'te İstanbul ve çevresinde 100 bini aşkın işçi şalterleri indirerek 135 fabrikada işi durdurmuş ve 15-16 Haziran Türkiye için yeni bir dönem olmuştur. Yine 1968'de başlayan öğrenci hareketi dalga dalga büyümüş, işçiler ve öğ-

1972 darbesinin kanlı yüzü dahi gelişen devrimci mücadelenin önünü tıkayamamış, gelişen devrimci mücadele 1980'lere kadar doruk noktasına gelmesine rağmen, önderlik edebilecek bir partiye kanalize edilememiştir.

renciler devrimci mücadelenin önünü açarak dünyada gelişen devrimci dinamiğin artık Türkiye'de de var olduğunu göstermişlerdir. Elbette ki bu süreç kolay olmamış; binlerce işçi, öğrenci, devrimci katledilmiştir. Dolayısıyla devrimci durumun varlığını gösteren unsurların mevcut olması da günün koşullarına göre etkenleri bakımından önemlidir. Lenin bu etkenleri üç madde olarak belirtmiştir.

1-) Ezilen sınıfların sıkıntı ve çilelerinin olağanın üstüne çıkması sonucu artık eskisi gibi yaşamak istememeleri;

2-) Üst sınıflar arasında şu veya bu biçimde kendini gösteren bir bunalımın varlığı, yönetici sınıfın siyasetinde bunalım, bunlar halkın öfke ve nefretini giderek daha fazla açığa vurmasına yardımcı olur;

3-) Üstteki iki nedenden dolayı, olağan zamanlarda çilesine sessizce katlanan yığınların eyleminde göze batan bir yükselmenin ortaya çıkması.

Yukarıda bahsedilen belirtilerin olması "devrim kapıya dayandı" anlamına gelmez, koşulların mevcut olması mümkün, ancak olgunlaştırılıp devrim sürecine yönlendirilmesi ise kadroların ve partinin görevidir. Aksi halde emperyalizmin çengelinden kurtulmak mümkün olmaz.

Elbette ki Türkiye koşulla-

rında açık bir parti olmak yürek işidir. Hem açık parti olacaksın, hem sosyalizmi ve ulusal özgürlüğü savunacaksın, hem de bu uğurda burjuvazi ile göğüs göğüsey meydanlarda mücadele edeceksin, kadrolarını koruyacaksın... Elbette kolay değil, ama kolayı herkesin yapacağını bilincinde olarak, zoru başarmak için bu yola çıkmadık mı? O halde varız demektir. Varız derken, sorumluluğumuzun ve görevlerimizin bilincinde olmalıyız.

1920'lerdeki TKP illegallikten kurtulamamış, yasallaşma girişimleri ise isim partisinden ileriye gidememiştir. 1963'lerde kurulan TİP ilk defa parlamentoya giren işçi temsilcisi olmuş, 1968'lerde başlayan öğrenci hareketleriyle kurulan THKO, TİKKO, PDA ve THKP-C ile sol bir kesimin varlığı hissedilir olmuştur. 1972 darbesinin kanlı yüzü dahi gelişen devrimci mücadelenin önünü tıkayamamış, gelişen devrimci mücadele 1980'lere kadar doruk noktasına gelmesine rağmen, önderlik edebilecek bir partiye kanalize edilememiştir.

1977 kanlı 1 Mayıs olaylarıyla işçi sınıfının örgütlenmesi engellenmek istenmiş, en önemlisi işçi sınıfı yalnız bırakılmıştır. Marksist-Leninist düşünce savurganlığı yapılmış, pratik ön plana çıkartılarak burjuvazinin ekmeğine yağ sürülmüştür. Örgütler içerisindeki çelişkiler üretkenliği törpüleyerek birlikteliğin önü tıkanmış, kadrolar ve kitleler korunamamıştır.

Gelişip serpilen bu boyutlu mücadele sürecinde emperya-

lizmin bölgedeki hesapları nerlerdi? Rolü küçümsenemeyecek kadar büyüktür. Bugünlere yansımış olan hesaplar içerisinde olan emperyalizm hedefine ulaşmaktadır. Hesaplar bununla da kalmayacaktır, Ortadoğu'nun yeniden yapılaşmasının ardındaki hesaplar Avrasya'dır. Konumuzun dışında olması itibarıyla ayrıntılarına girmeyeceğim.

Türk sol hareketi 50 yıllık uykusundan uandıktan sonra karşısında devrim koşullarının olabileceği işçi sınıfı, öğrenci, kesim ve 60 milyonluk bir kitle buldu. Bunun sarhoşluğuna çabuk kapılarak, ideolojisiyle birlikte kitleleri kucaklayacak bir partinin yaratılması gereğini olumlu adım atarak hayata geçiremedi. Kimilerine göre partileşme zamanı değildi, kimilerine göre örgüt partileşmeye hazır değildi! Elbette ki bunlar geçerli nedenler değildir; partileşmek hem yürek işi, hem de kendine güvenebilecek, ideolojik donanımı olan kadrolar sorunudur. Eğer kitlelerin gerisinde kalan bir ideolojin ve kadroların varsa, devrim koşulları bulunmasına rağmen devrimden ve kitlelerden uzak olursun.

"Siyasi örgütlenmede, eskiyi sorgulayan bir kavrayışı geliştirmeliyiz. Güçlü şef, lider, serok, dayı ve siyasi abiliği dayatan, bütün kapıların karizmatik lidere çıktığı örgütlenme kavrayışını aşmalıyız. Bu yönde geçmiş ve mevcut yapılar sorgulanırken esas olarak 'her şeyi bilen, her şeyi gören, yıkılmaz güçlü kişilik', yani bütün kişiliksizliklerin temsilcisi/toplamı olarak güçlü kişilik arayışını sürekli üreten ve kök-

Partileşmek hem yürek işi, hem de kendine güvenebilecek, ideolojik donanımı olan kadrolar sorunudur. Eğer kitlelerin gerisinde kalan bir ideolojin ve kadroların varsa, devrim koşulları bulunmasına rağmen devrimden ve kitlelerden uzak olursun.

leri tarihin derinliklerine dayanan kültürel, siyasal dokumunun da sorgulanması gerekiyor." (S. Çiftiyürek, Aydınlanma ve Örgüt)

Doğrudur, sorgulanmalı; hem sahip çıkarak, hem de yıpratmadan!.. Geçmişimiz bugünlerin hazırlayıcısı ve o sürecin dinamiği içerisinde var olan mevcut koşullardan yararlanırken bugüne sarkamamış olabilir. 21.yy'da yapılması gereken; geçmişin doğrularını yanımıza alarak, hedefe yönelecek bir partinin varlığını yaratmaktır.

Sol kendi içerisinde geriye dönük hesaplaşmasını yaparken, ne yapılmalıyı da kendine sormalıdır. Geçmiş sorgulanırken, gelecek unutulmamalıdır. Önümüzdeki sorun canlı ve taze durmaktadır. Yığınlar bizleri beklemektedir. Marksist ideolojinin yıkılmaz, tükenmez enerjisini kitlelere götüreceğimizin bizler olduğunu unutmamak gerekir. Elbette ki her şeyi sil baştan anlamında değil, günün koşullarında geçmişin her türlü dinamiğinden yararlanılarak geleceğe yönelinmelidir. 1905 yenilgisinin ardından Lenin diyor ki: "Biz sosyalizm düşüncesini Sovyetler üzerine bir ağ gibi serecek profesyonel devrimci kadroları yaratamadık, yayamadık." (Lenin, Ne Yapmalı?)

Ve 1917 Ekim Devrimi'ne bu özeleştirilerle geliyor. An-

laşılmalıdır ki vakit geç değil, Türkiye halkının devrimci durumunu mevcuttur, önderlik yapabilecek partisi mevcut değildir.

12 Eylül'den sonra tırpanlanan Türk solunun toparlanma çalışmaları yetersiz ve cılız olmuş, kısmen de olsa siyasi arenadan taca atılır konuma düşmüştür. Belirli kadroların kendi kariyerlerini koruma çabaları da kısır ve üretken olmayan geçmişteki söylemlerin tekrarı niteliğini içinde taşıdığından, vücut bulmadı.

1990'lara kadar çabasızsız kalan Türk solu, kendisine kimlik arayışı içerisinde çok yönlü bir bileşimi bağrında taşıyacağını vurgulayarak ÖDP'yi kurdu. Belki bu kadar süreden sonra yakalanan en iyi fırsattı denebilir. Kurulması dahi bir yığın insanı sevindirmesine ve umutlandırmasına rağmen, bilinen çatlaklıkların gelmesi uzun sürmedi. "Sol zaten bu kadar geride ve geç kalmışken, ÖDP ne güne kendi kendisiyle uğraşmaktadır? O zaman ÖDP ne içindir? Neresinden başlayacağını bilmemek midir sorun? ÖDP hiçbir şeyin başlangıcı değildir, her şeyi kendisiyle başlamış gibi algılamaya kalkışmamalıdır. Kimse kendi geçmişinin uzantısından bir ÖDP oluşturamaz. Bu bilindiği zaman ÖDP anlaşılmalı olacaktır. Ama öyle görünmekte ki, ÖDP kendini henüz tam anlamış değildir." (ÖDP Yazıları, Sibel Özbudun - Temel Demirel)

Görünen odur ki, Türk solunun umutları havada bırakılmıştır.

İğneyle kuyu kazma zamanı artık geride kaldı; yapıla-

caklar biliniyor, potansiyel ise var. Olmayan; yalnızca uzlaşma, hoşgörü ve verilecek mücadelede hangi pencereden nereye bakacağımız. Dolayısıyla Türk solu devrimci dinamiklerini çalışır duruma getirmelidir, beraberinde kimler kendisinde güç, enerji, devrimci dinamik buluyorsa elini taşın altına koymalıdır.

Evet, açılması gereken kapılar açılmalıdır, zamana bırakmanın (yaymanın) kimseye faydası olmayacaktır. Ortadoğu kaynıyor, emperyalizm yıkıp yıkıyor, Kürtler üzerinde entrikalar hesaplanıyor, kardeşlikler adına insanlar katlediliyor. İşte bu anlamda Türk solu üzerindeki tarihi sorumluluğunu bilmelidir. Enternasyonalist dinamiklerini de en kısa yoldan hayata geçirerek, tarihi sorumluluğunu tarihe onurlu bir şekilde yazmalıdır.

Kürtler ve dinamikler

Dünyanın gözleri önünde ABD yönetimi elindeki işaret değneği ile haritanın üzerinde Ortadoğu'yu işaret etmektedir. Ve bugün Ortadoğu kaynıyor, demokrasi masalları ile halkların kanına, canına, malına göz dikiliyor. Barzani ve Talabani üzerine yüklenen tarihi fırsatın nasıl sonuçlanacağını merakla beklerken, ABD günü birlik oluşum sinyalleri ile ortalığı karıştırmaya devam ediyor. Bugün Barzani ve Talabani dışındaki Kürt grupları arayış ve çaba içerisinde, doğrudur kapıya kadar dayanmış bu fırsatın en iyi biçimde değerlendirilmesi gerekir. Ancak kuşku- ların ve ABD emperyalizminin oyunlarına alet olunması endi-

Ortadoğu'nun bu bulanık halinde verilecek bir devrimci mücadele ne denli vücut bulacak denilebilir, ancak mevcut koşullardan yararlanacak bir partinin dengeleri kendi lehine çevirme şansının düne nazaran daha çok olduğu kanısındayım.

şesinin kesinlikle ortadan kaldırılması amacı ile tavırların bir an önce net bir şekilde ortaya konulması şarttır. Kürt halkının acil taleplerini burada sıralamanın anlamı yok, o denli acil talepler var ki sayfalarca yazılsa dahi bitmez... Dolayısıyla yapılması gereken; Kürt halkının içerisinde bulunduğu kimlik arayışına net yanıt verebilecek bir partinin acilen hayata geçirilerek Kürt halkını kucaklamasıdır.

Yaşanılan olaylar Irak'ın toprak bütünlüğünü hedeflemiş görünse de ABD'nin planları yalnızca Irak değildir. Yapılaşmanın o coğrafyadaki halklar arasındaki emperyalist parçalamanın bir örneğini yaşatmaktadır. İşte bu anlamda sosyalizmi hedefleyen devrimci bir partinin yaratılması Kürt insanının bir görevidir artık. Şimdiye kadar söylenenlerin, yaşanılan olayların ve verilmiş olan mücadelelerin bugün yakalanan tarihi fırsatla birlikte değerlendirilip, Kürt halkının geleceğini belirleyecek mücadeleye girilmelidir.

Ortadoğu'nun bu bulanık halinde verilecek bir devrimci mücadele ne denli vücut bulacak denilebilir, ancak mevcut koşullardan yararlanacak bir partinin o coğrafyada dengeleri kendi lehine çevirme şansının düne nazaran daha çok olduğu kanısındayım.

"Küçük bir partinin bile, ör-

neğin Britanya'da Amerikan partisinin siyasal gelişme yolunu enine boyuna inceledikten ve partisiz yığınların yaşamı ve geleneklerini öğrendikten sonra, uygun bir anda devrimci bir hareket başlatması olanaklıdır. Böyle bir parti, böyle bir anda belgeleriyle öne atılıp milyonlarca işçiyi peşinden getirebiliyorsa, yığın hareketi var demektir. Devrimin çok küçük bir parti tarafından başlatılabiliyor, utkuya ulaştırılabileceğini hiç de tümüyle yadsımam. Ama yığınları kazanma yöntemlerini bilmek gerekir. Bunun için de en geniş kapsamlı devrim hazırlığı zorunludur.(...) En geniş kapsamlı hazırlık olmadan hiçbir ülkede başarı elde edilemez. Oldukça küçük bir parti, yığınları yönetmeye yeterlidir." (Lenin)

Kürt halkında devrimci durumun varlığının olup olmadığına girmeyeceğim, ancak o coğrafyada bulunan liderlerin emperyalizmin çıkarlarına hizmet etmek gibi bir düşünceleri olmayabilir, varlıklarını sürdürmek için emperyalizmle ve gericilikle iş birliği yapmak zorundadırlar, bunu yapmaktadırlar.

Kurulacak bir partinin varolan partilerden farklı olması gereklidir; neden? Bu arenada var olduğumuzu anlatma şansımız olabilmemidir. Farklı olalım derken, özellikle Mezopotamya halkı ile bütünleşecek, engin deneyimi olan devrimci kadroların o coğrafyada bulunması gerekir.

"Ayrı ayrı Fırat'a akan kollar Fırat yatağında (nehrinde) hem yoklar hem de varlar. Yoklar; çünkü Fırat nehrinde kollarının ayrı ayrı varlığı bu-

lunamaz. Varlar; çünkü her ayrı kol Fırat'ın organik birliğinin bileşenedir. (S. Çiftyürek, Sosyalist Mezopotamya)

Bu tahlil doğrudur. Ancak dikkat edilmesi gereken husus; sade, sessiz ve temiz akan Fırat nehrini de bulandırmadan, Fırat'ta birleşmek isteyen ırmaqların, derelerin kendisine uyma zorunluluğunun olduğunu bilmeleri, ancak böylelikle Fırat'ın büyüyüp berraklaşacağını bilincinde olmalarıdır. Aksi halde Fırat'a akacak temiz olmayan küçük bir dere dahi kocaman Fırat'ın kirlenmesine neden olacaktır. Mezopotamya Sosyalist Partisi Girişimi'nin zor koşullarda çıkış yapması, verilecek mücadelenin ağırlığını omuzlarımızda hissederek paylaşımındaki katkılarımızı tekrar gözden geçirmemizi ve olumlu yanlarımızı Fırat'a akıtmamızı gerektirmektedir.

Elbette ki çok iyi düşünülmesi gerekmektedir. "Yanlış hesap Bağdat'tan döner" denirdi. O eski Bağdat yok artık!.. Eğer varolan gücümüz yeterli ve diğerlerinden gerçekten farklı olacak unsurları yakalayacak ideolojinin, birikimin kendimizde var olduğuna inanıyor isek, tüm enerjimizi bu yolda sonuna kadar harcamaya ve hatta Kürt halkının tüm dinamiklerini kucaklamaya talip olacak öğeleri bulundurmaya çalışmalıyız. Fırat, kendi bünyesinde buluşacak çayları, dereleri birleştirip genişleyecek; Mezopotamya ovasının ekilmemiş, mahsul hiç alınmamış çorak ovasını sulayacak, yeşertecek güçlü Fırat nehrinin kolları da güçlenerek çoğalacaktır. Ancak bu-

Bilinmelidir ki, herkesin kendi derdine düştüğü şu ortamda, dinlerin kaynağı Mezopotamya'da bugün yeni tanrıçalardan medet umma zamanı değil. Marksist bir partinin bir ihtiyaç olduğunu kavramanın zamanı geldi.

rada unutulmamalıdır ki, Fırat'ın kollarını birleştirip sula-maya yöneltirken, ekeceğimiz tohum da çok önemlidir; yeşerteceğimiz fidanlar dikenli birer çalı olmamalıdır. Bunun da partinin görevi olduğunu ve bir kez daha güçlü bir parti olması gerekliliğini vurgularken, yine Lenin'den bir paragraf okuyalım: "Eğer bu insanlar yeni görevleri anlamazlarsa, (Fırat'a akacak kollar-bn) ya uzakta durmaları ya da şimdi oldukları gibi oportünistlerin tutsağı olmaları gerekecektir." (Lenin, Proleter Devrim ve Dönek Kautsky)

Dolayısıyla, ABD emperyalizmin Ortadoğu'yu işgalci emperyalist politikalarının boyunduruğu altına almasından sonra dengelerin tekrar alt üst olmasından dolayı ortaya çıkan devrimci durumun ve Irak'ta Kürt ve Şii gruplar arasında cılız da olsa belirginleşen anti Amerikancı ortamın iyi değerlendirilmesi gerekmektedir. ABD'nin kendi çıkarlarına göre biçimlendirmeye çalıştığı başta Irak olmak üzere Ortadoğu'da hesapları bozacak bir partinin bir an önce yeşertilip büyütülmesi gerekmektedir. Bilinmelidir ki herkesin kendi derdine düştüğü şu ortamda, dinlerin kaynağı Mezopotamya'da bugün yeni tanrıçalardan medet umma zamanı değil, bu tanrıçaların

bizlere bir şeyler vermediğini kavrayarak, kurtuluşun kendi ellerimizde olduğunu, bunun için de Marksist bir partinin bir ihtiyaç olduğunu kavramanın zamanı geldi diyorum.

Kürt coğrafyasında mücadelenin mevcut olduğunu, Kürdistan devriminin artık Türkiye'den geçmediğini, Türk ve Kürt solunun bilmesi gerekmektedir.

Evet, bugün düşüncelerimizin ve ufkumuzun yenilenmesi gerekiyor. Verilecek mücadelede, uyuyan bir solun bulunduğu pencereden bakma gafletini göstermeyecek, gerçekten artık biz de Mezopotamya topraklarında varız diyebilecek, Fırat'ı berraklaştırarak akıtacak, her saniyenin hesaplarını yapacak bir yapılanma gerekiyor. Aksi halde hem sorumluluğumuz hem de düşünce-miz açısından verilecek zararın telafisi tarih ve halklarımız açısından ağır olacaktır.

Kısaca yaşama, yaşamın devingen dinamiğine ve sınıf kavgasının ideolojik mücadelesine denk düşen, partinin yaratılmasına harcanacak enerjilerin boşa gitmemesi için yine Lenin'in parti için bir düşüncesi ile bitirelim:

"Yeni bir partiye, iktidar savaşımında proletaryaya önderlik edebilecek kadar cesur, devrimci bir durumun karmaşık koşullarında yönünü şaşır-mayacak kadar deneyime ve hedefine giden yolda suyun altında kalan kayalardan sakınabilecek kadar esnekliğe sahip bir partiye, savaşçı devrimci bir partiye işte bu yüzden ihtiyaç vardır." (Bolşevik Parti Tarihi)

NATO'nun yeni ana karargahı İzmir oluyor

✍️ Tuncay Atmaca

Eğer hafızalarımızı şöyle biraz yoklarsak, ABD Başkanı W. Bush ve İngiltere Başbakanı Tony Blair, 15-20 Kasım 2003 tarihlerinde İstanbul'daki Sinagoglara, İngiliz Konsololuğu'na ve Yahudi sermayesinin ağırlıklı olduğu HSBC isimli bankaya yapılan bombalı saldırıların üzerinden henüz birkaç saat geçmeden, birlikte kameraların karşısına geçip Türkiye'yi "Küresel Teröre Karşı Savaşta Cephe Ülkesi" ilan etmişlerdi.

Kuşku götürmez ki bu tanımlamanın ardında yatan politik değerlendirme önemliydi. Çünkü, bilindiği gibi ABD'nin diplomatik söyleminde "Küresel Terör" ile asıl anlatılmak

istenen şey "radikal İslam"la aynı anlama gelmektedir. Öyleyse Bush ve Blair'in alelacele kameraların karşısına geçip tavır belirlemelerinin altında yatan şey ya da yaptıkları tanıma göre Türkiye "Radikal İslam'a karşı savaşın cephe ülkesi" olmaktadır.

Görülüyor ki, İstanbul'da patlayan bombalar, Türkiye'nin küresel düzen içindeki yerinin yeniden tanımlanmasını gündeme getiriyor. Ve patlayan bombalardan sonra Türkiye'ye yeni rol biçiliyor. Bu yeni rol "ılımlı İslam" ile "radikal İslam"ın kapişacağı bir test alanı olarak değerlendirilmesi ve böyle bakılması.

Gelişmeleri izlediğimizde

göreceğiz ki, Batı, Atlantik ötesi ve berisiyle kendine yönelik küresel bir tehdit olarak algıladığı "radikal İslam"a karşı çözümü, "ılımlı İslam"ı güçlendirmekte arıyor. Bunun için çevresinde model ülke olarak -mevcut iktidardan da kaynaklı- en uygunu Türkiye oluyor.

Son katılımlarla iyice genişleyen ve küresel bir savaş örgütü konumuna yükselen NATO, 11 Eylül sonrası ABD'nin yönlendirmesiyle başlattığı dönüşüm çabalarını sürdürüyor. NATO yeni varlık gerekçelerini tanımlayıp, kendisini deyim uygunsu yeniden yapılandırıyor.

Evet, NATO'nun yeni stratejilerini oluşturması açısından

İstanbul zirvesi önemliydi. Çünkü, İstanbul zirvesinde NATO yeni stratejilerini oluşturdu. Peki neydi NATO'nun yeni stratejisi? Bilindiği gibi NATO daha önce "Akdeniz Diyalogu" ismini verdiği ve sınırlı yayılma stratejisine sahipken, bu yayılma stratejisi genişletiliyor; "doğu ve güney coğrafyasını" da içine alan yeni bir gelişme stratejisi oluşturuluyordu. Bu strateji son dönemde adından bolca söz edilen Büyük Ortadoğu Projesi'ne paralel olarak geliştirilen ve Kuzey Afrika'dan Orta Asya'ya kadar uzanan bir alanı hedefleyen "Geniş Bölgesel Diyalog" konsepti idi. Ve bu İstanbul zirvesinde karara bağlandı.

Kabul edileceği gibi, bölge büyük ölçüde bir İslam coğrafyasıdır. Dolayısıyla NATO'nun yeniden yapılanmasında kilit kavram kuşku götürmez ki "ılımlı İslam" olacaktır. Bunun için ise AKP hükümetinin olduğu Türkiye biçilmiş bir kaptandı.

Aslında, NATO'nun dönüştürülme ve yeniden yapılanma sürecinin ilk belirtileri 19 Ekim 2003 tarihli Prag toplantısında atılmıştı. Prag'da toplanan konferansta ABD'nin NATO nezdindeki büyük elçisi Nicholas Burns, dönüştürme ve yeniden yapılanmayı şöyle dile getiriyordu:

"Bu konferansın adının 'NATO ve Büyük Ortadoğu' şeklinde düşünülmüş olması çok isabetlidir; çünkü Bush yönetimi olarak biz, NATO'nun çabalarını Büyük Ortadoğu'ya yoğunlaştırması gerektiğini düşünüyoruz. Şunu diyelim: NATO 54 yıldır varlı-

İstanbul zirvesinin üzerinden kısa bir süre geçmiş olmasına rağmen, bu konuda, yani yeni bir karargah için adımlar atılıyor. Atılacak adımlar için önce belli bir kamuoyu oluşturulmaya çalışılıyor. Toplum buna alıştırmaya çalışılıyor.

ğını sürdürüyor ve bu 54 yılın büyük bölümünde NATO için tek bir tehdit vardı. Bütün askeri ve diplomatik stratejimiz bu tehdide karşı odaklanmıştı. Prag zirvesi kanımca NATO'nun tarihinde bir dönüm noktası oldu. Çünkü, önümüze yeni görevler koydu. Bize, kendimizi askeri olarak yeniden yapılandırmamız gerektiği duygusunu verdi.(...)

"Threat değiştiyse, bu değişen tehditle birlikte biz de değişmeliydik. Bu yüzden Başkan Bush, Dışişleri Bakanı Powell ve Savunma Bakanı Rumsfeld önderliğindeki ABD yönetimi, Prag toplantısının gündemini hayata geçirmeye çalışmaktadır. Sanıyorum ki, bir on yıl daha bu gündemi uygulayacağız. Dikkatimizi ve askeri gücümüzü doğuya ve güneye konuşlandırmalıyız. NATO'nun geleceği, inanıyoruz ki, doğuda ve güneydedir. Büyük Ortadoğu'dadır." (Teori dergisi, Mayıs 2004)

Aynı konuşmanın devamında Burns, NATO'nun geleceğinin "krizlere el koymak ve yanıt vermek" olduğunu belirterek, bu yeni yapılanmanın ABD ve Avrupa için tehdit oluşturan "Orta ve Güney Asya'da, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'da yer alan ülkelere yapılacak operasyonlara" göre şekillenebileceğini dile getiriyordu.

Öyleyse bütün bu gelişme-

lerden sonra NATO ağırlık merkezini Batı Avrupa'dan doğu ve güneye, başka bir deyimle Büyük Ortadoğu'ya kaydıracaksa, buna yanıt verebilecek ve ittifakın yeni askeri ve politik merkezi neresi olacak? Soğuk savaş boyunca bu görevi üstlenmiş olan Belçika'nın başkenti Brüksel'de bulunan mevcut ana karargah bu ihtiyaçlara yanıt verebilecek mi? Bu ve benzeri sorular daha da önem kazanıyor.

Hiç kuşku götürmez ki, bu ve benzeri sorulara verilecek yanıtlar Türkiye'nin ABD ve NATO'nun yeni stratejik yöneliminde oynayacağı rolün niteliği ve çapı hakkında da bize kimi fikirler veriyor.

Eğer biraz gündemi takip etmeyi becerebilirsek bir çok şeyi daha iyi görüp değerlendirebiliriz. Çünkü yeni NATO karargahının nerede kurulacağı aslında İstanbul'da toplanan NATO zirvesinden önce bir biçimde dile getirilmişti. Evet, 5 Nisan 2004 tarihinde İzmir Ege Üniversitesi'ndeki bir uluslararası panelde konuşan ittifakın Güneydoğu Avrupa Masası yöneticilerinden Stefani Babst açıkça dile getirmişti. Babst konuşmasında, "NATO'nun yeni güvenlik misyonu ABD'nin Büyük Ortadoğu planını içeriyor ve bu paralelde Belçika dışında, burada, Türkiye'de ikinci bir üsse ihtiyaç var. İzmir'in üs olmasını istiyoruz. NATO, Büyük Ortadoğu ile ilişkilerini düzenlemek için Türkiye'de İzmir'i merkez olarak kullanmalıdır." demişti.

Evet, bu strateji yavaş yavaş hayata geçiriliyor. Henüz İstanbul zirvesinin üzerinden kı-

sa bir süre geçmiş olmasına rağmen bu konuda yani yeni bir karargah için adımlar atılıyor. Atılacak adımlar için önce belli bir kamuoyu oluşturulmaya çalışılıyor. Toplum buna alıştırmaya çalışılıyor.

18 Eylül 2004 tarihli Hürriyet Ege gazetesinin ilk sayfa-
dan verdiği haber bunun ilk adımı olarak algılanmalıdır. Hürriyet Ege'nin haberinin içeriği "ekonomik açıdan İzmir'in canlanacağı" yönündeydi. Haber, 2006 yılında NATO'nun İzmir'de Şirinyer veya Bayraklı'da bir üst oluşturacağı, yaklaşık bin personelin görev yapacağı ve şimdiden 700 İngiliz'in oturabilecekleri bir site almak için girişime geçtikleri biçimindeydi.

İlk bakışta bu gazete haberi önemsiz gibi görünebilir. Ama yukarıda kimi yönleriyle izah etmeye çalıştık. Aslında İzmir'de kurulacak olan bir üstten çok bir karargah olacaktır. Hürriyet Ege'nin bu işin salt ekonomik yönünü ön plana çıkarması ise şimdiden toplumun buna karşı geliştirebileceği tepkileri en aza indirme gayretidir.

Türkiye, ittifak içinde NATO üyesi olmanın ötesine geçen tek ülke. Ötesine geçen tek ülke, çünkü; Türkiye hem Akdeniz, hem Ortadoğu, hem Balkan, hem de bir Kafkas ülkesi olmak gibi diyebiliriz ki "özel" bir konuma sahiptir.

Evet, izah etmeye çalıştığımız nedenlerden dolayı NATO'nun yeni görev tanımı ve tehdit algılamasıyla birlikte tüm gelişmeleri değerlendirdiğimizde İzmir'in bir üs olmaktan öte ana karargah olması gündemdedir. Çünkü "Geniş Bölgesel Diyalog"un hedefi doğuya ve güneye doğru açılmak, bu coğrafyalardaki ülkelerin siyasal ve toplumsal bakımdan yeniden yapılanmasını gerçekleştirmek olduğu için asıl merkezin Türkiye olması gerekiyordu. Bunun için ise en uygun merkez İzmir seçilmiştir.

Neden Türkiye?

Kabul edileceği gibi, Türkiye ittifak içinde NATO üyesi olmanın ötesine geçen tek ülke. Ötesine geçen tek ülke, çünkü; Türkiye hem Akdeniz,

hem Ortadoğu, hem Balkan, hem de bir Kafkas ülkesi olmak gibi diyebiliriz ki "özel" bir konuma sahiptir. Daha da önemlisi kültürel ve siyasal ilişkileri Orta Asya'nın derinliklerine kadar uzanan ve en önemlisi Avrasya'nın merkez ülkesi olmak gibi bir jeo-politiğe sahip.

Kuşkusuz ki salt neden bu değil. Bunu besleyen başka nedenler de mevcut. Bilindiği üzere Türkiye, aynı zamanda içerisinde bulunduğu bölgede en güçlü orduya, diyebiliriz ki bölge açısından en gelişkin ekonomiye ve en büyük tarihsel birikime sahip tek ülke. Ayrıca mevcut AKP iktidarıyla birlikte, Büyük Ortadoğu Projesi'nin yaşama geçmesinde belirleyici olacak olan "ılımlı İslam" siyasetinin "model" ülkesi de Türkiye'dir.

Sonuç olarak diyebiliriz ki; NATO yeni ana karargah için hedefini belirlemiş ve bunun için çalışmalara başlamıştır. Bizler de komünistler, sosyalistler ve tüm muhalifler olarak bu gelişmeleri bugünden görüp, buna yönelik politikaları hayata geçirmeliyiz.

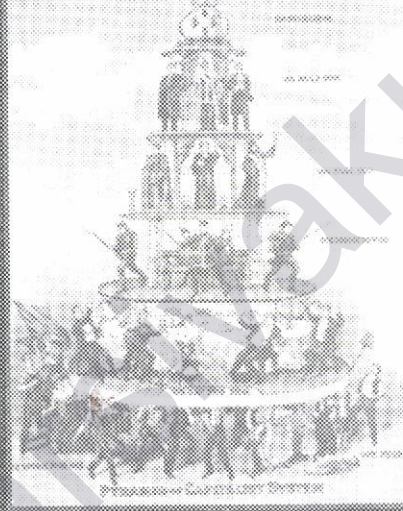
yeni bir aydınlanma atağı için...

 **SOSYALİST
MEZOPOTAMYA**

Aylık Teorik/Politik Dergi

Sayı: 6 Temmuz 2004

2.000.000 TL

- Korku vadisi hakimleri
- Bir tahliyenin etrafından fotoğraf kareleri
- Emek hareketinin sorumluluğu
- Mülksüzler hareketi, MESOP ve AB
- Türkiye'nin iki kurucu unsuru
- Her şey AB aşkına!

Tüm dergi bayilerinde

İsteme adresi: Gün Yayıncılık Tel/Fax: 0 212 2196906

İnönü Mah. Babil Sok. 27/3 Harbiye-İstanbul

MESOP dinamiği;

* Bu coğrafyada bir kez daha yeniden dağıtmak/çürütmek üzere toparlanmayı hedeflemiyor.

* İşçi-emekçi halkta ve kadrolarda; siyasal, toplumsal, kültürel yaşamda az çok karşılığı yani kazanımları olmayan yeni yorgunluklara, enerji boşalımına neden olacak bir yürüyüşe kalkmak istemiyor.

* Organik birlikle sonuçlanmayacak bir hareket/partiye enerji taşımayı hedeflemiyor.

* İşçilerin, emekçilerin, gençliğin ve halkların sosyal, kültürel, siyasal yaşamlarını devrimci hedeflere bağlı olarak değiştiren, dönüştüren bir hareket/parti olmada iddiası ve hedefi olmayan; sadece düşünün, araştıran, tartışan bir partiyi hiç mi hiç kurmayı hedeflemiyor.

* Tıkanacak, bürokratikleşecek ve kendini tekrarlayarak işlevsizleşecek olan bir örgüte, partiye bugünden zihin haritasında yer vermeyi düşünmüyor.